

Specijalizovana veća za Kosovo – Osnovni Sud

Proceduralna pitanja (Javna sednica)

Strana 1

1 Ponedeljak, 3. april 2023.

2 [Uvodne reči]

3 [Javna sednica]

4 [Optuženi ulaze u sudnicu]

5 --- Po početku zasedanja u 9:00h

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Dobar dan svima.

7 Pre nego sto počnemo sa radom, daću priliku fotografima
8 da naprave fotografije koje žele.

9 U svojstvu Predsedavajućeg Sudije, Pretresnog Panela II i
10 prema Pravilu 124(1) Pravilnika, otvaram ovo suđenje i molim
11 Sudskog službenika da najavi predmet.

12 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Ovo je
13 predmet KSC-BC-2020-06, Specijalizovani Tužilac protiv Hashima
14 Thačija, Kadrija Veselija, Rexhepa Selimija i Jakupa
15 Krasniqija.

16 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

17 Sada ću ljubazno zamoliti strane u postupku da se
18 predstave, počevši od Tužilaštva.

19 G. WHITING: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Kao
20 zastupnici Tužilaštva danas su Word Ferdinandusse, vršilac
21 dužnosti zamenika Višeg Tužioca; Claire Lawson, Alen Tieger;
22 Matt Halling, James Pace; i ja sam Alex Whiting, vršilac
23 dužnosti Specijalizovanog Tužioca.

24 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Whiting.

25 Sada se okrećem ka Odbrani. Odbrana g. Thačija.

1 G. Kehoe.

2 G. KEHOE: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Gregory Kehoe,
3 Peter McCloskey, Luka Mišetić, kao i moje kolege Bonnie
4 Johnston i Sophie Menegon, kao zastupnici predsednika Thačija.

5 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

6 G. Emmerson.

7 G. EMMERSON: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Ja sam
8 Branilac Kadrija Veselija, danas. Zajedno sa kobraniocem
9 Andrew Strongom, Annie O'Reilly, našim saradnikom g. Kucijem,
10 Tessom Hughes i -- našom pravnom asistentkinjom Gabriele Caon.

11 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

12 Sada g. Young.

13 G. YOUNG: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Kao Branilac g.
14 Selimija, sa mnom su moj kobranilac Geoffrey Roberts, Eric
15 Tully, dr. Jasini. Danas nam pomaže gđica. Natallia Ryzhenko,
16 referentkinja za predmet i konstulantkinja Furtuna Sheremeti.

17 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Young.

18 Tim Odbrane g. Krasniqija.

19 GĐA. ALAGENDRA: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude.

20 Venkateshwari Alagendra, kao Branilac g. Jakupa Krasniqija
21 zajedno sa kobraniocima g. Aidanom Ellisom i Victorom
22 Baiesuom, -- konsultant Bilali Sherifi i Ema Jerman koja je
23 naša referentkinja.

24 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

25 Sada g. Laws, Zastupnik žrtava. Izvolite.

1 G. LAWS: [Prevod] Dobra dan, Časni Sude. Ja sam Simon
2 Laws, Zastupnik žrtava u ovom predmetu, zajedno sa
3 kozastupnicom Mariom Radziejowskom i našom pravnom pomoćnicom
4 Kiat Wei Ng.

5 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.
6 Sada Sekretarijat. G. Roche.

7 G. ROCHE: [Prevod] Hvala, Časni Sude. U ime Sekretarijata
8 ovde je Sekretar dr. Fidelma Donlon i ja Ralph Roche, Načelnik
9 Odeljenja sudskih poslova.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

11 Takođe napominjem da su g. Thaçi, g. Veseli, g. Selimi i
12 g. Krasniqi prisutni u sudnici danas.

13 Današnje zasedanje odvićaće se u skladu sa Pravilima 124,
14 125 i 126 Pravilnika.

15 Pre nego što započnemo, Panel konstatuje da je jedan
16 podnesak podnet kasno u petak. Podnela ga je Thaçijeva
17 Odbrana. Panel je pregledao ovaj podnesak i odgovor Tužilaštva
18 i iznosi sledeći usmeni nalog.

19 31. marta 2023., Thaçijeva Odbrana podnela je hitni
20 zahtev F01412. -- Zatražilo je od Panela da zabrani Tužilaštvu
21 da tokom uvodne reči prikazuje video sa -- razgovorima koje su
22 g. Thaçi i g. Selimi obavili sa Tužilaštvom.

23 Thaçijeva Odbrana imala je manje od nedelju dana prilike
24 da pripremi za pregledanje ovih video materijala, koji nisu na
25 spisku dokaznih materijala Tužilaštva, niti je postojao

1 prigovor u odnosu na podnesak Tužilaštva da se izmeni spisak
2 dokaznih predmeta. Tužilaštvo je time prekršilo pravilo o
3 obelodanjivanju.

4 1. aprila 2023. Tužilaštvo je odgovorilo da treba
5 odbaciti zahtev, koji je kasno podnet.

6 Na početku Panel podseća na relevantnu proceduralnu
7 istoriju u vezi sa ovim pitanjem.

8 Prvo, osporavani video snimci predstavljaju zabeleške
9 razgovora koje je Tužilaštvo obavilo sa g. Thačijem i g.
10 Selimijem.

11 Drugo, Tužilaštvo je obelodanilo Odbrani transkripte ovih
12 video snimaka u decembru 2020., u Paketu obelodanjenih
13 materijala 9 i 13.

14 Treće, podnesak F00213 iz marta 2021., u vezi sa njim su
15 Thačijeva i Krasniqijeva Odbrana zahtevale obelodanjivanje
16 svih video i audio snimaka, osim transkripata razgovora sa
17 optuženima i svedocima. Predpretresni Sudija je odbio ovaj
18 zahtev, na osnovu usmenog naloga od 24. marta 2021. godine.

19 Panel takođe konstatuje da je 28. marta 2023. Tužilaštvo
20 obelodanilo ove video snimke sa razgovorima koje su
21 predstavnici Tužilaštva obavili sa g. Thačijem i g. Selimijem,
22 u okviru Paketa obelodanjenih materijala broj 726. Po
23 obelodanjivanju Tužilaštvo je objavilo Odbrani da namerava da
24 koristi delove ovih video snimaka u toku uvodne reči, kao i
25 odgovarajuće transkripte koji su ranije bili obelodanjeni.

1 Panel podseća da po Pravilu 126(1), uvodna reč u principu
2 mora biti ograničena na pregled sadržaja predmeta.

3 Prilikom izlaganja uvodne reči, koncizno objašnjenje
4 dokaza koji će biti predočeni, treba da bude izneto i kako će
5 to uticati na glavna pitanja o kojima će se raspravljati u
6 predmetu. Drugim rečima, korišćenje materijala u toku uvodne
7 reči ne može da predstavlja nuđenje tih materijala na
8 usvajanje u spis. Osim toga, strana koja izlaže svoju uvodnu
9 reč, nije ograničena na to da koristi samo određene
10 materijale, odnosno one koje će koristiti tokom suđenja. Ta
11 strana u postupku može koristiti materijale, koje na kraju
12 neće ponuditi na usvajanje tokom suđenja.

13 Posledično, iako se uvek strane u postupku mole da
14 obaveste drugu stranu i obelodane joj materijale, materijali
15 koji će se koristiti samo u toku uvodne reči ne podležu
16 pravilima o obelodanjivanju i usvajanju u spis.

17 Shodno tome, Panel smatra da Tužilaštvo nije bilo u
18 obavezi da obelodani ove video snimke, niti da ih stavi na
19 svoj spisak dokaznih predloga.

20 Imajući to u vidu, Panel odbija zahtev Taçijeve Odbrane
21 i odobrava Tužilaštvu da upotrebi delove osporavanih video
22 snimaka, u okviru svoje uvodne reči. Ovaj nalog nema veze sa
23 tekućim sporom, u vezi sa mogućnošću usvajanja izjava
24 optuženih u spis, što je izneto u podnesku F01351. Ukoliko
25 Odbrana želi da postavi pitanje kršenja obelodanjivanja u vezi

1 sa ovim video snimcima, onda to može učiniti u odgovoru na
2 podnesak F01351, što se mora podneti do 17. aprila 2023.
3 Tužilaštvo će tada imati priliku da odgovori u roku, po
4 Pravilu 76.

5 Panel nalaže Thačijevoj Odbrani da podnese javnu
6 redigovanu verziju dokumenta F01412 ili da obavesti Panel da
7 li se slaže sa ponovnom klasifikacijom ovog podneska kao
8 javnog, do 10. aprila 2023. Panel konstatuje da Tužilaštvo
9 nema prigovora na izmenu klasifikacije svog odgovora F01413.
10 Panel stoga nalaže Odeljenju sudskih poslova da izmeni
11 klasifikaciju dokumenta F01413 kao javnog, do 10. aprila 2023.

12 Time je zaključen ovaj usmeni nalog.

13 Sada ću pitati optužene da li razumeju izmenjenu
14 optužnicu i daću im priliku da potvrde svoje prvobitno
15 izjašnjavanje o krivici. Naročito imajući u vidu one delove
16 izmenjene optužnice iz kojih su nedavno uklonjene redakcije.

17 Zatim ću obavestiti optužene o njihovim pravima i
18 obavezama.

19 I na kraju, daću reč stranama u postupku i učesnicima za
20 njihove uvodne reči, počevši od Specijalizovanog Tužilaštva.

21 Pre nego što počnemo, izneću kratki -- istorijat toka
22 postupka u ovom predmetu.

23 30. oktobra 2020. u skladu sa odlukom Sudije za prethodni
24 postupak, Specijalizovani Tužilac podneo je potvrđenu
25 optužnicu protiv Hashima Thačija, Kadrija Veselija, Rexhepa

Specijalizovana veća za Kosovo – Osnovni Sud

Proceduralna pitanja (Javna sednica)

Strana 7

1 Selimija i Jakupa Krasniqija.

2 4. i 5. novembra 2020. četvorica optuženih su uhapšena i
3 prebačena u pritvorski objekat Specijalizovanih Veća u Hagu, u
4 Holandiji.

5 15. decembra 2022. Sudija za prethodni postupka prosledio
6 je spis predmeta Pretresnom Panelu.

7 18. januara 2023. Panel je održao Konferenciju za
8 pripremu suđenja.

9 15. februara 2023. Panel je održao Konferenciju za
10 pripremu Specijalizovanog Tužilaštva i utvrdio datum za
11 iznošenje uvodnih reči, za današnji datum 3. april 2023. i
12 odlučio da će izlaganje Tužilaštva, odnosno izvođenje dokaza
13 Tužilaštva početi 11. aprila 2023. godine.

14 Podsećam da je tokom Konferencije za pripremu suđenja
15 svaki tim Odbrane odrekao se prava da se optužnica u celosti
16 pročita u vreme izlaganja uvodnih reči, a Tužilaštvo se sa
17 time složilo

18 Mogu li smatrati da to još uvek važi.

19 G. Kehoe?

20 G. KEHOE: [Prevod] Da.

21 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Emmerson?

22 G. EMMERSON: [Prevod] Da.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Young?

24 G. YOUNG: [Prevod] Da.

25 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Gđo. Alagendra?

1 GĐA. ALAGENDRA: [Prevod] Da, Časni Sude.

2 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Tužioče, ne
3 čitajući celu optužnicu, možete li molim vas da pročitate
4 paragrafe 176 i 177 izmenjene optužnice, u kojima se iznosi
5 sažetak vidova odgovornosti kao i deset glavnih tačaka.

6 GĐA. LAWSON: [Prevod] Hvala, Časni Sude.

7 Kao što je navedeno, ja ću pročitati paragrafe 176 i 177
8 optužnice, pod podnaslovom Krivično pravni odnos.

9 Gore iznetim činjenjem i nečinjenjem Hashim Thaçi, Kadri
10 Veseli, Rexhep Selimi i Jakup Krasniqi učinili su svojim
11 učešćem u udruženom zločinačkom poduhvatu, krivična dela za
12 koja se terete u ovoj optužnici i/ili su pomogli u njihovim
13 činjenju. Pored toga ili alternativno, Hashim Thaçi, Kadri
14 Veseli, Rexhep Selimi i Jakup Krasniqi snose odgovornost
15 pretpostavljenog za krivična dela koja su izvršili njihovi
16 potčinjeni. Hashim Thaçi, Kadri Veseli, Rexhep Selimi i Jakup
17 Krasniqi, znali su ili su imali osnova da znaju da se njihovi
18 potčinjeni spremaju da izvrše ili su već izvršili krivična
19 dela za koja se terete u ovoj optužnici, a nisu preduzeli
20 nužne i razumne mere da ta krivična dela spreče ili da kazne
21 njihove izvršioce. Hashim Thaçi, Kadri Veseli, Rexhep Selimi i
22 Jakup Krasniqi snose individualnu krivičnu odgovornost za:

23 Tačka 1: Progon na političkoj i/ili nacionalnoj osnovi,
24 zločin protiv čovečnosti, kažnjiv po Članovima 13(1)(h),
25 16(1)(a) i 16(1)(c) Zakona;

1 Tačka 2: Zatvaranje, zločin protiv čovečnosti kažnjiv po
2 Članovima 13(1)(e), 16(1)(a) i 16(1)(c) Zakona;

3 Tačka 3: Protivzakonito ili proizvoljno hapšenje i
4 lišavanje slobode, ratni zločin, kažnjiv po Članovima
5 14(1)(c), 16(1)(a) i 16(1)(c) Zakona;

6 Tačka 4: Drugi nehumani postupci, zločin protiv
7 čovečnosti, kažnjiv po Članovima 13(1)(j), 16(1)(a) i 16(1)(c)
8 Zakona;

9 Tačka 5: Surovo postupanje, ratni zločin kažnjiv po
10 Članovima 14(1)(c)(i), 16(1)(a) i 16(1)(c) Zakona;

11 Tačka 6: Mučenje, zločin protiv čovečnosti kažnjiv po
12 Članovima 13(1)(f), 16(1)(a) i 16(1)(c) Zakona;

13 Tačka 7: Mučenje, ratni zločin, kažnjiv po Članovima
14 14(1)(c)(i), 16(1)(a) i 16(1)(c) Zakona;

15 Tačka 8: Ubistvo, zločin protiv čovečnosti, kažnjiv po
16 Članovima 13(1)(a), 16(1)(a) i 16(1)(c) Zakona;

17 Tačka 9: Ubistvo, ratni zločin, kažnjiv po Članovima
18 14(1)(c)(i), 16(1)(a) i 16(1)(c) Zakona; i

19 Tačka 10: Prisilni nestanci lica, zločin protiv
20 čovečnosti, kažnjiv po Članovima 13(1)(i), 16(1)(a) i 16(1)(c)
21 Zakona.

22 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, gđo. Lawson.

23 Sada ću dati priliku otuženima da kažu, da li razumeju
24 izmenjenu optužnicu i da potvrde svoje izjašnjavanje o
25 krivici.

1 G. Thaçi, molim vas da ustanete.

2 G. Thaçi, u skladu sa Pravilom 124(3), sada vas pitam da
3 li razumete izmenjenu optužnicu?

4 OPTUŽENI THAČI: [Prevod] Razumem, ali mikrofona nije bio
5 uključen.

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Molim vas da
7 proverite oko mikrofona.

8 OPTUŽENI THAČI: [Prevod] Razumem. Nisam uopšte kriv.

9 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Thaçi.
10 Prilikom prvog pristupanja Sudu 9. novembra 2020. i naknadnog
11 pristupanja 5. oktobra 2022. izjasnili ste se da niste krivi
12 ni po jednoj tački optužnice. Sada imate priliku da potvrdite
13 to izjašnjenje. Da li potvrđujete svoje izjašnjenje prilikom
14 prvog pristupanja Sudu?

15 OPTUŽENI THAČI: [Prevod] Možete li molim vas da ponovite
16 pitanje?

17 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Da. Prilikom prvog
18 -- pristupanja Sudu 9. novembra 2020. i naknadnog pristupanja
19 Sudu 5. oktobra 2022. izjasnili ste se da niste krivi ni po
20 jednoj tački potvrđene optužnice. Sada imate priliku da
21 potvrdite to izjašnjenje. Da li potvrđujete svoje prvo
22 izjašnjenje, kada ste izjavili da niste krivi?

23 OPTUŽENI THAČI: [Prevod] Da.

24 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala. Izvolite,
25 možete sestati.

1 G. Veseli, možete li vi molim vas da ustanete.

2 U skladu sa Pravilom 124(3), sada vas pitam da li
3 razumete izmenjenu optužnicu?

4 OPTUŽENI VESELI: [Prevod] Da, ali je ne prihvatom.

5 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Veseli, 10
6 novembra 2020. i 5. oktobra 2022. izjasnili ste se da niste
7 krivi ni po jednoj tački potvrđene optužnice. Sada imate
8 priliku da potvrdite to izjašnjenje. Da li potvrđujete svoje
9 prvobitno izjašnjenje?

10 OPTUŽENI VESELI: [Prevod] Da. U svakom slučaju. Ali, ne
11 slažem se sa odlaganjem koje je trajalo dve godine. Ali,
12 zahvaljujem vam se i tvrdim da uopšte nisam kriv.

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: Hvala. Izvolite, možete
14 sestati.

15 G. Selimi, možete li vi molim vas da ustanete.

16 G. Selimi, u skladu sa Pravilom 124(3), sada vas pitam da
17 li razumete izmenjenu optužnicu?

18 OPTUŽENI SELIMI: [Prevod] Da.

19 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Selimi, 11.
20 novembra 2020. i 5. oktobra 2022. izjasnili ste se da niste
21 krivi ni po jednoj tački potvrđene optužnice. Sada imate
22 priliku da potvrdite to svoje izjašnjenje. Da li potvrđujete
23 svoje prvobitno izjašnjenje da niste krivi?

24 OPTUŽENI SELIMI: [Prevod] Da. Potvrđujem svoje
25 izjašnjenje. Nisam kriv ni po jednoj tački optužnice.

1   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu. Hvala, g.
2 Selimi. Možete sesti.

3   I g. Krasniqi, možete li vi molim vas sada da ustanete.

4   G. Krasniqi, u skladu sa Pravilom 124(3), sada vas pitam
5 da li razumete izmenjenu optužnicu?

6   OPTUŽENI KRASNIQI: [Prevod] Ja sam omogućio da se
7 optužnica razume, s obzirom na to kako je ona pripremljena i
8 napisana. Ja nemam nikakve veze ni sa jednom od tačaka
9 optužnice koje je Tužilac ranije danas pročitao.

10   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Ja sam vas pitao da
11 li razumete optužnicu.

12   OPTUŽENI KRASNIQI: [Prevod] Razumem optužnicu takvu kakva
13 je ali se ne slažem sa njom. Ne prihvatam je jer nisam
14 odgovoran ni na jedan od načina koji su navedeni u optužnici.

15   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Krasniqi, 9.
16 novembra 2020. i 5. oktobra 2022. izjasnili ste se da niste
17 krivi ni po jednoj tački potvrđene optužnice. Sada imate
18 priliku da potvrdite to izjašnjenje. Potvrđujete li svoje
19 prvobitno izjašnjenje da niste krivi?

20   OPTUŽENI KRASNIQI: [Prevod] Da. Potvrđujem isto
21 izjašnjenje. Ja uopšte nisam kriv.

22   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Krasniqi.
23 Možete sesti.

24   G. Thaçi, g. Veseli, g. Selimi i g. Krasniqi, sada ću vas
25 obavestiti o nekim važni pravima koje imate pred ovim Sudom,

1 prema njegovoj pravnoj regulativi.

2 Imate pravo da se branite ćutanje, pri ćemu se to ćutanje
3 ne uzima u obzir prilikom utvrđivanja krivice ili nevinosti.

4 Imate pravo da ne budete primorani da priznate krivicu
5 ili da svedočite.

6 Imate pravo na zaštitu od samooptuživanja, odnosno
7 inkriminacije ćlanova svoje uže porodice i imate pravo da vas
8 zastupa branilac. Konstatujem da vas svu ćetvoricu zastupa
9 Specijalizovani Branilac.

10 Imate pravo na adekvatno vreme i sredstva za pripremu
11 svoje odbrane i pravo da komunicirate sa svojim braniocem.

12 Imata pravo da vam se sudi u razumnom roku.

13 Imate pravo da ispitujete svedoke koji svedoće protiv vas
14 ili da oni budu ispitani u vaše ime, kao i pravo da se
15 obezbedi prisustvo i ispitivanje svedoka koji svedoće u vašu
16 korist.

17 I imate pravo da date izjavu bez polaganja zakletve koja
18 je relevantna za predmet i možete pristupiti Sudu kao svedok
19 koji svedoći pod zakletvom.

20 G. Thaći, g. Veseli, g. Selimi, g. Krasniqi, obavestio
21 sam vas o vašim pravima. Pre nego što budemo nastavili sa
22 radom, takođe me naš Pravilnik obavezuje da vas obavestim o
23 vašim obavezama i merama koje su predviđene prema Pravilu
24 61(2).

25 Kao Predsedavajući Sudija, ja nadgledam red u sudnici i u

1 javnoj galeriji, kao i ponašanje svih učesnika. Iako ne
2 očekujem da će to biti nužno, dužan sam da vas obavestim g.
3 Thaçi, g. Veseli, g. Selimi i g. Krasniqi da ja kao
4 Predsedavajući Sudija mogu da naložim da budete privremeno
5 udaljeni iz sudnice i da nastavim suđenje u vašem odsustvu,
6 ukoliko uprkos upozorenju da zbog takvog ponašanja možete biti
7 udaljeni iz sudnice, nastavite da ometate postupak.

8 U slučaju eventualnog udaljavanja iz sudnice, vaše
9 interese će zastupati vaš Branilac. U tom slučaju Panel će
10 obezbediti uslove da pratite suđenje i dajete uputstva svom
11 Branioocu sa nekog mesta izvan sudnice.

12 Međutim, kao što sam naveo, verujem da takva mera neće
13 biti neophodna.

14 Podsećam i sve ostale prisutne u sudnici i u galeriji za
15 posetioce, da kao Predsedavajući Sudija po potrebi mogu
16 preduzeti odgovarajuće mere, uključujući udaljavanje lica radi
17 zaštite prava optuženog na pravično i javno suđenje ili radi
18 očuvanja dostojanstva i doličnosti postupka. I mogu takođe da
19 naložim pretresanje lica prisutnih u sudnici i u galeriji za
20 posetioce, ako je to potrebno iz bezbednosnih razloga, kao i
21 radi pravilnog vršenja pravosuđa.

22 Strane i učesnici u postupku su itekako svesni potrebe da
23 se zaštite mnogi od svedoka koji će svedočiti u ovom predmetu.
24 Panel očekuje da se Branioци i njihovi saradnici i druga lica
25 za koja su oni odgovorni i u sudnici i van nje, strogo

1 pridržavaju naloženih zaštitnih mera.

2 Panel takođe nalaže predstavnicima strana i učesnika u
3 postupku da budu posebno obazrivi prilikom ispitivanja
4 svedoka, kako ne bi obelodanili informacije koje podležu
5 zaštitnim merama. Panel će najstrože kazniti svakoga ko se ne
6 pridržava propisanih mera, kao i svaki postupak, koji bi se po
7 mišljenju Panela mogao smatrati zastrašivanjem.

8 Panel posebno nalaže stranama i učesnicima u postupku da
9 se zaštićenim svedocima obraćaju isključivo koristeći
10 pseudonim koji im je dodeljen.

11 Panel takođe upućuje strane i učesnike u postupku da
12 koriste rodno neutralni jezik i da na javnom zasedanju ne
13 pominju nikakve informacije koje bi mogle dovesti do
14 identifikovanja zaštićenih svedoka, žrtava ili njihovih
15 srodnika.

16 Pre iznošenja uvodnih reči, strane i učesnici u postupku
17 imaju obavezu da se u njihovom izlaganju, Power Point
18 prezentaciji ili video snimcima koje će koristiti, ne otkriva
19 ime ni jednog zaštićenog svedoka, kao ni druge informacije
20 koje bi omogućile identifikaciju, niti da se u njima pominje
21 neko od članova porodice takvog svedoka ili žrtve. Ukoliko
22 materijal o kojem je reč sadrži informacije na osnovu kojih je
23 moguće identifikovati zaštićene svedoke ili žrtve, lice koje
24 iznosi uvodnu reč mora da obavesti Panel o tome, a Panel će
25 zatim naložiti prelazak na poluzatvoreno zasedanje.

1   Ukoliko predstavnici strana u postupku moraju da postav
2   neko pitanje ili iznesu prigovor koji bi mogli da utiču na
3   zaštitu određenog svedoka, to se mora obaviti na
4   poluzatvorenoj sednici.

5   O pitanjima koja se odnose na odobrene zaštitne mere ili
6   bezbednost određenog svedoka, obično se neće raspravljati u
7   prisustvu tog svedoka, osim ako to prisustvo nije neophodno.

8   Ukoliko bilo koja od strana u postupku učesnika ili
9   predstavnik Sekretarijata shvati da je potrebno izmeniti
10   nalog za primenu zaštitnih mera koji se odnosi na određenog
11   svedoka, žrtvu ili drugo zaštićeno lice, treba da o tome bez
12   odlaganja obavesti Panel i druge strane i učesnike u postupku.

13   I na kraju, želeo bih da iznesem neke opšte napomene u
14   vezi sa redakcijama i radom na zatvorenoj i poluzatvorenoj
15   sednici.

16   Panel se rukovodi činjenicom da suđenja treba da budu
17   javna, kako bi javnost imala saznanja o sudskom postupku i
18   poverenje u taj postupak, kao i da bi razumela pitanja o
19   kojima se na suđenju raspravlja i o kojima se donose odluke. U
20   prilog takvom uverenju dodatno govori i naš Pravilnik o
21   postupku i dokazima.

22   Naravno, redigovanje imena i ličnih podataka svedoka,
23   žrtava i drugih lica koja mogu biti ugrožena zbog svedočenja
24   određenog svedoka, predstavlja mogući, a ukoliko Panel to
25   naloži i nužni izuzetak od ovog opšteg pravila.

1   Mi ćemo se u svom radu rukovoditi opštim pravilom
2 javnosti suđenja, a prelazak na poluzatvorenu i zatvorenu
3 sednicu treba koristiti retko kao izuzetak, pre nego kao
4 pravilo. Upućujemo predstavnike strana i učesnika u postupku
5 da pažljivo planiraju svoje glavno i unakrsno ispitivanje i da
6 nastoje da grupišu sva pitanja koja se moraju postaviti i
7 odgovori na njih saslušati na poluzatvorenoj ili zatvorenoj
8 sednici, kako bi se izbeglo stalno prelaženje na poluzatvorenu
9 ili zatvorenu sednicu.

10   Pre nego što dam reč Tužilaštvu, želeo bih da jasno kažem
11 da prema Pravilu 126, uvodna reč Tužilaštva ne predstavlja
12 dokaz o krivičnom delu. Međutim, uvodna reč Tužilaštva, uvodna
13 reč daje Tužilaštvu priliku da iznese opšti pregled i najavu
14 svojih teza, koje će nastojati da dokaže tokom suđenja.

15   Panel je već naznačio da očekuje od strana u postupku da
16 ograniče svoju argumentaciju na pitanja koja su od neposrednog
17 značaja za njihove teze i da izbegavaju iznošenje političkih
18 izjava i raspravljanja o pitanjima koja nisu relevantna za
19 ovaj postupak.

20   Panel takođe ponavlja uputstvo da strane u postupku u
21 principu ne treba da prekidaju uvodnu reč suprotne strane.
22 Ukoliko neka od strana smatra da njen prigovor na određeni deo
23 ili delove uvodne reči suprotne strane treba da bude zabeležen
24 u zapisniku, onda će svoj prigovor izneti po završetku date
25 uvodne reči.

1 G. Tužioče, izvolite. Imate reč. A, na raspolaganju imate
2 pet sati.

3 G. WHITING: [Prevod] Hvala vam, Časni Sude.

4 Obraćam se Panelu, Sekretaru, Zastupniku žrtava i
5 timovima Odbrane. Mi danas počinjemo sa suđenjem Hashima
6 Thačija, Kadrija Veselija, Rexhepa Selimija i Jakupa
7 Krasniqija.

8 G. Thači, g. Veseli i g. Selimi su bili osnivači OVK, kao
9 i Glavnog štaba OVK. Tokom perioda koji obuhvata optužnica,
10 sva četvorica optuženih su bili ključni članovi Glavnog štaba
11 i bili su na visokim rukovodećim položajima u OVK.

12 Ovi ljudi su bez ikakve sumnje bili glavne vođe OVK i
13 zbog toga su im odavali počast i ukazivali im poštovanje.
14 Međutim, postoji još jedna strana njihovog rukovođenja i to će
15 biti tema današnjeg suđenja, tj. suđenja koje počinje danas.

16 Dokazi će pokazati da su četvorica optuženih, kao viši
17 rukovodioci u Glavnom Štabu odobravali i izvršavali politiku
18 koja je na meti imala lica za koja su smatrali da su njihovi
19 protivnici, uključujući i osobe koje su optuživali da su
20 kolaboracionisti, često na osnovu -- pukih veza koje su možda
21 imali sa srpskim institucijama, kao i lica koja su smatrali da
22 ne podržavaju ciljeve i sredstva OVK i kasnije privremenu
23 Vladu Kosova. Ti navodni protivnici su uključivali i osobe iz
24 Demokratske Lige Kosova LDK, kao i oni koji su bili srpskog
25 ili romskog porekla.

1 Ta politika koju su sprovodili optuženi tokom perioda
2 optužnice, ciljali su protivnike i pritvarali su ih,
3 zlostavljali, mučili, a nekad i ubijali. U optužnici su
4 optuženi, a nameravamo to i da dokažemo za stotine zatočenja
5 širom Kosova, obično u užasnim uslovima, gde su ih
6 zlostavljali i optuženi su za preko sto ubistava. Većina
7 žrtava su bili kosovski Albanci. U svom žaru da ciljaju,
8 eliminišu osobe za koje su smatrali da su protivnici, optuženi
9 su odobravali i sprovodili politiku koja je često za žrtve
10 imala pripadnike njihovog sopstvenog naroda.

11 Dokazi za te zločine kao i za odgovornost optuženih,
12 iziskuju izvođenje dokaza kojih ima jako mnogo i koji će se
13 sklopiti da prikažu sliku. -- Dokazi u vidu dokumenata
14 dobijeni sa različitih mesta, iz različitih izvora i dovodiće
15 se i svedoci koji će svedočiti i o krivičnim delima i o
16 strukturi OVK. Zločine koje ćemo dokazati su bili
17 rasprostranjeni i geografski i vremenski.

18 Što se tiče dokazivanja strukture OVK i uloge optuženih,
19 tu će trebati da se probije određeni plašt tajnosti koji je
20 postojao i za vreme i posle rata.

21 Za vreme rata, funkcionisanje OVK je bilo tajnovito,
22 delimično iz potrebe, pošto je OVK bila pobunjenička vojska
23 koja se borila protiv jedne države. Vojnici OVK su vrlo često
24 imali šifrovana imena, nekada su nosili maske i mogli su biti
25 tajnoviti u svojim komunikacijama sa međunarodnim

1 predstavnicima o istinitom funkcionisanju OVK. I posle rata
2 neki svedoci osumnjičeni su imali interes u tome da kriju
3 pravu strukturu i uloge za vreme rata.

4 U suštini dakle, krivično ponašanje koje će Tužilaštvo
5 dokazivati u stvari nešto što će biti, jel relativno jasno
6 dokazati. Čućete danas, da je Glavni Štab OVK i četvorica
7 optuženih kao njegovi najvažniji članovi, su u svojim
8 *communiquéima* i poltičkim izjavama usvojili vrlo jasnu
9 izričitu politiku, ciljanja kolaboracionista i onih koje su
10 smatrali neprijateljima, uključujući političke protivnike.
11 Optuženi su bili direktno umešani u artikulaciju i sprovođenje
12 ove politike. Oni su nadzirali komadante i strukture. Dakle,
13 -- postojao je jedan obrazac targetiranja protivnika koji je u
14 stvari potvrdio smernice koje su bile izražene i dolazile
15 odozgo, od samog vrha OVK i četvorice optuženih.

16 Dokazi će pokazati da bez obzira na tajnost o
17 funkcionisanju OVK, zajednički krivični cilj, targetiranja
18 protivnika koji je u suštini ovog predmeta, u stvari uopšte
19 nije bila tajna. Poruka se ponavljala stalno, iznova. To je
20 bio jedan *lajt motiv* u kome se tvrdilo da su navodni
21 kolaboracionisti i izdajice uključujući i politike protivnike
22 predtavljali egzistencijalnu pretnju OVK i Kosovu.

23 Javno ponavljanje -- ovog targetiranja je bilo neophodno
24 da bi se izvršio zajednički krivični cilj, koji je bio
25 neophodan da osobe u jedinicama i zonama deluju u skladu sa

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 21

1 planom. I zato je taj cilj targetiranja protivnika bio javno
2 proglašen od strane Glavnog Štaba i videćete zašto se to
3 provejavalo kroz komunikacije, naredbe, naloge i izveštaje pre
4 i za vreme perioda koji obuhvata optužnica.

5 Kada bi osobu zatočio OVK, članovi porodice su se brinuli
6 za njihovu bezbednost i za njihove živote, zato što su oni
7 znali da može doći do maltretiranja i smrti i znali su šta
8 znači ako bi se neko obeležio kao kolaboracionista ili
9 izdajica na Kosovu. Već u leto 1998. godine, međunarodni
10 predstavnici su počeli da suočavaju rukovodstvo OVK,
11 uključujući i nekoliko optuženih, o navodima zatočenja i
12 maltretiranja, zato što su i oni znali za to. Čak i u ovoj
13 ranoj fazi, određeni međunarodni predstavnici su već znali šta
14 se dešava.

15 U reakciji na to što su ih suočili, optuženi nisu
16 prestali. Nisu prestali zato što je to bila njihova politika,
17 njihov cilj i oni su tome bili vrlo predani. Jedina stvar koja
18 se promenila kada su međunarodni predstavnici počeli da
19 postavljaju pitanja je da je Glavni Štab postao pažljiviji i
20 manje ekspilicitan o tome kako je oglašavao tu svoju poliiku.
21 Međutim, poruka je ostala nedvosmilena, posebno za one prema
22 kojima je bila usmerena. I zločini protiv protivnika su se
23 nastavili.

24 Zašto su to uradili? Zašto su optuženi izvršili ova
25 krivična dela? Dokazi će pokazati da je to bilo da bi se

1 osvojila moć, moć u ratu, kao i vlast i moć na Kosovu nad
2 licima koja su smatrana protivnicima OVK. Isto tako su možda
3 počinili krivična dela od straha. Straha da će njihova stvar
4 biti podrivena ili uništena od strane onih koje su smatrali
5 protivnicima. Ili su ih možda počinili iz mržnje ili osvete,
6 zato -- ili zato što su protiv njih bili izvršavani zločini.
7 Videćete dokaze o -- oba ova elementa. Videćete da povremeno
8 komunikacije iz Glavnog Štaba i od optuženih su branile i
9 opravdavale radnje OVK, podvlačeći pretnju koju su protivnici
10 predstavljali za OVK, strah ili ukazujući na radnje druge
11 strane, tj. iz osvete.

12 Na kraju, motiv optuženih. Zašto su izvršili krivična
13 dela za koja se terete u optužnici? Nije obeležje ni jednog od
14 krivičnih dela za koje su optuženi, niti to može biti odbrana.
15 I u tom smislu, u ovom predmetu se bavimo zaštitom vladavine
16 prava tokom ratnog stanja, kada je ono zapravo najviše
17 ugroženo.

18 Vladavina prava. Zato smo mi ovde danas. Za vreme rata,
19 ratnog stanja, pretnja i intenzitet sukoba može se učiniti kao
20 razlog da se protivpravna sredstva čine opravdanim i
21 potrebnim. I u stvari tu onda dolazi -- vidi se kakva je uloga
22 zakona. Upravo zbog toga imamo zakone ratovanja kako bi držali
23 pod kontrolom najgore instinkte, koji će sigurno isplivati za
24 vreme rata. Kako bi se osiguralo da se ne izgubi sva humanost
25 u užasima rata, zbog toga postoji taj zakon i njega treba

1 poštovati.

2 Jednostavno, ne postoji izgovor ni opravdanje za
3 samovoljno zatočenje civila koji ne učestvuju u ratnim
4 dejstvima i izlaganju ih mučenju, zlostavljanju i ubistvu. To
5 je kršenje tog zakona i upravo zbog toga mi krivično gonimo
6 ovaj predmet, kako bi zaštitili princip da niko nije iznad
7 zakona, čak i za vreme rata.

8 U ovom predmetu ćemo takođe govoriti o žrtvama i njihovim
9 porodicama. Žrtve užasnih zločina, koji čekaju više od
10 dvadeset godina na pravdu. Žrtve kojima su govorili iznova
11 tokom tih dvadeset godina da jednostavno pređu preko toga, da
12 žive dalje, da je to u prošlosti, da prestanu da pričaju o
13 tome, da okrenu novi list. Pravda ili borba za pravdu je
14 suviše teška i suviše skupa. Sve je to jednostavno reći, ako
15 vi niste žrtva. Ali za žrtve krivičnih dela koja se terete u
16 optužnici i za njihove porodice, ono što su propatili, traume
17 je nešto što oni nose sa sobom i žive sa tim svaki dan svoga
18 života. To nikada ne zaboravljaju. Žrtve imaju pravo da se
19 čuje njihov glas, imaju pravo na pravdu. I Tužilaštvo u ovom
20 predmetu želi da odbrani i osigura ta prava.

21 U uvodnoj reči ćemo mi dati pregled naše teorije
22 predmeta: prvo će g. Halling navesti sažetak dokaza, na osnovu
23 kojih će se pokazati vlast koju se vršili četvorica optuženih
24 na Kosovu 1998. i 1999. godine. Onda će g. Ferdinandusse i g.
25 Tieger pratiti upravljanje, izvršenje zajedničkog krivičnog

1 cilja iz ovog predmeta tokom tog istog vremenskog perioda.
2 G. Pace će opisati obrazac krivičnih dela, zatočenje,
3 maltretiranje, mučenje, ubistvo koje se dogodilo dok se
4 pokušao sprovesti zajednički krivični cilj pod ovlašćenjima
5 četvorice optuženih. Na kraju, gđa. Lawson će rezimirati i
6 zaključiti i koncentrisaće se na krivičnu odgovornost
7 četvorice optuženih.

8 Pre nego sto predam reč, hoću samo na kratko da govorim o
9 tome šta nije ovaj predmet, čemu se, čime se u ovom predmetu
10 ne bavimo. Govorimo o izazovu dokazivanju ovog predmeta i
11 govorimo o nečemu oko čega se slažu Tužilaštvo i Odbrana ovog
12 predmeta.

13 U ovom predmetu se ne radi o krivičnom gonjenju
14 kompletnog OVK i tu nisu optuženi svi u OVK. Ako bilo ko to
15 kaže, to nije tačno. Jednostavno nije tačno. Ovde se četvorica
16 ljudi Hashim Thaçi, Kadri Veseli, Rexhep Selimi i Jakup
17 Krasniqi terete za izvršenje ratnih zločina i zločina protiv
18 čovečnosti tokom 1998. i 1999. godine. Velika većina
19 pripradnika OVK apsolutno nemaju nikakve veze sa ovim
20 predmetom, niti sa krivičnim delima koja se terete u predmetu.
21 Ovde se samo radi o onome šta su ova četvorica optuženih
22 uradili, o krivičnim delima koja su oni izvršili za vreme rata
23 i za koja su odgovorni po zakonu.

24 Jedan od izazova u ovom predmetu je atmosfera
25 zastrašivanja svedoka, koja prevladava na Kosovu. Ona je

1 prava, stvarna i jako rasprostranjena. To je jedan od razloga
2 zašto ovaj se Sud nalazi u Hagu i zašto je u svojim presudama
3 i odlukama Sud konstatovao da se to zastrašivanje nastavlja do
4 današnjeg dana.

5 Nema sumnje da je ta atmosfera nešto što će veoma uticati
6 i na delove ovog suđenja. I ponovo će se o tome govoriti u
7 sudnici. Potrebna je hrabrost da svedoci ovde svedoče. I
8 videćemo da će nekada svedoci biti pozvani ovde da svedoče,
9 koji neće hteti ovom Sudu da kažu šta znaju. Nekada su to već
10 ranije rekli, zbog straha. Straha od onoga šta će se desiti
11 njima ili njihovim porodicama. Uključujući i to da će ih neko
12 obeležiti kao kolaboracionistu ili izdajicu, zato što saraduje
13 sa ovom institucijom. Ili zato što imaju nekakvu pogrešnu
14 lojalnost prema optuženima.

15 Na kraju, vi ćete Časni Sude odlučiti kako strah i
16 lojalnost utiču na dokaze u ovom predmetu i kako da odvažete
17 svedočenje određenih svedoka, u svetlu te klime koja okružuje
18 ovo suđenje. Međutim, ovde ne sme doći do zastrašivanja,
19 straha ili da lojalnost u stvari nadjača pravilnu presudu u
20 ovom predmetu. To je jedna stvar, koja ne sme da se desi.
21 Konačno, Časni Sude želim da govorim o tački slaganja između
22 Tužilaštva i Odbrane. Ne slažemo se oko mnogo toga, ali o
23 jednoj stvari ćemo se uvek slagati. A, to je da teret
24 dokazivanja leži na Tužilaštvu i samo na Tužilaštvu, da van
25 razumne sumnje dokaže svako krivično delo i vezu krivičnog

1 dela sa optuženim, Van razumne sumnje. Dakle, mi prihvatamo
2 taj teret i mi ćemo ga ispuniti. Odbrana nema nikakav teret.
3 Oni i optuženi mogu da kažu ništa, kada ih -- budu suočeni sa
4 ovim optužbama. Nema potrebe da kažu bilo šta sebi u prilog.

5 Ali, u onom smislu u kome su optuženi pričali, govorili,
6 njihove reči mogu i treba da razmotri Panel. Časni Sude, može
7 se smatrati da su oni dali određena priznanja, a nekolicina
8 optuženih jesu neke stvari priznali. Međutim, može se smatrati
9 da su i oni neke stvari lažno porekli. Ima i takvih slučajeva.

10 Ako vi konstatujete da su optuženi lažno porekli
11 činjenicu za koju su znali da je tačna, onda morate sebi da
12 postavite sledeće pitanje. Zašto? Zašto? Zašto oni poriču
13 činjenice za koje znaju da su tačne?

14 Ja ću dati samo jedan primer, od dokaza koje ćemo
15 izvesti, pre nego što završim.

16 Tokom istrage u ovom predmetu Hashim Thaçi je nekoliko
17 puta tajno došao u Hag, na jedan detaljan razgovor sa
18 Tužilaštvom koji je bio snimljen na videu. Tokom tih razgovora
19 bio je određeni broj bitnih priznanja. On je porekao jako
20 mnogo u vezi svoje uloge tokom rata i ulogu Glavnog Štaba.
21 Npr. oslanjao se na prilično formalistička tumačenja. Npr. g.
22 Thaçi je rekao da Glavni Štab nije čak ni postojao do novembra
23 1998., a i onda je postojao samo na papiru. Isto tako je
24 porekao da zna bilo šta, u bilo kom trenutku o zatočenjima.

25 Dokazi će pokazati da su sve ove tvrdnje bile lažne. Tim

1 tvrdnjama protivreče izjave koje je dao sam g. Thaçi nekim
2 drugim prilikama, izjavama koje su dali neki od ostalih
3 optuženih, isto tako od jako puno dokaza koji će biti izvedeni
4 tokom suđenja.

5 Dok budete slušali dokaze tokom suđenja, Časni Sude možda
6 ćete hteti da sebi postavite sledeće pitanje: Zašto je g.
7 Thaçi došao u Hag i lažno -- porekao stvari o sebi i o OVK? Od
8 čega on to beži? Šta to on pokušava da sakrije? U krajnjoj
9 liniji, suđenje koje danas počinje će dati odgovore na ta
10 pitanja.

11 Ja sada dajem reč g. Hallingu, koji će nam dati jedan
12 opšti pregled dokaza, na osnovu kojih će se dokazati vlast
13 koju su vršili optuženi za vreme perioda koji obuhvata
14 optužnica.

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Halling, možete
16 sada vi početi.

17 A, pauzu ćemo napraviti u 11:00h.

18 G. HALLING: [Prevod] Dobro jutro, Časni Sude

19 Danas ću ja govoriti o tome na koji način su optuženi
20 vršili svoju vlast unutar OVK.

21 Molim Sudskog poslužitelja da nam prikaže *Power Point*
22 slajd na ekranu.

23 Mi smo od ranije opisali kako se razvijao OVK u periodu
24 optužnice i da je to period gde se oni konsolidovali i širili
25 i formirali hijerarhijsku strukturu. Danas ćemo pokazati kako

1 su -- kako dokazi to potvrđuju.

2 Pitanje pred Panelom nije to, kada su ili kako OVK se
3 organizovali ili postali organizovani, po mišljenju bilo kog
4 pojedinačnog svedoka ili pak -- kako se ta organizacija može
5 uporediti sa tradicionalnom vojskom. Pitanje je da li su
6 optuženi bili na položaju vlasti koja -- u OVK, koja im je
7 omogućila da izvrše krivična dela koja se navode u optužnici.
8 Iz dokaza će se videti da jesu.

9 Vremenom i kako je išla evolucija razvoja, svaki od
10 četvorice optuženih imali su vlast, moć i uticaj koji im je
11 omogućio da sprovedu zajednički zločinački cilj i da vrše
12 efektivnu kontrolu.

13 Naravno, da će biti važno na ovom suđenju da se pravi
14 razlika između onoga čemu je Glavni Štab težio i šta je on
15 stvarno bio. -- U to nema nikakve sumnje. Ali, realnost na
16 terenu je ponekad bila složena, a ponekad nejasna. Međutim,
17 tvrdnje Glavnog Štaba, odnosno njihovo konsolidovanje nije bio
18 samo cilj kome se težilo ili nešto što je postojalo samo na
19 papiru. Ima konkretnih manifestacija te kolektivne vlasti
20 tokom inkriminisanog perioda, iz koga se vidi da je -- iz
21 kojih se vidi da je ta organizacija sprovedena kroz izjave i
22 dokumente i da se ona realizovala na terenu.

23 Dakle, -- kakva je priča o organizaciji OVK? Da bi
24 preživeli kao tajni oslobodilački pokret na Kosovu, -- bilo je
25 potrebno da OVK organizuje -- neku strukturu od samog početka.

1 OVK je izrastao iz Oslobođilačkog Pokreta Kosova, LPK,
2 koji su verovali da je sloboda Albanaca na Kosovu može da se
3 ostvari samo pomoću sile. To je bilo suprotno onome što su
4 zagovarali Predsednik Rugova i Demokratska Liga Kosova, koja
5 je tada bila dominantna politička partija na Kosovu i koja je
6 zagovarala politiku nenasilnog otpora srpskoj državi.

7 Rukovodstvo OVK koje je izraslo uglavnom iz LPK,
8 uključujući i budući Glavni Štab i njegove članove Hashima
9 Thaçija, Kadrija Veselija, Rexhepa Selimija, Xhavita Halitija
10 i Azema Sylu koji se pominje kao član udruženog zločinočkog
11 poduhvata. Uz pomoć Adema Jasharija i drugih, OVK je postepeno
12 počela da napada -- srpsku vojsku, policiju i kolaboraciniste,
13 odnosno saradnike, tokom 1990. godine.

14 OVK -- i Glavni Štab -- koji je često nazivan Centralnim
15 Štabom pre perioda iz optužnice, počeli 1990. -- Na ovom
16 slajdu se vidi:

17 "Mi smo se složili da sve funkcioniše prema hijerarhiji.
18 Mi smo se dogovorili da sve mora funkcionisati na osnovu
19 hijerarhijskog sistema i odlučivanja. U protivnom neko bi
20 mogao zloupotребiti to, recimo UDBA ili protivobaveštajna
21 služba."

22 To je bilo važno od samog početka. Hijerarhija je bila
23 centralna. Hijerarhija je štitila. Hijerarhija je zaustavljala
24 mogućnost infiltracije. Uloga rukovodstva, prema tome Glavnog
25 Štaba, bila je od ključnog značaja.

1 I od samog početka, članovi Glavnog Štaba su vršili vlast
2 i fleksibilno i kolektivno, na način koji nije bio čvrsto
3 ograničen formalnim podelama ili pak titulama.

4 Na slajdu B3, u odgovor na pitanje koje mu je postavljeno
5 u funkciji, onda kada je bio postavljen na mesto šefa Kosovske
6 Obaveštajne Službe ili SHIK, Veseli je odgovorio:

7 "U stvari, mi smo imali svoje odgovornosti sve to vreme,
8 za vreme rata, u periodu od 1992. do 1998. Imali smo Glavni
9 Štab i Operativni Štab OVK. Nismo imali zasebna zaduženja. Mi
10 smo radili sve što je bilo potrebno i što smo mogli.
11 Učestvovali smo u rukovođenju, logistici i obaveštajnom radu,
12 jer su takve bile okolnosti."

13 Thaçi, Veseli i Selimi su bili među osnivačima Glavnog
14 Štaba. Na slajdu B4, Selimi opisuje formiranje Glavnog Štaba,
15 u decembru 1993. i dodaje da su Hashim Thaçi i Kadri Veseli
16 imali mnoga važna zaduženja kao pripadnici Glavnog Štaba,
17 naročito u pogledu kontakata sa inostranstvom i nabavke
18 naoružanja, iako nisu uvek bili na Kosovu.

19 U tom ranom periodu i pored političkih pitanja, Hashim
20 Thaçi i Kadri Veseli su između ostalog radili i na
21 organizaciji OVK, uključujući i stvaranje veza između Glavnog
22 Štaba i pripadnika Glavnog Štaba na Kosovu i onih koji su se
23 nalazili na drugim mestima. Rexhep Selimi je bio na Kosovu i
24 zajedno sa drugima on je konsolidovao i koordinirao oružane
25 akcije na terenu.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 31

1 U jednom drugom intervjuu, ovde vidimo na slajdu B5,
2 Selimi je opisao 1997. godinu kao "novu fazu u razvoju
3 strukture i ratovanja OVK ili bolje rečeno, to je bila godina
4 kada je OVK položila ispit, koji je omogućio da vodi jedan
5 dostojanstven rat i to se dogodilo 1998. godine."

6 Do 1997. godine, OVK je bila već u stanju da izvodi
7 napade protiv više -- istovremeno protiv srpskih meta. Recimo
8 1997. godine OVK je povelala istovremeni napad na dvanest
9 srpskih policijskih stanica, sa raketnim granatama. Iz dokaza
10 će se videti da je Rexhep Selimi organizovao taj napad, a da
11 su Hashim Thaçi i Kadri Veseli pomogli da se nabavi
12 naoružanje.

13 Taj napad je obeležen u *communiquéu*, odnosno odata mu je
14 pošta u *communiquéu* br. 37. To je na slajdu B6. *Communiqué* 37
15 je prvi od mnogih *communiquéa*, -- koje ćemo danas videti, a g.
16 Ferdinandusse i g. Tieger naročito će govoriti o tome na koji
17 način su oni doprineli tom zajedničkom zločinačkom cilju.

18 Prema tome, još od pre inkriminisanog perioda, optuženi i
19 drugi ključni članovi udruženog zločinačkog poduhvata su već
20 dugo održavali odnose, međusobne odnose i -- zavredili
21 poverenje unutar OVK. Hashim Thaçi, Kadri Veseli i Rexhep
22 Selimi počeli su taj poduhvat zajednički osnivanjem Glavnog
23 Štaba i bili su njegovi rani rukovodioci. I oni zajedno sa
24 Jakupom Krasniqijem, koji je postao član Glavnog Štaba --
25 početkom 1997. godine, su bili već učvršćeni u svojim ulogama,

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 32

1 kada je nastupila 1998. godina, proleće i leto 1998.

2 Nakon napada o kome smo govorili ranije, srpske snage su
3 počele jednu snažnu ofanzivu u Dreničkom kraju Kosova i
4 početkom 1998. godine su izveli operaciju u Likošanu i Qirezu,
5 koja je dovela do gubitka mnogih života, mnogih civila, a to
6 je šokiralo albansku javnost.

7 Od 5. do 7. marta, snage Savezne Republike Jugoslavije su
8 napale imanje Adema Jasharija u Prekazu. Ubili su njega i
9 skoro sve članove porodice. Taj događaj -- je imao ogroman
10 efekat na Kosovu i dobrovoljci su pohrlili da se priključe
11 redovima OVK. Neprijateljstva su se nastavila i eskalirala u
12 martu 1998., potvrđujući postojanje nemeđunarodnog oružanog
13 sukoba.

14 U martu 1998. bilo je potrebno da se Glavni Štab, da se
15 podele odgovornosti u Glavnom Štabu i da se konsoliduju redovi
16 OVK. U početku inkriminisanog perioda, Hashim Thaçi i Kadri
17 Veseli su prevodili grupu relativno viših LPK dobrovoljaca na
18 Kosovo, doveli grupu na Kosovo. -- Mnogi će biti raspoređeni
19 na razne -- komandne položaje, uključujući Fatmira Limaja koji
20 će otići u Klečku i Mališevo; Shukrija Buju koji je bio --
21 koga je obučavao Thaçi, u ime Glavnog Štaba i naložio mu da
22 ode u Lipljan; i Xheme Gashi koji je bio raspoređen u
23 Drenovac. Limaj i Buja su imenovani kao članovi udruženog
24 zločinačkog poduhvata u ovom predmetu. Čućemo kakve su ti
25 ljudi odigrali uloge u sprovođenju zajedničkog -- zločinačkog

1 cilja.

2 Pre nego što nastavim hronološki, treba da nešto kažemo o
3 geografiji.

4 U toku rata, komanda je bila podeljena na Kosovu u nešto
5 što je kasnije postalo operativna zona. I bilo je sedam
6 operativnih zona na Kosovu, što se vidi iz slajda B7.

7 One su zvanično bile -- formirane u različitim periodima
8 tokom 1998. Pošto su neke od ovih mesta još uvek tajna za
9 javnost, ja ću reći koje se mogu objaviti, a koje ne.

10 Prva zona je bila Drenička zona. Ona je -- formalizovana
11 -- početkom 1998. godine.

12 Sledeći slajd ne treba da pokažemo javnosti, jer će se
13 pojaviti imena tih mesta.

14 Evo, to vidimo sada, B8.

15 Prvi komandant Dreničke zone je bio Sylejman Selimi, čije
16 se ime nalazi u optužnici, koji je kasnije postao, zamenio
17 Azema Sylu kao Glavnog komandanta OVK, a Syleiman Selimi je --
18 Syleimana Selimija je zamenio Sami Lushtaku. Sabit Geci, još
19 jedan od članova udruženog zločinačkog poduhvata, koji je
20 direktni izvršilac nekih od krivičnih dela, takođe bio zadužen
21 za obaveštajni rad i imao je druga zaduženja tokom rata, u
22 drugim područjima.

23 Drenička zona je bila konkretno mesto gde su se nalazili
24 mnogi zatvori, u početku inkriminisanog perioda. Likovac,
25 kasnije Qirez, Baice i još tri mesta koja se vide na -- koja

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 34

1 su obeležena kao 1.3, 1.4 i 1.5 na ovom prilogu.

2 Druga zona je Paštrička zona. Ovde vidimo na slajdu B9,
3 koja će biti prikazana javnosti. Ova zona je formalno osnovana
4 u leto 1998., ali razni lokalni štabovi uključujući one kojima
5 su rukovodili pomenuti Xhem Gashi bili su organizovani nešto
6 ranije, u direktnoj koordinaciji sa Glavnim Štabom.

7 Ova zona je mesto gde se nalazio najveći broj zatvora u
8 ovom predmetu, uključujući Drenovac, Lapušnik koji je tačno na
9 granici između Paštrika i Drenice, a te granice su se vremenom
10 pomerale, ali to je uvek bilo pod kontrolom Glavnog Štaba,
11 zatim Mališevo, Klečka, Sedlar, Budakovo, Semetište, Bublja,
12 Kostrc i Retimlje. A, to je samo na severu zemlje.

13 Južno od Paštričke zone, ne možemo prikazati javno.

14 Na jugu zone nalaze se četiri lokaliteta koji se navode u
15 optužnici, sa područja Prizrena, kao i Ješkova. Vidimo ih sve
16 na ekranu. Još uvek to ne treba prikazati u javnosti.

17 Musa Jashari je bio postavljen za prvog komandanta ove
18 zone. Ekrem Rexha, poznat kao komandant Drini preuzeo je kao
19 komandant jedno vreme, pre nego što ga je zamenio u martu
20 1999. Tahir Sinani.

21 Treća zona je Metohija -- Dukadin. Ovde vidimo na slajdu
22 B10, koji se može javno objaviti. Komandant ove zone je bio
23 Ramush Haradinaj. I videćete mnogo dokaza u ovom predmetu gde
24 se vidi nivo kontrole koji je on imao u ovom području.

25 Član Glavnog Štaba Lahi Brahimaj koji se pominje kao član

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 35

1 udruženog zločinačkog poduhvata, bio je naročito aktivan u
2 ovoj zoni. Jedan od lokaliteta, gde su izvršena krivična dela
3 iz optužnice, nalazi se u ovoj zoni, u Jablanici.

4 Četvrta zona je Lab. Ne možemo prikazati tu mapu javno.
5 Četvrta zona je bio Lab. Njegovu kartu ne možemo javno
6 prikazati, ali možete da je vidite na slajdu B11.

7 Komandant ove zone bio je Rrustem Mustafa zvani Remi,
8 koji je takođe poimenično naveden u optužnici, kao učesnik u
9 UZP-u. Latif Gashi bio je zadužen za obaveštajne poslove u
10 ovoj zoni i on je takođe poimenično naveden kao učesnik u UZP-
11 u. A, u dokazima ćete videti da je bio umešan u zločine koji
12 su ovde počinjeni, a za koje se tereti u optužnici. Mesta iz
13 optužnice koji se pominju su Bare, Bajgora, Lapaštica,
14 Majance, Potok, Dobratin, mesto -- 10.3 iz Priloga A optužnice
15 i Zlaš. Svi se nalaze na ovom području, a poslednje je mesto
16 zločina iz optužnice u predmetu Mustafa, pred ovim Sudom.

17 Priština i zatvori koji su se u njoj nalazili, a pominju
18 se u optužnici, takođe se nalaze u ovoj zoni.

19 Peta zona je Nerodimlje. Ova karta i sve ostale iz ove
20 grupe karata, mogu se prikazati javnosti. Ovde na mapi možete
21 da vidite to područje. To je slajd B12. Zonom Nerodimlja
22 komandovao je Shukri Buja, poimenično naveden kao učesnik u
23 UZP-u. Na osnovu uputstava Glavnog Štaba, Buja je organizovao
24 OVK na ovom području još u aprilu 1998. godine i postavljen je
25 za komadanta zone otprilike dva do tri meseca kasnije.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 36

1 Ova zona uključuje zatvore koji se pominju u optužbama
2 kao što su Bob, Ivaja, Bičevac i Varoš Selo.

3 Šesta zona je Shala, čiji je komandant bio Rrahman Rama.
4 U ovoj zoni nema zatvora koji se navode u optužbama, ali
5 možete da vidite područje ove zone, ovde na slajdu B12.

6 Zona Karadak bila je poslednja od sedam zona, formirana
7 krajem 1998. godine. Za komandanta ove zone postavljen je
8 Ahmet Isufi i imaćete priliku da čujete svedočenje jednog
9 međunarodnog svedoka, koji će govoriti o vlasti koju je Isufi
10 imao nad ovim područjem u leto 1999. godine. Ovo je to
11 područje, prikazano na slajdu B14, gde su prikazane lokacije
12 određenih zločina za koje se tereti u ovom predmetu, kao što
13 su Gnjilane, Novo Brdo i Vrban.

14 Iako u tom slučaju nije reč o operativnoj zoni na Kosovu,
15 ima i zločina koji su izvršeni i za koje se tereti u
16 optužnici, a odnose se na lokacije u Albaniji, prikazano na
17 slajdu B15, u Kukešu i Cahanu 1999. godine i to se odnosi na
18 krivična dela iz predmeta Shala, za koji se takođe sudi pred
19 ovim predmetom. To je takođe još jedno mesto gde je učesnik u
20 UZP-u Sabith Geci bio aktivan za vreme rata.

21 Slajd B16, ovde možete videti sva relavantna mesta. Tokom
22 većeg dela perioda koji pokriva optužnica, Glavni Štab OVK
23 imao je svoje sedište ovde, u Beriša planinama, blizu Klečke,
24 u mestu koje se zove Divijaka. Glavni Štab bio je u Likovcu
25 određeno vreme, na početku perioda koji pokriva optužnica.

1 Kasnije su privremeno morali da se presele u Novo Selo, a
2 članovi Glavnog Štaba putovali su širom Kosova, pa i dalje,
3 šire od toga. Ali, uopšteno govoreći, ovo je područje gde se
4 Glavni Štab nalazio.

5 Posle uvoda voditelja, gde se prikazuje ovo područje,
6 Fatmir Limaj objašnjava zašto je Glavni Štab ovde bazirao
7 svoje operacije, u ovom odlomku iz jednog dokumentarca o OVK.

8 [Video snimak]

9 "Naselja širom visokih Beriša planina, na teritoriji
10 Prekorupe bila su strateška mesta za više naraštaja naših
11 patriota koji su ilegalno delovali protiv represivnog
12 beogradskog režima. Ovo su padine Klečke i Divijake, koje još
13 uvek čuvaju uspomenu na najsjajnije godine naše nedavne
14 istorije. Tokom rata za kosovsku slobodu, glavna baza --
15 vojnog i političkog rukovodstva, bila je u planinama Beriša."
16 Fatmir Limaj

17 "Svi neophodni politički uslovi bili su stvoreni za
18 Glavni Štab OVK. Uzimajući u obzir teren, ovo je bilo
19 najbezbednije mesto da se formira baza u ovom delu Kosova, jer
20 smo odavde mogli da se povežemo sa vojnim operacijama i
21 komuniciramo sa vojnim jedinicama širom Kosova. Ovo je mesto,
22 moglo bi se reći u sredini Kosova, u centru Kosova, odakle su
23 mogli da komuniciraju sa svakim delom Kosova, putem sistema
24 komunikacija i sistema prevoza i vojnih pokreta iz jedne zone
25 u drugu. To je naravno značilo preći ove planine i

1 komunicirati sa drugim zonama. Stoga smo odlučili da Glavni
2 Štab OVK treba uglavnom da se prebaci na ovo područje."

3 G. HALLING: [Prevod] Iz ovog objašnjenja možete videti
4 ono što je prikazano na mapi. Glavni Štab je sasvim bukvalno
5 bio u samom središtu svega toga što je opisano.

6 Sada se vraćam na proleće 1998. godine i na to kako je
7 Glavni Štab OVK organizovao komandu. Hashim Taçi je govorio o
8 sopstvenoj ulozi, o ulozi Kadrija Veselija u ovim događajima,
9 u jednom odlomku iz dokumentarnog filma u čast Ageima Celaja
10 člana Glavnog Štaba, koji je ubijen u leto 1998. godine. Evo
11 prva dva odlomka gde Taçi govori, na slajdu B18.

12 [Video snimak]

13 "Upoznali smo se preko profesora Muje Rugove, koji ga je
14 lično poznao Agima Celu. Upoznali smo se u proleće 1998. i
15 okupili smo značajan broj prve generacije vojno sposobnih
16 ljudi koji su izrazili spremnost i volju da dođu na Kosovo."

17 G. HALLING: [Prevod] "Mi smo okupili vojnike, vojno
18 sposobne ljude."

19 Taçi nastavlja.

20 [Video snimak]

21 G. HALLING: [Prevod] Taçi i Veseli su ti koji su
22 kontaktirali ove vojno sposobne muškarce u dijaspori, širom
23 dijaspore, gde god da su oni živeli, kako bi se oni angažovali
24 na formiranju Oslobodilačke Vojske Kosova.

25 [Video snimak]

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 39

1 "Dobili smo pozitivan odgovor od njih da žele da se
2 priključe Oslobodilačkoj Vojsci Kosova i da žele da odigraju
3 važnu ulogu u procesu izgradnje, ojačavanja i profesionalnog
4 obučavanja OVK širom Kosova."

5 G. HALLING: [Prevod] Thaçi i Veseli bili su ti koji su
6 kontaktirali vojno sposobna lica širom dijaspore.

7 Ovde je sada i treći odlomak sa drugim brojem. To je
8 slajd B19.

9 [Video snimak]

10 G. HALLING: [Prevod] Posle dolaska ove grupe vojno
11 sposobnih ljudi na Kosovo, na osnovu odluke koju je doneo
12 Glavni Štab OVK, ti ljudi su poslani u sve operativne zone na
13 Kosovu. Dakle, vojno sposobni i vojno obučeni ljudi poslani su
14 u sve zone, na osnovu odluke Glavnog Štaba.

15 Jedan od tih vojno sposobnih ljudi koji su dovedeni na
16 Kosovo bio je Bislim Zyrapi, koji je došao na Kosovo krajem
17 maja 1998. A, tu su ga doveli Hashim Thaçi i Kadri Veseli.
18 Zyrapi je bio profesionalni vojnik, koji je postao član
19 Glavnog Štaba u junu 1998. godine i bio na visoko rangiranim
20 rukovodećim položajima u OVK, tokom celog rata.

21 U jednom intervjuu za medije iz 1999. godine Zyrapi je
22 opisao kontrolu koju je Glavni Štab OVK imao početkom 1998.
23 godine, znači otpirlike u ovo vreme, što se vidi na slajdu
24 B20. On je posebno rekao:

25 "Mogu reći da je Glavni Štab OVK u to vreme imao kontrolu

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 40

1 nad svim svojim jedinicama, ali način na koji je štab do tada
2 sprovodio kontrolu, predstavljao je za njih veliki teret."

3 Dakle, takva je bila situacija u trenutku Zyrapijevog
4 dolaska. Jedan izveštaj komande Operativnog Štaba za Orahovac,
5 vidi se na slajdu B21 je takođe ilustrativan. U tom izveštaju
6 opisuje se kako je Glavni Štab poslao Xheme Gashija na to
7 područje, u proleće 1998. da bi on tamo preuzeo kontrolu nad
8 trupama, koje su tamo bile stacionirane. Gashi i zamenik
9 komandanta Mahir Hasani koji se takođe navodi u ovom izveštaju
10 nisu bili sa tog područja, ali su preuzeli rukovodeću vlast
11 nad lokalnim pripadnicima OVK.

12 Mi smo ponudili na usvajanje ovaj izveštaj u našem prvom
13 zahtevu Tužilaštvu za prihvatanje dokaza bez posredstva
14 svedoka, a čućete svedočenje svedoka koji će govoriti o tome
15 kako je funkcionisalo komandovanje u Drenovcu u to vreme i
16 kako je formirano.

17 Učešće Glavnog Štaba dodatno potvrđuje zvanično
18 ovlašćenje za imenovanje Mahira Hasanija, koje se vidi ovde na
19 slajdu B22, a datum tog dokumenta je 31. maj 1998. godine,
20 koji se vidi u vrhu dokumenta. Taj dokument pronađen je inače
21 u kući Jakupa Krasniqija.

22 Kasnije, u proleće 1998. godine, Glavni Štab je nastavio
23 sa svojom konsolidacijom, tako što je promenio svoju strukturu
24 u nekoliko direktorata. Jakup Krasniqi je opisao da je to
25 objavio kao portparol Glavnog Štaba OVK i napisao je opis

1 strukture Glavnog Štaba OVK.

2 Ova organizaciona šema na slajdu B23, predstavlja
3 objašnjenje koje je Krasniqi dao o tome kakva je bila
4 struktura Glavnog Štaba u to vreme. Hashim Thaçi je bio
5 zadužen za Direktorat za informacije, odnosno informisanje,
6 kao i politički direktorat zajedno sa Kadrijem Veselijem i
7 Jakupom Krasniqijem.

8 Politički direktorat imao je zadatak da formira političke
9 direktive OVK i da obezbedi međunarodnu podršku.

10 G. Thaçi je u razgovoru sa Tužilaštvom rekao da je bio
11 zadužen samo za -- zadužen za politički direktorat tek počev
12 od kraja 1998. godine. Ali dokazi koje imamo na ovom suđenju,
13 pokazaće da to nije istina, uključujući ono što su rekli drugi
14 optuženi, Jakup Krasniqi i Rexhep Selimi. A, o tome svedoče i
15 drugi dokumenti, uključujući i zvaničnu biografiju g. Thaçija,
16 sa web stranice Vlade Kosova.

17 Kadri Veseli je bio zadužen za direktorat za obaveštajne
18 poslove, odnosno za prikupljanje informacija koji bi
19 razobličili protivnike OVK. Naziv obaveštajne agencije se
20 menjao tokom sukoba. Na početku perioda pokrivenog optužnicom,
21 ovi operativci radili su za G2 ili ZKZ, kako se ta
22 organizacija nazivala. Veseli lično kaže da je G2 bilo
23 Informativno odeljenje Kosova i dodaje da je odluka o tome
24 doneta u junu 1998. godine.

25 Veseli je takođe tvrdio u izjavi datoj UNMIK-u da je

1 preuzeo odgovornost za G2 u septembru 1998. godine. Ali, još
2 jednom dokazi će pokazati da je on u stvari imao zaduženja
3 vezana za obaveštajne poslove još i pre tog vremena, odnosno
4 tokom čitavog trajanja rata.

5 Rexhep Selimi je bio generalni inspektor i bio je zadužen
6 za operativni direktorat. On je pomagao prilikom organizacije
7 vojnih operacija, obučavanja vojnika i obezbeđivanja logistike
8 za trupe na terenu. U tim ulogama Selimi je putovao širom
9 Kosova, da bi se sastajao sa komandantima i nadgledao
10 operacije.

11 Jakup Krasniqi bio je zvanični portparol Glavnog Štaba i
12 on je iznosio u javnosti stavove Glavnog Štaba.

13 Saopštenja su predstavljala posebnu vrstu komunikacije
14 kojom se OVK obraćala celom svetu. I ona su naročito bila
15 važna za Thačija i Krasniqija, pogotovo u periodu koji pokriva
16 optužnica. S obzirom na svoju ulogu u političkom direktoratu,
17 politika OVK bila je odgovornost Thačija. Kao portparol
18 Krasniqi je imao zadatak da formuliše njihove stavove.

19 Ova podela zaduženja je nešto što je potvrdio Rexhep
20 Selimi u razgovoru sa Tužilaštvom. Na slajdu B24, vidi se da
21 Selimi na početku govori o Sokolu Bashoti, članu Glavnog Štaba
22 koji je postao Zamenik komandanta OVK, a zatim prelazi na
23 uloge Thačija i Krasniqija, pošto je Krasniqi imenovan za
24 portparola.

25 Kao preliminarnu napomenu pre puštanja ovog video snimka,

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 43

1 uklonili smo delove gde prevodioci govore, tako da bi ostale
2 samo tačne Selimijeve reči sa titlom na engleskom jeziku.

3 [Video snimak]

4 Selimi: "Zatim, koliko se sećam tokom 1998. godine, Sokol
5 Bashota je bio zadužen za saopštenja. On je verovatno bio
6 jedan od tih ljudi. Međutim, saopštenja su uglavnom pisana za
7 publikacije, Narodni Pokret Kosova, Zeri e Kosoves. U aprilu
8 1998. godine, zvanično smo imenovali portparola, koji se
9 prvobitno takođe bavio saopštenjima i pojavljivanjima u
10 medijima, prvim pojavljivanjima na televiziji. To je bio Jakup
11 Krasniqi, a pomagao mu je i podržavao ga u međuvremenu takođe
12 i Hashim Thaçi, koji je nešto kasnije dobio zaduženje da
13 takođe komunicira sa javnošću. I tako se to manje-više
14 nastavilo sve do kraja."

15 [Video snimak]

16 G. HALLING: [Prevod] Krasniqi je bio zadužen za
17 saopštenja, a pomagao mu je i podržavao ga je Thaçi. Isti taj
18 deo Selimijevog intervjua sadrži opis toga kako je -- Glavni
19 Štab obično bivao obaveštavan o sadržajima ovih saopštenja.

20 Pre nego što pređemo dalje, ukoliko se nešto ne može
21 prenositi za javnost, ja ću to napomenuti. Inače, sve druge
22 sadržaje slajdova možemo prikazati javnosti.

23 OVK je nastavila da formira formalnije vojne strukture,
24 kako bi što bolje utvrdila hijerarhiju u okviru svojih redova,
25 u leto 1998. godine. Formirane su brigade, kao i što su

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 44

1 postavljeni načelnici obaveštajnih odeljenja i komandanti
2 vojne policije.

3 Sve to nadzirao je Glavni Štab. Kao što se vidi na slajdu
4 B25.

5 Po rečima odgovora Glavnog štaba OVK, na pitanja iz
6 operativne podzone, sredinom 1998. godine:

7 "Hijerarhija se poštuje u svim redovima Oslobođilačke
8 vojske Kosova."

9 Na ovom uputstvu, nalaze se i rukom pisane beleške Jakupa
10 Krasniqiija. To je pronađeno u njegovoj kući i zaplenjeno
11 prilikom pretresa. Tu se vidi i rečenica, gde on kaže:

12 "U našoj situaciji, moramo poštovati hijerarhiju
13 fanatično."

14 Ta rečenica je značajna, jer se njome prepoznaje, da u
15 datim okolnostima, kako se kaže "u našoj situaciji",
16 hijerarhija je za optužene bila važna, kao i za rukovodstvo
17 OVK, a to takođe pokazuje, da je postojao fanatični interes
18 rukovodstva, da se ta hijerarhija nametne svima. O tome treba
19 voditi računa, kada se razmatra zajednički zločinački cilj,
20 kao i uloga Glavnog štaba i optuženih u njegovom sprovođenju.

21 Glavni štab je jasno stavio do znanja svima, da on
22 komanduje OVK. Jedinice na terenu to su znale. 29. juna 1998.
23 godine, OVK je sazvala jedan sastanak u mališevu, koji je
24 sniman video kamerom, i u kome su učestvovali učesnici UZP-a
25 Fatmir Limaj i Shurki Buja. Oni su bili govornici. Slušajte

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 45

1 kako Limaj opisuje komandovanje svojom jedinicom, na slajdu
2 B26. Jedinica Jumi Celiku [kao što je prevedeno], je
3 jedinstvena, bez obzira na glasine koje se šire na ovom
4 području.

5 [Video snimak]

6 G. HALLING: [Prevod] Ona je jedinstvena, jer se nalazi
7 pod komandom Glavnog štaba Oslobodilačke vojske Kosova. Dakle,
8 jedinstvena je, jer je pod komandom Glavnog štaba OVK.

9 Ovlašćenja Glavnog štaba nad njegovim zonama, nije ništa
10 jasnija nego kada je u OVK došlo do međusobnih sporova, tj.
11 kad su se sporili sa oružanim snagama, koje su bile povezane
12 sa LDK vladom, Bujara Bukoshija. Ta -- te snage su bile
13 poznate kao FARK. OVK se složio, pristao da se bori pored
14 FARK-a, međutim, to je dovelo do neslaganja oko toga, ko je
15 imao šire ovlašćenje nad operativnim zonama i ko je bio kome
16 nadređen.

17 U zoni Dukadžin, Ramush Haradinaj, je postavio Tahira
18 Zemaja iz FARK-a, da bude na čelu prve brigade u zoni. Zemaj
19 je počeo da uživa toliku podršku na tom području, da je bio
20 izabran za komandanta zone Dukadžin, čime je smenio Haradinaja.

21 Promena u komandi je bila prijavljena obaveštajnoj
22 službi, na čelu koje se nalazio Veseli i onda vojne naredbe i
23 izveštaj iz tog perioda u avgustu 1998., otkrivaju šta se
24 desilo nakon ove promene do koje je došlo odozdo.

25 Članovi Glavnog štaba OVK, uključujući Hashima Thaçija,

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 46

1 Rexhepa Selimija, su otišli u zonu Dukadin, poništili
2 postavljenje Zemaja i ponovo postavili Haradinaja za
3 komandanta zone. Dakle, možemo to videti na ovom dokumentu,
4 koji je potpisao Tahir Zemaj. Tj. da je struktura sa Zemajom
5 na čelu, je nešto što je Glavni štab odbio i na osnovu toga je
6 postalo kristalno jasno, ko je imao glavnu reč nad funkcijama
7 i postavljenjima komandanata zona.

8 Glavni štab nije samo imenovao ljude u operativnim
9 zonama. Oni su takođe usmeravali aktivnosti vojne policije.
10 Dakle, Sahit Jashari, vojna policija Kosova, tj. Oslobodilačke
11 vojske Kosova, je profesionalno spremna, i uvek spremna da
12 izvrši. Thači izvršava naređenja koja izdaje Glavni štab
13 Kosova. Dakle, to je rekao Sahit Jashari, načelnik vojne
14 policije u zoni Drenica.

15 [Video snimak]

16 G. HALLING: [Prevod] Hijerajhija o kojoj je govorio Sahit
17 Jashari, se potvrđuje u naređenju Glavnog štaba od 2. oktobra
18 1992., koji je pronađen u kući Krasniqićevoj. To se vidi na
19 slajdu B29. Tu se kaže da je održan sastanak Glavnog štaba i
20 da se zaplena automobila može uraditi samo na osnovu
21 specijalnog odobrenja komandanta regiona. Onda se kaže, da
22 vojna policija može da zaustavlja sumnjiva lica, a predmeti i
23 lica, ili vozila koja su zaplenjena, treba proslediti
24 relevantnoj nadležnoj vlasti.

25 Kao što vidite, neki od -- neke od žrtava u ovom predmetu

1 su bile zaustavljane u vozilima i zatočavane.

2 Dakle, ovo je samo prva od mnogih odluka za koje ćete
3 danas čuti, koje su donesene na sastancima Glavnog štaba OVK.
4 dokazi će pokazati, da su se oni često sastajali tokom tog
5 perioda, kada su i putovali neki članovi Glavnog štaba. On je
6 još uvek mogao da donosi odluke i te članove su uvek
7 obavestavali o najnovijem razvoju situacije.

8 Sledeći slajd ne treba javno emitovati.

9 Što se tiče aktivnosti vojne policije na nivou zona. Ovde
10 je odluka vojne policije i zone Dukadžin, polovinom 1998.
11 godine. to je slajd B30. Ovde vidite, da se govori o pritvoru
12 osobe, da je dato formalno ovlašćenje i isto tako da je
13 potrebno odobrenje komandanta, da bi se ta osoba pustila. Kao
14 što vidite ovde, naređuje se da zatočenik može biti pušten, a
15 otac -- a automobil i njegovo oružje treba konfiskovati.

16 Ono što ne vidite u nalogu je, da su tu osobu samovoljno
17 zatočili, optužili da je kolaboracionista i OVK ga je
18 premlatio. Čućete dokaze o ovom zatočeniku, kad počne suđenje.

19 Svaka pojedinačna zona OVK, takođe je imala operativce,
20 obavestajce, koji su vršili obavestajne i kontraobavestajne
21 poslove. Obično su raportirali komandantima zona, a onda su
22 njihovi izveštaji bili upućivani direkciji za obavestajne
23 poslove Kadrija Veselija. Obavestajni izveštaji su se takođe
24 dostavljali članovima Glavnog štaba i nekada su zaobilazili
25 normalne kanale izveštavanja.

1   Glavni štab je bio obaveštavan o aktivnostima obaveštajne
2 -- nih službi i vojne policije.

3   Ima još jedan slajd, koji ne treba javno objaviti, koji
4 govori o nalogima za hapšenje u Drenovcu, i na osnovu
5 sadržaja, a pisani su negde polovinom 1998., vidite, da se
6 ovde pojavljuje ubistvo koje se navodi u optužnici, kao i
7 prisilni nestanak žrtve. To je podvučeno na dnu te strane.
8 Ovaj dokument je pronađen u kući Jakupa Krasniqiija.

9   Glavni štab je imao ovlašćenje da naredi pritvor čak i
10 pogubljenja. I čućete svedočenje dokaza [sic] -- svedoka, koji
11 će objasniti kako je Glavni štab izdavao naređenja za ubistva
12 kolaboracionista.

13   Od sada, pa nadalje, sve slajdove iz moje prezentacije
14 možete javno prikazati.

15   U julu 1998. godine, OVK je neuspešno pokušao da vodi
16 ofanzivu i pokušao da osvoji Rahovac od srpskih snaga.
17 Međutim, ono što su u početku osvojili su brzo izgubili u
18 kontranapadu srpskom, a to je prisililo članove OVK da se
19 povuku iz brojnih područja pod njihovom kontrolom. Postoje
20 dokazi da Glavni štab nije izda naređenje da se uđe u Rahovac,
21 već su to uradili Thaçi, Veseli, Selimi i drugi članovi
22 Glavnog štaba, kako bi usmeravali aktivnosti OVK na terenu.
23 Tokom tog perioda, čućete dokaze kako OVK uzima srpske civile
24 u području Rahovca. Neki ljudi iz tih operacija, se navode u
25 dodatku B, oni su žrtve ubistava iz Mališeva, i čućete

1 svedočenje o njima tokom suđenja. Glavni štab je nastavio da
2 radi i usmerava operacije nakon ofanzive. U avgustu 1998.,
3 delegacija Glavnog štaba, uključujući Thačija, Krasniqija,
4 Selimija je otišla u zone Shala i Lap, da bi formalizovali
5 svoju komandu.

6 Te manifestacije vlasti o kojima smo govorili, idu korak
7 u korak sa regulatornim dokumentima, u kojima se odražava moć
8 Glavnog štaba, širom svih operativnih zona. Ta pravila je
9 sačinio Glavni štab i njegovi su članovi znali za pravila.
10 Postoji -- je brojni vojni nalozi iz operativnih zona, u
11 kojima se izričito govori o tim pravilima.

12 Jakup Krasniqi, u svojoj knjizi 'Veliki preokret', govori
13 o svom učešću u sačinjavanju ovih pravila. 'Veliki preokret'
14 pruža dosta uvida u način na koji se OVK organizovala tokom
15 rata, a to se može potkrepiti drugim dokazima u brojnim
16 ključnim aspektima.

17 Na sastanku bivših komandanata OVK, kojima su
18 pristustvovali Thači, Veseli i drugi 2001., Hashim Thači je
19 rekao da Jakup Krasniqi ne bi mogao da izda knjigu, da da se
20 pre toga ne konsultuje sa nama.

21 Prvi Pravilnik o kojima ću govoriti, je privremeni
22 pravilni -- interni Pravilnik o organizaciji vojske, koji je
23 usvojen početkom jula 1998. To smo pronašli u kući Jakupa
24 Krasniqija. Ovde se vidi na slajdu B33.

25 Krasniqi u toj knjizi, kaže da je on tvorac tog

1 dokumenta, gde se daju detaljna uputstva o komandi i kontroli
2 u OVK, i tu se govori o potrebi da se poštuju naređenja i
3 poštuje hijerarhija. Dokazi će pokazati da ovi su propisi
4 upućeni u operativne zone. Dokumenti iz polovine 1998.,
5 pronađen u kući Krasniqija, u kome se govori o tome kako treba
6 poštovati hijerarhiju fanatično. Takođe ukazuje na to, da će
7 iz zone Dukadžin, biti poslat -- orimer tih propisa. I, kad su
8 ih primili, vidi se uticaj, jer se svi dokumenti OVK pozivaju
9 na taj dokument kao osnovu, kao ovo ovlašćenje u slajdu B34,
10 da Faton Mehmetaj osnuje obaveštajne strukture u zoni Dukadžin,
11 i to bi se trebalo sprovesti u skladu sa propisima,
12 privremenim propisima.

13 Takođe, postoje propisi OVK Glavnog štaba, to se vidi
14 ovde na slajdu B35. Odlomci su pronađeni u kući Jakupa
15 Krasniqija i to je predloženo za dokaze tokom suđenja.

16 Dokument, eksplicitno kaže, da je o -- Glavni štab
17 operisao kao jedinstvena komanda, i da je to bio najveći -- i
18 da je to bilo najviše upravno i komandno telo OVK. Takođe je
19 na drugim mestima u dokumentu, daje se opis uloge direkcije za
20 obaveštajne poslove, naročito na osnovu čega se vidi da je to
21 jedna bila važna organizacija u okviru glavnog stada [sic] --
22 sta [sic].

23 Videćete dokaze, da su propisi Glavnog štaba OVK, stalno
24 činili osnovu naređenja koja je izdavao Glavni štab. Na
25 primer, slajd B36, prikazuje naređenje Glavnog štaba, koje je

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 51

1 potpisao Bislim Zyrapu u zoni Pashtrik, imenovanjima. I tu se
2 spominju propisi. Isto tako, govorimo o slajdu B37, a tu stoji
3 da komandanti zona treba da šalju dnevne izveštaje glavnom
4 štabu, i to je ponovo izdato u skladu sa internim propisima
5 Glavnog štaba.

6 Potom slede propisi za obaveštajne pododrede, primerak
7 tih propisa je pronađen u kući Krasniqi, to je slajd
8 B38. Dakle, Krasniqi je u svojoj knjizi da je on ovlastio --
9 odobrio ove propise i oni su prihvaćeni 23. jula 1998. Tu se
10 vidi stepen vlašćenja, koji je stajao iznad obaveštajnog
11 aparatusa u ovom dokumentu. Propisi govore o tome da je
12 potrebna čelična gvozdena disciplina i jasna demarkacija
13 ovlašćenja.

14 Po pravilima, bilo je potrebno da obaveštajna služba mora
15 biti organizovana po štabovima i na svim nivoima. Možemo to
16 videti na delu, na osnovu ovog kompleta propisa vojne
17 obaveštajne službe na okružnom nivou, a to je bilo podeljeno
18 operativcima obaveštajnim u svim zonama OVK. Dakle, to je
19 slajd B39.

20 U dokumentu se kaže, da načelnik obaveštajne službe,
21 direktno raportira komdantantu oružanih snaga. I poslednji
22 dokument koji se bavi propisima, je usvojen negde u ovom isto
23 periodu i tu se govori o disciplinskim pravilima OVK. To je
24 slajd B40. I u propisima se govori ko je imao ovlašćenje da
25 sprovodi disciplinu unutar OVK, uključujući načelnike

1   direkcija Glavnog štaba. Takođe, na osnovu članova 37
2   dokumenta, vidi se da je potrebno da svi vojni oficiri budu
3   jednaki kada je u pitanju disciplina, i da oni moraju da
4   izvršavaju naređenja starešine, čak i ako on nije njihov
5   neposredni starešina. Dokazi će ponovo pokazati disciplinske
6   propise koji su se koristili kada je OVK to htela. Slajd B41,
7   je presuda po žalbi u skladu sa disciplinskim postupkom koji
8   je potpisao Bislim Zirapi.

9   Zatim, imamo slajd B92, to je iz zone Nerodim. Ima jako
10   puno takvih primera. U skladu sa ovim propisima, i pored
11   njihovog *de facto* ovlašćenja kao viših rukovodećih lica unutar
12   OVK, optuženi na osnovu svojih zvaničnih položaja u Glavnom
13   štabu su imali široka formalna ovlašćenja, uključujući
14   ovlašćenja da nekoga pohvale, unaprede, disciplinuju ili
15   pritvore.

16   Sporazum o prekidu vatre, koji je postignut diplomatskim
17   naporima je potpisan između SRJ i međunarodnih predstavnika
18   15. oktobra 1998., međutim, provokacije i neprijateljstva su
19   se nastavila i to je navelo OVK da do kraja godine najavi da
20   će nastaviti oružanu borbu 1999. godine.

21   Glavni štab je nastavio da komunicira svoju političku
22   poruku direktno vojnicima OVK. Ovo je video na kome se vidi da
23   Jakup Krasniqi se obraća vojnicima OVK krajem novembra 1998.,
24   u Divjaku, u jednom govoru koji obeležava godišnjicu prvog
25   javnog pojavljivanja OVK:

1 "Dragi vojnici, pozdravite zastavu. Živela zastava."

2 Ovde vidite ovlašćenje Krasniqija, šeta, tj, prolazi
3 pored kolone vojnika.

4 [Video snimak]

5 G. HALLING: [Prevod] Mi ćemo to uvrstiti u dokazni
6 materijal. Dakle, OVK se borila na brojnim teškim i
7 komplikovanim frontovima. Borila se protiv čitave vojno-
8 propagandne mašinerije.

9 Suočila se sa vojnim ofanzivama -- na bez presedana na
10 Kosovu. Bila je suočena sa koordiniranim specijalnim ratom, i
11 njeno napredovanje je bilo nemoguće zaustaviti. Prijatelji i
12 neprijatelji su bili iznenađeni što je OVK opstala, bila vojno
13 spremna i nije se predala. Spektar neprijatelja koji žele da
14 se -- da se reše OVK, i eliminišu ga iz političkog života, a
15 onda žele da na Kosovo -- da Kosovu nametnu jednu
16 pacifističku, gandijevsku opciju, koja je vredna prezira. U
17 kontekstu svih dokaza koji će se pokazati, biće jasno, da ta
18 referenca o spektru neprijatelja u ovom videu, je u stvari
19 jako slabo prikrivena referenca na stranku LDK.

20 Krajem 1998. godine, nakon teške srpske ofanzive, Glavni
21 štab OVK je -- se dalje proširio. U slajdu B44, se nalazi šema
22 na osnovu detaljnog opisa Jakupa Krasniqija o organizaciji OVK
23 u to vreme. Vidite da je Krasniqi bio zamenik komandanta OVK i
24 vidimo da su i dalje ostale iste uloge ostale trojice
25 optuženih. Hashim Thaçi, politička uloga, Rexhep Selimi,

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 54

1 glavni inspektor, Kadri Veseli zadužen za obaveštajne poslove.

2 U odluci 061168, od 2. novembra 1998., koji su potpisali
3 Zirapi Veseli i drugi, da su odobren -- da je odobreno
4 stvaranje novih struktura OVK.

5 Prestruktuiranje u jesen 1998., uključivao je i
6 formalizaciju vojne policije, odn direkcije, koje je trebalo
7 da nad -- nadgleda već postojeću vojnu policiju. Odgovornosti
8 vojne policije, pominju se u propisima vojske, i razvijaju se
9 i ažuriraju u jednom dokumentu iz 1998. godine, koju je izdao
10 Fatmir Limaj u svom svojstvu kao načelnik te direkcije. Ovde
11 vidimo na slajdu B45.

12 Tu se vidi lanac komandovanja:

13 "Organi vojne policije su potčinjeni vojno po --
14 direkcije vojne policije, koja imenuje komandante u
15 operativnim podzonama vojne policije.

16 Na istoj strani kasnije, vidi se da je vojna policija
17 bila dužna da pomaže i saraduje sa obaveštajnim jedinicama
18 OVK. Limaj, koji je bio zadužen za direkciju vojne policije,
19 je primer kako je Glavni štab, a prema tome i optuženi,
20 imenovao jednog imenovanog člana zločinačkog udruženog
21 poduhvata, na položaj vlasti.

22 Pokazaćemo, da su imenovani članovi UZP-a, direktno
23 izvršili krivična dela iz optužnice, vršeći svoje ovlašćenje,
24 uključujući tu -- uključujući i članove generalnog -- Glavnog
25 štaba, i zonske komandante koji su osuđeni za krivična dela

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 55

1 nakon sukoba.

2 -- Vojna policija i obaveštajni rad. Glavni štab je
3 nastavio da upravlja aktivnostima vojne policije.

4 I nakon Limovog [sic] -- Limajevog postavljenja. Početkom
5 decembra 1998., imamo jedan nalog, koji je potpisao Jakup
6 Krasniqi, to je na slajdu B46, i koja je pronađena u kući kod
7 njega, zajedno sa drugim dokumentima i to je još jedan jasni
8 pokazatelj, kako on upravlja, odn. naređuje komandantima zona,
9 da izdaju naređenja vojnoj policiji:

10 "...da hapse sve građane koji pokazuju lojalnost -- koji
11 pokažu lojalnost okupatoru, koji su uniformisani u uniforme
12 srpske policije, čime su počinili izdaju pro [sic] -- na [sic]
13 albanskog naroda. To je -- isto ćemo raditi u budućnosti,
14 svakom građaninu koji bude učestvovao u bilo kojoj pol -- koji
15 bude član, pripadnik bilo koje policije, izvan formacije OVK,
16 pre nego što se reši status Kosova.

17 Oni koji su vršili krivična dela, svi su raportirali
18 direktno Glavnom štabu, a optuženi su bili njegov deo. Kasnije
19 ćete čuti, da su optuženi bili svesni ilegalnih zatvora OVK,
20 tokom inkriminisanog perioda i to pokazuju dokazi koji -- gde
21 se vidi da su oni imali veze sa ljudima koji su bili
22 nezakonito pritvoreni u Likovcu, Ćirezu, Sedlaru i Drenovcu.

23 Prelaskom na 1999. godinu, visoka postavljenja su i dalje
24 bila u rukama Glavnog štaba. Vidite sa jednog zapisnika, sa
25 jednog sastanka OVK, to je na slajdu B40 [kao što je

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 56

1 prevedeno] [sic] -- sedi [sic], gde Jakup Krasniqi govori o
2 postavljenjima i unapređenjima i da se ništa ne može potpisati
3 bez odobrenja Glavnog štaba.

4 Vidite iz organizacije struktu -- organizacione strukture
5 Glavnog štaba, da je -- da su imenovanja od jeseni 1998.
6 godine, formalizovana i tu se pominje i personalni odred [sic]
7 -- odbor. To telo ima ovlašćenje, kao što se vidi iz jednog
8 izveštaja iz 20. januara 1999. o sastanku u zoni OVK, koja su
9 -- koje -- iz -- iz dokumenta koji je zaplenjen u kući
10 Krasniqija. Taj izveštaj je potpisao Bislim Zyrap i on
11 potvrđuje raniju praksu da -- a vidim ovde na slajdu B49,
12 vidite da je ova -- da ovu grupu čine četvorica optuženih, a
13 Krasniqi je na čelu, dok je Thaçi zamenik.

14 Dalji dokaz na -- u ovom razgovoru od 20. januara -- o
15 osnivanju -- o to -- o tome da je postojao taj sastanak
16 personalong saveta, vidi se iz poziva koji je obavezući, koji
17 je poslao Jakup Krasniqi za sastanak sa svim zonskim
18 komandantima, ovde vidimo na pajdu [sic] -- slajdu B50, kao i
19 ovde na slajdu B51, i to je jedan formalno potpisan dokument
20 tog istog dana, gde su se potpisali svih sedmorica zonskih
21 komandanata. Ova poslenja dva predmeta pronađena su u
22 Krasniqijevoj kući, a dokazi će dalje pokazati, da su
23 komandanti zona putovali, da se sastavljaju sa članovima
24 Glavnog štaba neprestano na kraju -- od kraja 1998. godine pa
25 nadalje.

1 Časni Sude, mislim da je sada vre -- ovo je dobar momenat
2 kad bismo mogli da stanemo, ali ako je potrebno, ja mogu da
3 nastavim.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] --

5 G. HALLING: [Prevod] Još jedan primer o tome kako je
6 Glavni štab vršio svoje ovlašćenje, vidi se iz događaja iz 8.
7 januara 1999., kada je OVK uhapsio 8 vojnika Vojske
8 Jugoslavije u zoni Shala. OVK je zatražio pomoć OEBS-a u
9 pregovorima oko njihovog puštanja. Ova priča je jasna
10 ilustracija o tome, kako je Glavni štab u svemu učestvovao i
11 kako je vršio direktno svoja ovlašćenja, nad zonskim
12 komandantima. Kao što Jakup Krasniqi objašnjava u jednom
13 neobjavljenom rukopisu, koji je pronađen u njegovoj kući, to
14 je na B52:

15 "Mi, u Glavnom štabu OVK imali smo u odnosu na ovaj
16 problem, kao i svaki drugi problem koji je od nacionalnog
17 značaja za Kosovo, imali smo odgovoran -- i odgovoran pristup.
18 Glavni štab OVK je detaljno obaveštavan o svemu, pa i o ovoj
19 diskusiji, kao i o svim drugim razgovorima.

20 Međunarodni svedoci će objasniti, da je Krasniqi bio
21 glavni čovek za -- u tim pregovorima o uhapšenim -- odn.
22 zarobljenim vojnicima Vojske Jugoslavije i da je uvek bio na
23 telefonu. Hashim Thaçi je takođe učestvovao u tim pregovorima,
24 a u jednom trenutku jedan drugi međunarodni svedok će reći,
25 kako u jednom trenutku u toku razgovora, dobio telefon u ruke

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 58

1 da bi razgovarao sa Tačijem koji je bio na drugom kraju.

2 Krasniqi dalje objašnjava ovde, na slajdu B54 [kao što je
3 prevedeno]: --

4 "Mi smo razgovarali u Glavnom štabu o ovom slučaju. Nije
5 bilo nikakvog neslaganja, mi smo bili jedinstveni u
6 mišljenju."

7 I vidite takođe na slajdu B54, da je na ovoj fotografiji
8 iz januara iz 1999. godine, vidimo Krasniqija i Sokola Bashota
9 -- Bashotu, na pregovorima sa OEBS-om.

10 Na slajdu B55, vidimo da je Šalska zona oslobodila
11 zarobljene vojnike 13. januara 1999. godine, i kosovska štampa
12 je tog dana donosili izveštaj o tome, da je taj -- to
13 oslobađanje na -- izvršeno na osnovu izvršnog naređenja
14 Glavnog štaba. Početkom februara 1999. godine, održana je
15 međunarodna mirovna konferencija u Rambujeu u Francuskoj.
16 Hashim Taçi, Kadri Veseli, Jakup Krasniqi i drugi članovi
17 Glavnog štaba, prisustvovali su tim razgovorima. Snage SRJ su
18 otpočele seriju ofanziva krajem februara i početkom marta
19 1999., i ugovori [sic] su propali sredinom marta -- pregovori
20 su propali sredinom marta te godine.

21 24. marta 1999. godine, NATO je ušao u sukob sa Srbijom,
22 snage OVK su nastavile da se bore, dok je NATO bombardovao
23 srpske položaje, a najvažnija od tih je operacija 'Strela' u
24 proleće 1999., koja je omogućila i stvorila koridor za dostavu
25 naoružanja iz Albanije u srce Kosova.

1   Kako su se ovi događaji odvijali, Glavni štab OVK je
2 formirao provizornu vladu Kosova, PGoK. Struktura ove vlade je
3 formalno objavljena u *communiqué-u* koji je izdao lično Hashim
4 Taçi, videćete kako je taj *communiqué* izgledao na slajdu B56
5 nakon pauze.

6   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

7   Sada pravimo pauzu. Nastavljamo sa radom u 10:30h [sic] -
8 - u 11:30h.

9   --- Pauza u 10:59h

10   --- Nastavak sa radom u 11:31h

11   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Halling, još
12 uvek imate reč.

13   G. HALLING: [Prevod] Hvala, Časni Sude.

14   Kao što smo govorili neposredno pre pauze, Glavni štab
15 OVK je formirao privremenu vladu Kosova, i to je bilo
16 objavljeno u *communiqué-u* koji je izdao Hashim Taçi.

17   Iz ovog *communiqué-a*, vidite kako je izgledao taj
18 *communiqué* ovde nakon vizualizacije, digitalne. Struktura
19 privremene vlade reflektuje uloge koje su već vršili optuženi.
20 Hashim Taçi je imenovan za premijera nove vlade, Kadri Veseli
21 je postao načelnik obaveštajne službe Kosova, to je SHIK,
22 Rexhep Selimi je postao ministar za javni red, koji mu je dao
23 operativnu -- operativna ovlašćenja nad policijom OVK, a Jakup
24 Krasniqi je postao portparol privremene vlade.

25   Pristup Glavnog štaba odlučivanju -- u intervjuu od 4.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 60

1 marta 1999. godine, gde se govori o formiranju privremene
2 vlade i kako je do nje došlo, vidi se na slajdu 57 ovde, Jakup
3 Krasniqi je jasno rekao:

4 "Ničija pojedinačna aktivnost ne može biti zanema za
5 kolektivni rad Glavnog štaba, ili političkog -- političke
6 direkcije Glavnog štaba OVK."

7 Početkom 1999., vojna policija je nastavila saradnju sa
8 obaveštajnim službama, na hapšenju i zatvaranju navodnih
9 neprijatelja OVK. Formiranjem vlade, privremene vlade, nije se
10 bitno promenilo -- nisu se bitno promenile vrste poslova koje
11 su obavljali operativci, obaveštajci, kojima je rukovodio
12 Kadri Veseli. Čućete svedočenja o SHIK-u, da su oni
13 nastavljali rad protiv tzv. kolaboracionista i videćete,
14 čućete i svedoke koji su ili radili za SHIK, ili su bili
15 zatvoreni od strane onih koji su za njih radili.

16 Glavni štab OVK je i dalje bio obaveštavan o operacijama
17 obaveštajnih službi. Na ovom slajdu 58, to je rukom pisana
18 zabeleška koja je pronađena u kući Rexhepa Selimija. Iz tih
19 zabeleški se vidi, da je to iz 1. marta 1999. I opisuje se
20 aktivnosti u operativnoj zoni Dukadin. Tu se vidi, da se kaže

21 "Obaveštajni i protiv -- i kontraobaveštajni rad,
22 funkcionišu na zadovoljavajućem nivou [sic]".

23 U junu 1999. godine, postignut je sporazum između NATO-a
24 i Savezne Republike Jugoslavije i srpskih vlasti. Ovaj dogovor
25 je predviđao trenutni prekid vatre i potpuno povlačenje snaga

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 61

1 Savezne Republike Jugoslavije sa Kosova, do 20. juna 1999.
2 NATO je obustavio vazdušne udare 10. juna, a istog dana Savet
3 bezbednosti Ujedinjenih Nacija, usvojio je rezoluciju 1244.
4 Tom rezolucijom se zahteva da se zahteva prekid vatre i
5 odlučuje da se rasporede međunarodne snage na Kosovu. To je
6 značilo da su bile raspoređene i snage -- mirovne snage NATO-
7 a, i koje su se zvale Kosovske snage, odn. KFOR, i jedna
8 međunarodna civilno-administrativno novo telo, koje je postalo
9 poznato pod skraćenicom UNMIK, Ujedinjenih Nacija -- misije
10 Ujedinjenih Nacija.

11 Čućete predstavnike i KFOR-a i UNMIK-a, koji su istraživ
12 -- da su istraživali krivična dela OVK, i kršenja sporazuma o
13 demilitarizaciji nakon dolaska na Kosovo. Rukovodstvo OVK i
14 privremene vlade je zadržalo komandu nad operativnim zonama
15 tokom tog perioda. U stvari, srpske snage su se povukle, a
16 međunarodne snage su se -- su dolazile, a OVK, odn. privremena
17 vlada su to iskoristile taj vakum vlasti i pokušale da
18 preuzmu, odn. preuzele civilnu upravu širom zemlje.

19 OVK i privremena vlada, su bile obavezene [sic] --
20 obavezne po sporazumu o demilitarizaciji da ne vrše policijske
21 aktivnosti na Kosovu, pošto je to bila odgovornost
22 međunarodnih snaga, koje su stigle sredinom 1999. Čućete
23 svedočenje o tome, da je Rexhep Selimi, bez obzira na to,
24 izdavao protivzakonita ovlašćenja za policijske akcije, kao i
25 svedočenje međunarodnih svedoka, koji su učestvovali u

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 62

1 akcijama da pokušaju da tih pres [sic] -- da ih u tome spreče.

2 OVK, odn. privremena vlada i njihovi predstavnici, su

3 takođe sastajali sa međunarodnim predstavnicima, kako bi

4 pokazali da su aktivno angažovani sa međunarodnom zajednicom.

5 Mi ćemo pokazati dokaze o brojnim međunarodnim svedocima, koji

6 su se sastajali sa Hashimom Taçijem i drugima, u toku ovih

7 razgovora.

8 Prema tom -- u skladu sa sporazumom o demilitarizaciji,

9 OVK je trebalo da razoruža svoje vojnike do 20-tog set [sic] -

10 - naravno -- 1999., a tim korakom se završava inkriminirani

11 period u ovom predmetu.

12 Časni Sude, sve vreme dok je OVK evoluirala i

13 restrukturirala se, ona -- to je bila jedna organizovana vojska

14 u čitavom periodu optužnice. To je bila vojska danju i vojska

15 noću. Centralizovana vlast ove vojske, je bila u rukama

16 Glavnog štaba OVK. Odabrane grupe pojedinaca koji -- u koji su

17 spadali sva četvorica optuženih.

18 Optuženi nisu ovde danas -- ne sudi im se danas zbog toga

19 što su organizovali strukture koje sam opisao. Njima se danas

20 sudi, zbog načina na koji su vršili svoja ovlašćenja, i te

21 strukture usmeravali za svoje sopstvene ciljeve. Da li -- bilo

22 da su obavljali svoja ovlašćenja kao članovi Glavnog štaba

23 direktno na terenu, kad -- ranije u ratu, ili posredstvom

24 nižih komandanata, od kojih se očekivalo da sprovode politiku,

25 kako je rat odmicao, svaki od optuženih jednostavno rečeno,

1 mogao je da nametne svoju volju.

2 A, koja je bila njihova volja? To je nešto o čemu će
3 govoriti moj kolega sada, koji će reći nešto o zajedničkom
4 zločinačkom cilju, koji su delila sva četvorica optuženih.

5 A, sada ću dati reč svom kolegi, koji će o tome reći
6 nešto više [sic] -- više.

7 G. FERDINANDUSSE: [Prevod] Hvala, Časni Sude.

8 Upravo ste čuli kako su četvorica optuženih u ovom
9 predmetu sprovodili svoju vlast tokom perioda koji pokriva
10 optužnica, zahvaljujući ulogama koji su imali u Glavnom štabu
11 i privremenoj vladi Kosova.

12 U sledećem delu uvodne reči, iznećemo kako su optuženi
13 sprovodili zajednički zločinački cilj, time što su se na meti
14 našla sva lica koja su smatrana njihovim protivnicima, koja su
15 zatrašivana, zatvarana i nad kojima je sprovedeno nasilje.
16 Prvi deo ću izneti ja i svi drugi deo g. Tieger. Sve što je
17 deo mog izlaganja, sadrži slajdove koji mogu da se prikazuju
18 javnosti.

19 Protivnici su uključivala [sic] lica koja su smatrana
20 saradnicima ili ljudima koji prosto imaju vezu sa srpskim
21 ustanovama, ili licima koji prosto nisu podržavala ciljeve ili
22 sredstva OVK, uključujući lica povezana sa Demokratskim
23 savezom Kosova, odn. DSK, kao i licima srpske, romske i drugih
24 nacionalnosti. Oni su ponekad nazivani izdajnicima,
25 kolaborantima ili kolaboracionistima.

1   Dokazi će pokazati, da su ovi termini bili u kontinuitetu
2   zloupotrebljavani ili pogrešno korišćeni. Dokazi će takođe
3   pokazati, da lica koja su ovako bila etiketirana su
4   proizvoljno zatvarana, bez redovnog zakonskog postupka, i da
5   su u mnogim slučajevima bili izloženi strašnom zlostavljanja,
6   kao što ćete čuti u kasnijem delu uvodne reči.

7   Radi postizanja zajedničkog zločinačkog cilja, na meti se
8   našao svako, za koga se smatralo da stoji na putu ciljevima i
9   taktici koje su sprovodili optuženi. Četvorica optuženih
10   zloupotrebili su svoje položaje u Glavnom štabu, kako bi
11   osmislisli, nadgledali, naređivali, podsticali, podržavali i
12   pomagali njegovo sprovođenje, odn. tog plana tokom celog
13   perioda koji pokriva optužnica. Šta ukazuje na postojanje tog
14   zajedničkog zločinačkog cilja. On je sasvim jasno bio iznet u
15   više navrata u zvaničnim saopštenjima koje je objavljivao
16   Glavni štab, a optuženi su to znali i podržavali. To je takođe
17   bilo ponovljeno, i moglo se čuti u govorima, intervjuima,
18   pravilima i propisima, naređenjima, na sastancima i u
19   izveštajima. Politika je dalje sprovedena u događajima, u
20   kojoj su i optuženi bili neposredno umešani, a u ovoj uvodnoj
21   reči navešćemo samo neke primere takvih slučajeva.

22   Na kraju, dokazi van razumne sumnje pokazuju da su tokom
23   celog perioda na koji se odnosi optužnica, optuženi imali
24   dogovor o zajedničkom zločinačkom cilju i da su učestvovali u
25   njegovom ostvarivanju.

1 Počnimo od saopštenja Glavnog štaba. Kao što ste čuli od
2 g. Hallinga, upečatljiv je aspekt ovog predmeta, je da
3 zajednički zločinački cilj nije bio nikakva tajna. U Kosovu je
4 to bilo široko poznato i za to su se otvoreno zalagali.
5 Sprovođenje je delom zavisilo upravo od toga da se poruka
6 široko pošalje i da se vojnici u zonama koje su bile
7 uspostavljene podstaknu da deluju protiv protivnika i
8 postaraju se da svi koji potpadaju pod tu kategoriju budu
9 zastrašeni i zaplašeni, počevši od ranijih saopštenja i zatim
10 tokom perioda pokrivenog optužnicom, sva četvorica optuženih
11 bili su u relevantno vreme na ključnim položajima, a Glavni
12 štab je osvoio politiku ciljanja protivnika bez milosti,
13 budući da su im bili namenjeni nasilje i smrt.

14 Prvi poznat -- prvo poznato saopštenje Glavnog štaba
15 izdato je u novembru 1994. godine, kao što se ovde vidi na
16 slajdu C1, kao što ste čuli od g. Hallinga, Rexhep Selimi je
17 rekao, da su on, Hashim Thaçi i Kadri Veseli, već bili članovi
18 Glavnog štaba u to vreme. U jednom javno objavljenom
19 intervjuu, pre nego što je protiv njega podignuta optužnica,
20 Rexhep Selimi je otvoreno govorio o svom učešću u napadima i
21 raspravama koje su doveli do ovog saopštenja.

22 Kao što možete da vidite na ekranu, u tom saopštenju je
23 najavljen napad OVK i tamo je rečeno odn. objavljano:

24 "Želimo da objavimo javnosti -- obavestimo javnost, da su
25 prethodni napadi na Kosovu protiv okupatora i izdajnika,

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 66

1 izvedeni od strane naših naoružanih jedinica. Dole okupatori i
2 dole izdajnici.”

3 Ova politika ponovljena je u formulacijama koje su još
4 više eksplicitne u saopštenjima iz 1996., 1997. i 1998.
5 godine. U saopštenjima su najljivanja pogubljenja tzv.
6 kolaboracionista i izdajnika, koji su upozoravani da će se
7 primena takvih mera nastaviti.

8 Saopštenje br. 29, izdato u januaru 1997. godine. Na
9 drugom slajdu, odn. slajdu C2, predstavlja primer istog toga.
10 Tu je objavljeno, da su izvedeni konkretni napadi na lica
11 optužena za kolaboraciju. Zato se tu kaže citiram:

12 “Ovo je poslednji put da pozivamo kolaboracioniste koji
13 saraduju sa agresorom, da odustanu od svog sramotnog
14 opredeljenja, inače za njih neće biti milosti”, kraj citata.

15 Neće biti milosti za njih. Poruka je jasna. Lica optužena
16 za kolaboraciju, naći će se na meti i neće biti ukazana
17 nikakva milost. Ta politika izneta je u više navrata u
18 saopštenjima. Pogledajmo saopštenje 36 iz septembra 1997.
19 godine na slajdu C3. Tu se kaže, citiram:

20 “Pre nekoliko dana, jedna od naših jedinica u zoni
21 Drenice pogubila je još dvojicu saradnika okupatora”, kraj
22 citata.

23 Saopštenje 42, iz februara 1998., najavilo je ubistvo
24 nekoliko navodnih kolaboracionista. Saopštenje 43, iz marta
25 1998., citiram:

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 67

1 "Smrt neprijateljima i izdajnicima", kraj citata.

2 Saopštenje 47 iz maja 1998., koje sada možete videti na
3 ekranu, slajd C4, citiram:

4 "U ovom periodu, takođe je izvedeno više napada protiv
5 određenih albanskih kolaboracionista, koji uprkos ranijim
6 upozorenjima nisu odustali od svog antinacionalnog
7 opredeljenja."

8 Ova politika kojom se na meti nalaze navodni
9 kolaboracionisti, izdajnici, protivnici, bila je i te kako
10 prisutna u javnosti na Kosovu.

11 Dobro obavešteni međunarodni posmatrači, takođe su ovo
12 primetili. U julu 1998. godine, članovi Glavnog štaba,
13 uključujući Hashima Thačija, Jakupa Krasniqija i Kadrija
14 Veselija, intenzivirali su svoje kontakte sa predstavnicima
15 međunarodne zajednice, kako bi obezbedili kritičku podršku za
16 OVK.

17 Na jednom sastanku održanom u julu 1998. godine, g. Thači
18 i g. Veseli, darektno [sic] su bili suočeni sa pitanjem u vezi
19 sa navodima da se ljudi zatvaraju i kidnapuju. Čućete da g.
20 Thači nije poricao te navode, već je umesto toga odgovorio,
21 time što je tvrdio da će se OVK pridržavati Ženevske
22 konvencije, jer su oni, kako je on rekao, redovna vojska.
23 Vraćamo se na saopštenja.

24 U ovom vremenskom periodu, u leto 1998. godine, kako su
25 se kontakti sa međunarodnom zajednicom i svim njenim

1 predstavnicima intenzivirali, došlo je do promene tona u
2 saopštenjima. Ona su postala više uzdržana, poruka kodirana,
3 ali svejedno, još uvek sasvim jasna i nedvosmislena.

4 Indikativno je, kako je došlo do sastavljanja saopštenja
5 49, to su beleške, možete sa leve strane ekrana u vrhu da
6 vidite da piše "KOM 49", odn. saopštenje 49, pronađene su u
7 kući Jakupa Krasniqija Krasniqija i one uključuju i sledeću
8 rečenicu koja se sada vidi na ekranu. Citiram:

9 "Neki kolaboracionisti su likvidirani", kraj citata.

10 Takve beleške pronađene su u kući g. Krasniqija, u
11 kucanoj verziji i u verziji pisanoj rukom. To je sada slajd
12 C6. Kao što možete videti, ova rukom pisana verzija, ima
13 naslov "Saopštenje br. 49, i tu se kaže:

14 "Kolaboracionisti su takođe likvidirani", to je bio
15 citat.

16 Međutim, u vreme kada je saopštenje 49 zaista objavljeno
17 u julu 1998. godine, sada to možete videti na slajdu C7, ta
18 ista rečenica je preformulisana i sada glasi citiram:

19 "Preduzete su mere protiv žigosanih kolaboracionista,
20 koji su nastavili da rade protivno nacionalnim interesima",
21 kraj citata.

22 Dok se u ranijim saopštenjima otvoreno najavljivalo
23 ubistvo, atentati i napadi, nešto kasnije koriste se izrazi
24 "mere" ili "kaznene mere". Tu su postali novi nazivi za takve
25 aktivnosti preduzete protiv protivnika.

1   Saopštenje 52, objavljeno avgusta 1998., glasi da su
2 citiram: "Preventivne i kaznene mere preduzete protiv nekih
3 kolaboracionističkih elemenata".

4   U saopštenju 53, iz septembra 1998., kaže se sledeće:

5   "Kaznene mere različitih vrsta, preduzimaju se protiv
6 kolaboracionističkih elemenata, koji nastavljaju da služe
7 okupatorsku vlast", kraj citata.

8   Nema nikakve dileme oko toga, šta se mislilo pod
9 "merama". Mislilo se na to da će se ljudi naći na meti, da će
10 biti zatvoreni, da će biti nasilno zlostavljani i ubijeni.

11   A, šta su značili nazivi kolaboracionista, ili izdajnik u
12 ovim saopštenjima. Da li se mislilo samo na ljude koji su
13 predstavljali opasnost za OVK, jer su prenosili opasne
14 informacije srpskoj vojsci? Ne. dokazi će pokazati da su ti
15 nazivi korišćeni u vrlo širokom smislu, i da su pripisivani
16 ljudima koji su imali bilo kakve veze sa Srbima, imali
17 drugačija politička gledišta, ili se protivili taktici koja je
18 usvojila OVK.

19   Pogledajmo saopštenje 21, iz jula 1996. godine, prikazano
20 na slajdu C8. U tom saopštenju kaže se, da međunarodni centri
21 koji donose odluke, ne uzimaju kosovsko pitanje ozbiljno i
22 izražena je zabrinutost, da bi moglo doći do dogovora koji bi
23 kompromitovao postizanje cilja, odn. nezavisnog Kosova.

24   U saopštenju se zatim upozorava:

25   "Oni koji se usude da potpišu takve sporazume, biće

1 kažnjeni za izdaju", kraj citata.

2 Drugim rečima, protivljenje taktici koju je usvojila OVK,
3 značilo je, da se možete naći na meti i da vam može uslediti
4 smrt.

5 Pogledajmo sada saopštenje 27 objavljeno novembra 1996.
6 godine, koje je u stvari izdato još u oktobru, to je na slajdu
7 C9. Tu je najavljeno pogubljenje dvojice ljudi po odluci
8 Glavnog štaba OVK, koji se u ovom dokumentu još uvek naziva
9 Centralni štab. Saopštenje, zatim sadrži poruku onim
10 Albancima, koji su u političkom smislu kritikovali taktiku OVK
11 kao terorističu. Upozorenje tim političkim protivnicima bilo je
12 sasvim jasno, citiram:

13 "Vi, koji ste na drugoj strani, morate prestati sa svojim
14 optužbama, i morate podržati našu borbu, inače ćemo takođe
15 zakucati i na vaša vrata, i stići će vas zaslužena kazna",
16 kraj citata.

17 Zaslužena kazna, zbog toga što nisu podržali borbu. Nema
18 nikakve sumnje oko toga šta je to trebalo da znači.

19 Pogledajmo ponovo saopštenje br. 29. iz januara 1997.
20 godine, koje se sada vidi na slajdu C10. Kao što sam vam već
21 napomenuo, tu je najavljeno nekoliko pogubljenja. Pogledajmo
22 to malo pažljivije.

23 Drugi napad koji je opisan, izveden je protiv rektora
24 srpskog univerziteta u Prištini. Zašto je i on odabran kao
25 meta. U saopštenju se kaže, citiram:

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 71

1 "Posledice njegovih antialbanskih aktivnosti, naročito u
2 okviru obrazovnog sistema, svima su dobro poznate", kraj
3 citata. On nije bio legitimna vojna meta, on je bio civil, a
4 našao se na meti zbog aktivnosti koje je obavljao u okviru
5 obrazovnog sistema.

6 Slično tome, u saopštenju 36, od 18. septembra 1997.,
7 Glavni štab citiram:

8 "Obaveštava političare na Kosovu, koji bljuju otrov u
9 vezi sa OVK." U saopštenju 47, iz maja 1998., osuđuju se tzv.
10 kolaboracionisti, zbog njihovog, citiram "antinacionalnog
11 kursa i delovanja".

12 Saopštenje 49, izdato 13. jula 1998., optužuje
13 kolaboracioniste, jer se tvrdi da oni rade protivno našim
14 nacionalnim interesima.

15 U septembru 1998., politička -- političko saopštenje br.
16 10, koje je objavio Glavni štab, sugerise da su stavovi
17 političkih aktera na Kosovu, praktično izdaja iz ranijih
18 saopštenja znamo, kakvu je težinu imalo to da neko bude
19 optužen za izdaju. Nema sumnje, nazivi 'kolaboracionista' i
20 'izdajnik', korišćeni su vrlo često u ovim saopštenjima
21 Glavnog štaba i uključivali su lica koja su se zalagala za
22 politički pristup, drugačiji od onoga koji je afirmisala OVK,
23 a upozorenje takvim ljudima, bilo je sasvim jasno, jasno iz
24 formulacija korišćenih u ovim saopštenjima, a opasnost u kojoj
25 su se oni nalazili, potvrđena je događajima koji su navedeni u

1 optužnici, a koji se odnose na progon protivnika.

2 U leto 1998. godine, Glavni štab je uključio borbu protiv
3 političkih protivnika u svoju kampanju protiv onoga što je
4 naziveo 'specijalnim ratom'. Naziv 'specijalni rat', odnosi se
5 na propagandu usmerenu protiv OVK, koju su širile srpske snage
6 i drugi, kako bi potkopali podršku za OVK, kako na Kosovu,
7 tako i van njega.

8 Primeri takvog navodnog specijalnog rata, bili su
9 nazivanje OVK terorističkom organizacijom ili tvrdnje da je
10 ona slaba i razjedinjena. Međutim, u zvaničnim saopštenjima iz
11 Glavnog štaba OVK, iz leta 1998. godine, pa nadalje, politički
12 protivnici su svrstani zajedno sa onima, za koje se tvrdilo
13 dao vode takav specijalni rat, ili šire takvu propagandu
14 protiv OVK. drugim rečima, kritikovanje taktike OVK, ili
15 njenih ciljeva od strane političkih protivnika, i podrška koju
16 su ti politički protivnici pružali drugim rešenjima sukoba,
17 kao što bi bilo davanje autonomije Kosovu umesto nezavisnosti,
18 izjednačeni su sa srpskom propagandom protiv OVK, ili se
19 tvrdilo da su u službi te propagande.

20 Pogledajmo političku deklaraciju br. 7, slajda C11, koju
21 je politički direktorat Glavnog štaba OVK, izdao u avgustu
22 1998. godine. ova deklaracija je važna, jer je ona javno
23 otkrila neke od političkih predstavnika OVK, uključujući i
24 dvojicu od optuženih, Hashima Thaçija i Jakupa Krasniqija, ali
25 pogledajmo šta se u toj deklaraciji takođe kaže o specijalnom

1 ratu.

2 Tu se kaže, citiram:

3 "U poređenju sa udarcima koji su zadati ugnjetačima na
4 bojnopolju, kosovska -- Oslobođilačka vojska Kosova, uspešno
5 se suočila sa različitim vidovima specijalnog rata, koji su
6 predstavljali deo okupatorske ofanzive. Šta su bile forme tog
7 specijalnog rata. U političkoj deklaraciji dalje se kaže,
8 citiram:

9 "Spekulacije u vezi sa formiranjem ustanova predstavljaju
10 jedan od vidova specijalnog rata protiv vitalnih interesa
11 albanskog naroda. Poslednji put, pozivamo nosioce ovih
12 spekulacija, da prekinu sa svojim aktivnostima koje seju
13 razdor, inače će naša odmazda biti nemilosrdna", kraj citata.

14 Poruka je jasna. Svi politički protivnici naći će se na
15 meti bez milosti.

16 Pogledajmo sada slajd C12, to je saopštenje 51, koje je
17 Glavni štab izdao 26. avgusta 1998. godine. U tom saopštenju
18 izveštava se o vojnim aktivnostima, a zatim se prelazi na
19 specijalni rat i tu se kaže, citiram:

20 "Uprkos najvišem nivou profesionalizma i vojničke
21 hrabrosti i odlučnosti, naš rat bi svuda bio još uspešniji da
22 nije bilo pokušaja da se neprijateljski defetistički elementi
23 infiltriraju u OVK, jer su se oni angažovali, i još uvek se
24 angažuju u posebno opakoj vrsti specijalnog rata, šireći
25 dezinformacije, stvarajući paniku i to ne samo među

1 stanovništvom", kraj citata.

2 Iskorenjivanje specijalnog rata i dalje je bio zadatak
3 Glavnog štaba, i pružilo je opravdanje da se cilja, kao
4 pretnju OVK, na sve one koji su se usudili da kritikuju OVK,
5 ili da predlože alternativne puteve.

6 Mi ćemo se na ovu temu vratiti malo kasnije tokom ove
7 prezentacije.

8 Od kraja rata, kada su počele istrage navodnih počinjenih
9 zločina, dokazi će pokazati da su neki od optuženih pokušali
10 da se udalje od ovih jasnih -- jasno ispoljenih politika
11 Glavnog štaba OVK, tvrdeći da su *communiqué*-i političke
12 izjave, bile ništa više nego propaganda i da ih uopšte nije ni
13 izdavao Glavni štab.

14 Dokazi tokom suđenja će pokazati da su ove tvrdnje
15 očigledne laž -- laži. Iako su *communiqué*-i povremeno
16 preuveličavali uspehe određenih vojnih operacija, dokazi će
17 pokazati da su konkretne operacije protiv navodnih
18 kolaboracionista najavljene u *communiqué*-ima, i izvedene. To
19 nije ništa iznenađujuće.

20 Možete da zamislite poteškoće, ako bi Glavni štab najavio
21 streljanje navodnog kolaboracionististe ili izdajice u
22 *communiqué*-u, a sledećeg dana bi se ta osoba pojavila živa i
23 zdrava.

24 Videli smo *communiqué* br. 36 od septembra 1997. godine, u
25 kojima su se najavili sinhronizovani napadi na policijske

1 stanice u Kosovu. Rexhep Selimi je u intervjuima potvrdio da
2 je došlo do tih napada.

3 Videli ste *communiqué* 29, iz januara 1997., koji
4 najavljuje napad na rektora srpskog univerziteta u Prištini.
5 Videćete dokaze, da je ovaj ciljni napad stvarno, jeste
6 izvršen. Jakup Krasniqi je pod zakletvom prihvatio da su
7 napadi na tzv. kolaboracioniste, opisan je u konkretnim
8 *communiqué-ima* u 1997., i 1998. godini se stvarno i desili.

9 Još važnije, nema nikakvog smisla opisivati politiku,
10 targetiranja navodnih kolaboracionista ili izdajica, kako je
11 najavljeno u *communiqué-ima* da je to propaganda.

12 *Communiquéi* su pozivali i odobravali, da drugi viši
13 faktori u OVK, komandanti zona, obaveštajne jedinice, vojna
14 policija, ciljaju protivnike i izlažu ih pritvoru i
15 zlostavljanju.

16 Ako je politika trebalo da bude lažna propaganda, onda će
17 to stvarno biti nešto novo svim onima koji su na osnovu toga
18 delovali za vreme rata. Da li je Glavni štab izdavao te
19 *communiqué-e*? Naravno. dokazi tokom suđenja će pokazati da je
20 zadatak izdavanja *communiqué-a*, bilo poveren Glavnom štabu, on
21 je to regulisao. Glavni štab ili Centralni štab, jer tako je
22 jedno vreme bio njegov naziv.

23 Jakup Krasniqi je rekao, da je OVK počeo da izdaje
24 *communiqué-e* 1994., kako bi obavestio javnost i on je
25 konkretno naveo određene *communiqué-e*, čak iz 1997., kao one

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 76

1 koji su potekli iz Glavnog štaba OVK, uključujući i
2 *communiqué*-e br. 35, iz avgusta 1997., br. 42 iz februara
3 1998., u kome su najavljena streljanja nekoliko navodnih
4 kolaboracionisti. *Communiqué* br. 47, iz maja 1998., u kome je
5 najavljano da će kolaboracionisti biti na meti i *communiqué*
6 53, od 18. septembra 1998. godine, u kome je stajalo, citiram,
7 kaznene mere različitih vrsta se preduzimaju protiv
8 kolaboracionističkih elemenata, koji i dalje služe
9 okupatorskoj vlasti nekoliko dana pre što su u stvari žrtve iz
10 ovog predmeta bile zatočene.

11 Sačinjavanje beležaka, radnih verzija i objavljenih
12 verzija brojnih *communiqué*-a, su pronađeni tokom pretresa kuće
13 Jakupa Krasniqija, originalno štampane fotokopirane verzije,
14 rukom pisane i u digitalnom obliku. I zapravo, sve ono što je
15 rekla Odbrana u smislu poricanja učešća optuženih u
16 sačinjavanju javnih izjava -- izjava za javnost OVK, koje su
17 izdate u ime Glavnog štaba, optuženi Krasniqi u stvari u svom
18 posedu imao 42 različite komunikacije za javnost Glavnog
19 štaba, tokom perioda koji obuhvata optužnica, uključujući i
20 *communiqué*-e. Ukupno je imao 94 verzija ili kopija istih.

21 Setićete se, da je tu bio i *communiqué* 90 -- 49, iz jula
22 1998., u kome su najavljene mere protiv osumnjičenih
23 kolaboranata, a mi znamo da iz krasniqijevih beležaka, to
24 znači da su te osobe bile likvidirane.

25 U razgovoru sa MKSJ-om 2004., Hashim Taçi je priznao da

1 je Glavni štab komunicirao sa javnošću putem *communiqué-a*, i
2 konkretno je rekao da *communiqué* br. 47 iz maja 1998., jeste
3 od Glavnog štaba, kao i *communiqué* 49 iz jula, a ja sam o oba
4 ta *communiqué-a* maločas govorio. Čućete dokaze od Svedoka
5 insajdera, koji su primali te *communiqué-e*, koji potvrđuju ono
6 što se može videti u sadržaju samih *communiqué-a*. Dakle,
7 Glavni štab je njih koristio, da širi svoju poruku jednoj
8 široj publici.

9 Kada je *communiqué* lažno izdat od strane Glavnog štaba,
10 Glavni štab je tačno znao kako da ga se odrekne.

11 " *Communiqué* 42 izdat 1998., u martu, je primer tu stoji
12 *communiqué* je fabrikacija određenih antialbanskih elemenata, i
13 objavljen je u ime OVK i u njemu su izražene pretnje, protiv
14 albanskog premijera. To nije naš *communiqué* i on je nevažeći."

15 Dakle, pitanje autorstva i verodostojnosti *communiquéa*
16 59-te [kao što je prevedeno], koji je izdat 29. oktobra 1998.,
17 o kome će se dosta razgovarati tokom suđenja, je vrlo poučan.
18 *Communiqué* 52 je lažno optužio jednu osobu da je
19 kolaboracionista, zato što su članovi Glavnog štaba,
20 uključujući i Thačija, hteli da on bude izložen zlostavljanju
21 ako ne i smrti.

22 U intervjuu na televiziji 13. februara 2019., Hashim
23 Thači je tvrdio da je ovaj *communiqué*, nešto što nije objavio
24 Glavni štab OVK, i da je korišten u zloslutne svrhe bez znanja
25 Glavnog štaba OVK i da neke *communiqué-e* OVK, nije izdao Glavni

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 78

1 štab, već su izdavani po nekim "Banhofima", tj, a --
2 železničkim stanicama od strane nepoznatih ljudi u
3 inostranstvu, kako bi uve -- u -- u -- uneli podele u OVK i
4 izazvale zabune.

5 Tokom jednog kasnijeg razgovora sa Tužilaštvom, hachi
6 [sic] -- Thaçi je to ponovio i rekao je da ne zna ko je
7 napisao *communiqué* br. 59, ali da to nije *communiqué* OVK.
8 dvojica drugih optuženih su javno reagovali na intervju 2019.
9 godine. Jakup Krasniqi je rekao:

10 "Kao politički vođa OVK, Hashim Thaçi odlično zna, da
11 *communiqué* nisu objavljivali sa železničkih stanica, kako bi
12 uneli podele u ove -- među članovima OVK."

13 Krasniqi je rekao:

14 "Hashim Thaçi odlično zna, da od 1998. svi *communiqué* su
15 pisani na Kosovu."

16 Dakle, Rexhep Selimi se pojavio na televiziji 27.
17 novembra 2019., i govorio je da to što je g. Thaçi rekao o
18 tome da Glavni štab nema nikakve veze sa *communiqué*-om 59.

19 On je u stvari rekao da je tačno da jeste Hashim Thaçi
20 bio taj koji je bio odgovoran za *communiqué* 59, dajte da
21 vidimo. Dakle, slažem se samo -- tim, da je to neko izdao. Da
22 li je Hashim Thaçi napisao i izdao *communiqué* br. 59?

23 Odgovor: "Da. Osoba koja je napisala *communiqué* 59 je
24 Hashim Thaçi."

25 [Video snimak]

1 G. FERDINANDUSSE: [Prevod] U svom razgovoru sa
2 Tužilaštvom, g. Selimi je ostao pri onome što je rekao na
3 intervjuu na televiziji, isto tako je opisao kako je 1998.
4 godine Hashim Thaçi pročitao tekst *communiqué*-a 59 njemu preko
5 satelitskog telefona i dodao da je kompletno usmeren na to, da
6 se osoba koja se imenuje u tom *communiqué*-u potpuno uništi.

7 Dakle, to je sažeto u -- u stvari hoću da pogledamo tačno
8 šta nam govori ta priča o *communiqué*-u 59. Tokom rata, Thaçi
9 je koristio etiketu kolaboracionista u ovom *communiqué*-u, da
10 pokuša da nekoga uništi. Posle rata, kada je vreme da se
11 preuzme odgovornost, da se priznaju dela, šta je g. Thaçi
12 uradio? Pobegao je i lažno porekao da ima ikakve veze sa tim
13 *communiqué*-om, a onda su se tome usprotivila dvojica njegovih
14 suoptuženih.

15 Mi ćemo zamoliti Časni Sud da ovu -- ovaj primer ima u
16 vidu, kad budete čuli druge dokaze u ovom predmetu.

17 G. Tieger će nastaviti.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala vam.

19 G. Tieger, izvolite, imate reč.

20 G. TIEGER: [Prevod] Hvala vam. Časni Sude, upravo ste
21 čuli kako je politika targetiranja kolaboranata i protivnika
22 ponovo naglašavana u *communiqué*-ima koje je izdavao Glavni
23 štab tokom perioda pre i posle onog koje pokriva optužnica.

24 Dokazi će takođe pokazati da politika koja se ispoljava u
25 ovim *communiqué*-ima, se održavala u govorima, naređenjima,

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 80

1 izveštajima, propisima, kao i u radnjama optuženog u cilju
2 ostvarivanja njihovih ciljeva. Ja ću kroz te primere prolaziti
3 hronološkim redom.

4 Ja ću birati samo primere za ovu prezentaciju, kako bi se
5 pokazala doslednost napora optuženih.

6 Dakle, prvi put kada je OVK javno istupio je bilo na
7 jednoj sahrani nakon borbe između OVK i srpskih snaga u
8 novembru 1997. godine. Tada, Rexhep Selimi je naglasio da je
9 tokom protekle 4 godine, OVK je izvršio operacije protiv
10 okupatora u osetljivim lokacijama, kao i protiv njihovih
11 kolaboracionista koji govore albanski. Isto tako je prozvaao
12 političke ličnosti koji pokušavaju da umanje važnost našeg
13 svetog rata, svojim pacifističkim stavovima.

14 Zatim, u martu 1998. godine, kako su optuženi vršili
15 koordinaciju raspoređivanja novih dobrovoljaca u OVK, posle
16 događaja u Prekazu, oni su na položaje imenovali lica koja su
17 bila saglasna sa njihovom politikama. Setićete se kako je g.
18 Halling govorio o imenovanjima iz početka juna 1998. godine,
19 Xheme Gashija i Mahir Hasanija, kao komandante bataljona i
20 zamenika komandanta.

21 Setićete se, kao što se navodi u izveštaju u Glavnom
22 štabu, oni su bili u drenovcu, po naređenju i odobrenju
23 Glavnog štaba. Oni su bili deo grupa, koje je -- na Kosovo iz
24 Albanije dovodio g. Thaçi i g. Veseli i oni su ih dovodili na
25 mesta kao što je Drenovac radi organizovanja i razvijanja

1 lokalnih jun -- jedinica u ime Glavnog štaba.

2 Dokazi će pokazati da je Rexhep Selimi često bio u štabu
3 u drenovcu tokom ovog perioda. pokazaće se i da je ovde
4 izvršavan zajednički cilj.

5 Beleška sa unosima od juna do avgusta 1998., sadrži
6 informacije o licima koji su osumnjičeni ili bili zatočeni u
7 drenovcu, a tu se spominju i osobe koje su uhapšene i koje su
8 poslate u Glavni štab. U optužnici se kaže, da je u Drenovcu u
9 tom periodu bilo zatočeno najmanje 38 lica.

10 U Likovcu, koji je bio jedan od ranijih centara Glavnog
11 štaba, a kasnije postao štab Dreničke zone pod komandom
12 Sulejmana Selimija, postavljen je Sami Lushtaku kao zamenik
13 komandanta Selimija, a Sahit Jashari, koga smo već videli kako
14 na video snimku izražava svoju spremnost da izvršava naređenja
15 Glavnog štaba, je postavljen za policijskog komandira.

16 Obojica ovih ljudi su došli na Kosovo u proleće 1998., u
17 grupama koje su dovodili optuženi Hashim Thaçi i Kadri Veseli
18 i tu se izvršavao zajednički cilj.

19 Dokument, pronađen u Likovcu iz 18 -- od 18. maja 1998.
20 godine, sadrži imena nekih od lica koja su bila zatočena
21 saslušavana u Likovcu i nekim slučajevima koja su nestala. Sve
22 zajedno, najmanje 25 lica je bilo zatočeno i zlostavljano u
23 likovcu početkom aprila 1998.

24 Takođe, u proleće 1998., ima dokaza da je politika
25 ciljanja protivnika bila sprovedena na terenu pod smernicama

1 optuženih.

2 Na ekranu se vidi naslovna, vide se korice jedne
3 beležnice koja je pronađena tokom pretresa kuće Rexhepa
4 Selimija u doba kada je on bio uhapšen. Dakle, u toj beležnici
5 se nalaze brojni unosi iz maja 1998. godine. tu se govori o
6 sastancima ili konsultacijama sa Rexhepom Selimijem lično, a
7 on se tu spominje po svom nadimku Broj 10 ili Rexh [fon]. U
8 beležnici se nalaze informacije o brojim logističkim i
9 operativnim pitanjima, kao i informacije o vojnim dejstvima. U
10 istoj beležnici se uzastopno spominju osumnjičeni
11 kolaboracionisti, jednog meseca čak njih 20 i često se navode
12 po imenu. Neki su bili sumnjivi zato što su bili bliski drugim
13 ljudima koji su bili sumnjivi. Jedna žena se smatrala
14 sumnjivom, zato što je imala dete sa srpskim saobraćajnim
15 policajcem.

16 Optuženi su takođe zastupali tu politiku u govorima i
17 tokom intervjua. Gotovo odmah nakon što je Jakup Krasniqi
18 postavljen za portparola, on kako bi po njegovim rečima
19 zastupao i širio informacije o politici Glavnog štaba, on je
20 dao intervju novinarima Der Spiegel, gde je otvoreno govorio o
21 politici targetiranja kolaboracionista. Postavili su mu
22 sledeće pitanje:

23 "Na zapadu, OVK često opisuju kao teroristički pokret.
24 Zašto oni ubijaju miroljubive Albance?" A, g. Krasniqi je
25 odgovorio, citiram:

1 "Kolaboracionisti dobiju upozorenje da ćemo ih ubiti, ako
2 nastave i dalje na pogrešnom putu", kraj citata.

3 G. Krasniqi je kasnije potvrdio da je članak tačan.

4 Narednog meseca, g. Krasniqi je dao intervju Koha
5 Ditoreu, gde su ga pitali o međunarodnoj osudi politike OVK,
6 ciljanja na civilno stanovništvo. Pokušavajući, a bilo mu je
7 neugodno da to objasni ili čak opravda. On je rekao nekoliko
8 stvari. bilo je slučajeva, kada su oni kidnapovani, ali u tom
9 slučaju su predati međunarodnim organizacijama. Naravno, u
10 slučaju da su bili nevini. On je dalje rekao:

11 "Mi se ne bavimo kidnapovanjem. Čak i ako su neki patili,
12 to su više bili kolaboracionisti Albanci, a ne srpski civili.
13 Mi se ne bavimo civilima i vratimo one koje uhapsimo kao ratne
14 zarobljenike. Onda je dodao, one, koje smo kidnapovali ili se
15 navode na spisku, ili se prijavi da su bili streljani, ali mi
16 se ne ponašamo toliko prostački kao Srbija."

17 Dakle, međunarodna zabrinutost o ponašanju OVK je ponovo
18 postala aktuelna u julu 1998. godine, kada je austrijski
19 diplomata Jan Kickert, se sastajao sa g. Tačijem i g.
20 Veselijem. On je pokrenuo pitanje pritvora i otmice u
21 kontekstu pristupa Međunarodnog komiteta Crvenog krsta. G.
22 Tači i g. Veseli nisu porekli ove optužbe, ali tada je g.
23 Tači rekao, da će OVK poštovati Ženevske konvencije.

24 Isto tako, Rexhep Selimi je tokom svog razgovora sa
25 Tužilaštvom ove ornanizacije, priznao da je bio upoznat sa

1 pritvaranjima, ali je tvrdio da on ne zna tačno gde su bile
2 lokacije gde su ti ljudi držani.

3 G. Halling je govorio o izvršenju, o poštovanju propisa i
4 normativnih dokumenata, kao deo organizacionog razvoja OVK.
5 Glavni štab je -- se starao, da se ta politika targetiranja
6 protivnika obuhvati funkcijama obaveštajne službe i vojne
7 policije OVK. I jedni i drugi su osnovani u julu i -- 1998.
8 godine.

9 Čuli ste o privremenim propisima za unutrašnju
10 organizaciju vojske, koji su usvojeni početkom jula 1998., i
11 među mnogim dokumentima koji su pronađeni u kući Jakupa
12 Krasniqiija. Jedan -- jedno poglavlje tih propisa govori o
13 vojnoj policiji i njenim zaduženjima. Tu se nalazi jedan deo,
14 u kome se čuje odjek *communiqué*-a Glavnog štaba i izjava
15 Glavnog štaba. Tu se kaže da vojna policija treba da bude
16 nemilosrdna prema neprijateljima i prema svima onima, koji
17 pokušaju da opstruiraju i sabotiraju naš oslobodilački rat.

18 A, kao što vidimo u D4, propisi su takođe tražili od
19 vojne policije da citiramo: "Sarađuju i pomažu obaveštajnim
20 službama, odn. direkciji za obaveštajne službe, u istraž --
21 istraživanju raznih oblika krivična dela.

22 Vojna policija, kao što ste ranije čuli, vojna policija -
23 - odgovornosti vojne policije su bile odražene i u propisima
24 vojne policije u Dukadinu i odobreni na sastanku koji -- kome
25 su pristupovali članovi Glavnog štaba Lahi -- je prisustvovao

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 85

1 jedan Član Glavnog štaba Lahi Brahimaj. U tim propisima su se
2 nalazili i sledeći zadaci.

3 "Vojna policija ima zadatak da istražuje i otkriva
4 ubedljivim činjenicama sva ona lica koja saraduju na bilo koji
5 način sa neprijateljima."

6 I citiramo:

7 "Dužnosti vojne policije da preduzima mere protiv svih
8 onih koji rade protiv Oslobodilačke vojske Kosova."

9 Pored Brahimaja i njegovog prisustva, dnevni red ovog
10 sastanka štaba u Dukadinu -- u zoni Dukadın, dostavljen je
11 Glavnom štabu, po nalogu Glavnog štaba.

12 Takođe te -- takođe ćete čuti svedočenja brojnih svedoka,
13 iz raznih dokumenata ćete videti dokaze o ulozi obaveštajne
14 službe, na čijem čelu se nalazio kao što ste već čuli, g.
15 Veseli.

16 I, u svesci iz jula 1990 [sic] -- u svesci je zapisano, u
17 jednoj -- u jednoj svesci OVK, iz jula 1998. godine, stoji
18 zabeleška, gde se pominju mnoga lica koja su navodno
19 kolaboracionisti, kratko se kaže, otkrivanje neprijateljskih
20 kolaboracionista, i preduzima akcija kidnapovanja, akcije i
21 aktivnosti zajedno sa vojnom policijom.

22 Slično tome, propisi o -- vojne -- vojne obaveštajne
23 službe na nivou regiona, kao što je g. Halling ranije rekao,
24 govore o kidnapovanjima ubic [sic] -- ubijanju, i likvidaciji
25 ljudi koji su smatrani bitnim za neprijatelje. Kao što ste

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 86

1 ranije čuli, naročito od, nakon južne of [sic] -- letnje
2 ofanzive iz 1998., i sve veće zabrinutosti koje su izražavali
3 međunarodni krugovi, o pristupu OVK i nje -- i načinu rada i
4 njihovim posledicama, fokus na neprijatelje, koji su smatrane
5 da -- za koje su smatrali da učestvuju u specijalnom ratu, su
6 se intenzivirala -- intenzivirali i njih je predvodio
7 optuženi.

8 Beleške koje opisuju sastanke Glavnog štaba OVK, koji je
9 održan 9. jula, 23. jula i 23. avgusta, razgovaralo se o
10 citiramo da ima jakih tendencija da se uništi OVK, posredstvom
11 LDK, a 16 -- a 16. avgusta 1998., Glavni štab je govorio o
12 specijalnom ratu i organizovanim i namernim akcijama FARK --
13 oficira FARK-a koje je predstavljao g. Tahir Zemaj.

14 U avgustu 1998. godine, delegacija Glavnog štaba OVK,
15 uključujući i Hashima Thaçija, Rexhepa Selimija i Jakupa
16 Krasniqija, posetila je Lapsku i Šaljčku zonu. Jakup Krasniqi
17 je zapisao, da su prvo otišli u zonu Šalje, gde su razgovarali
18 sa lokalnim komandantima o specijalnom ratu i rizik koji to
19 predstavlja za OVK.

20 U septembru, Jakup Krasniqi je dao intervju novinama Zeri
21 e Kosoves, u kome je napao one koji navodno su angažovani u
22 specijalnom ratu. On je LDK optužio da vodi specijalni rat,
23 kako bi isposlovali nepovoljan -- nepovoljno rešenje za Kosovo
24 i da bi to nepovoljno rešenje bilo prihvaćeno, što je tek
25 jedva prikriveno referenca na neprihvatljivost autonomije kao

1 političkog rešenja.

2 Pitanja ili kritike OVK, takođe su postavljanje pitanja
3 ili dovođenje u pitanje ili kritikovanje OVK, je takođe
4 smatrano oblikom specijalnog rata, i g. Krasniqi je to
5 osuđivao -- osuđivao političke krugove na Kosovu zbog vođenja
6 specijalnog rata protiv Oslobodilačke vojske Kosova, a ne da
7 optužuju okupatore, već optužuju OVK za svu štetu koju su
8 počinili srpski vojnici.

9 20. septembra, 13 parlamenta [sic] -- 13 sindikalista je
10 uhapšeno -- predstavnike institucionalnih stranaka --

11 23. septembra, vojna policija -- direktorat vojne
12 policije OVK je izdao sledeće saopštenje za štampu, gde je
13 najavio, da je vojna policija OVK uhapsila 13 čitir [sic] --
14 čits [sic] -- citiramo. Sindikalista, predstavnik
15 institucionalnih stranaka u selu Ćirez, zbog citiramo:
16 "Širenja razorne strančarske, raskolničke institucionalističke
17 propagande, usmerene protiv oslobodilačkog rata, koji su
18 širili na terenu i kojom se zalažu za predaju oružja i
19 privremeno rešenje političkog sastova [sic] -- statusa Kosova
20 u okviru Srbije."

21 Dokazi će takođe pokazati, da je Taçi rekao grupi --
22 jednoj grupi, da OVK ne priznaje parlament Kosova, dovodio je
23 njihov rad u pitanje. On je tražio da oni napišu izjave kojima
24 će se odreći Ibrahima Rugove i LDK, i rekao im da treba da
25 daju ostavke na svoje parlamentarne položaje.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 88

1 Idućeg meseca, u oktobru 1998., Rexhep Selimi je obavio
2 inspekciju u Lapskoj zoni. Primetio je, da je komandant Lapske
3 zone Remi Mustafa, rekao da specijalni rat i propaganda nisu
4 prisutni, iz čega se vidi da su komandanti svesni da je to
5 pitanje za koji su bili zainteresovani g. Selimi i Glavni
6 štab.

7 Krajem tog meseca, oktobra 1998., kada je g. Taçi seo za
8 kompjuter da bi sastavio svoj prvi televizijski javni nastup,
9 počeo je govoreći o tome, da oni koji ne podržavaju OVK,
10 nagoveštavajući da se radi o kobela [sic] --
11 kolaboracionistima i izdajnicima, na pitanje medijskih
12 predstavnika koji nisu bili pristalice OVK, i upozorenje da
13 koristi drukčije reči. Imamo sledeću verziju koja je sada
14 upakovana kao napad na nepristalice i kao specijalni rat, i
15 gde se iznosi hvala za dostignuća OVK. Uprkos propagandi i
16 specijalnom ratu koji je ranije vođen za vreme i tokom
17 ofanzive srpskih okupatora, kojima su takođe pomagali
18 autonomistički elementi.

19 A zatim 1. novembra [sic] -- a zatim, novembra 1998.,
20 direkcija vojne policije je izdala saopštenje br. 4 -- za
21 štampu, br. 4, te najavila da će dva pret -- predstavnika LDK
22 Jasup Kastrati i Qen Desku, biti u -- da su uhapšeni, da ih je
23 uhapsila vojna policija OVK. ta dvojica su bila zatvorena,
24 zato što su bili politički protivnici i iz njihovog hapšenja
25 se vidi kako su funkcionisali obaveštajne službe i vojna

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 89

1 policija i kako su sarađivale i zajedno uzimale na metu takve
2 protivnike.

3 "Prema informacijama iz -- citiramo -- prema
4 informacijama iz obaveštajne agencije OVK, ovaisa [sic] --
5 obaveštajnih službi OVK, u toku aktivnosti akcije protiv
6 oslobodilačkog rata OVK, imenovane osobe su širile propagandu,
7 o tome da treba predati oružje u saradnji sa
8 kolaboracionistima, odn. Selmon Binicijem iz sela Belanice,
9 Ramizom Hoxhe iz Belajnice, koji su bili streljani pre
10 izvesnog vremena od strane OVK."

11 Oni su takođe optuženi da su bili u kontaktu sa tvorcem
12 specijalnog rata i inicijara [sic] -- inicijatorom neke vrste
13 autonomne policije. Iz dokaza se vidi, da kada su Binici i
14 Hoxhe bili likvidirani, pronađena je na njihovim telima za
15 [sic] -- cedulja, gde su bili optuženi za širenje abanske prop
16 [sic] -- protivalbanske propagande i unosili strah, paniku i
17 mržnju u ime albanskog rad [sic] -- naroda, i protiv albanskog
18 naroda i protiv oslobodilačkog rata.

19 3. novembra 1988., dakle, dva dana nakon hapšenja
20 Kastratija i Deskua, jedna delagacija OVK se sastala sa
21 predstavnikom *State Departmenta* u Ženevi. Tu su bili Bardhyl
22 Mahmuti, politički predstavnik OVK, koji je radio izvan
23 Kosova. Zabeleške sa tog sastanke pronađene su u kući Jasupa
24 [sic] Krasniqi -- i iz njih se vidi da je u tom razgovoru bilo
25 reči i o hapšenju Kastratua i Deskua.

1   "Što se tiče hapšenja -- što se tiče hapšenja dva
2 službenika LDK, u ovom slučaju radi se o dvojici špijuna,
3 kolaboracionista represivnog srpskog aparata. Oni su uhapšeni
4 jer su naneli puno štete našoj stvari."

5   Kada je *State Department* predstavnik sugerisao da Crveni
6 Krst treba da ih poseti, Mahmuti je odgovorio:

7   "Samo glavni štab ima autori [sic] -- ovlašćenje, a to ne
8 -- to ovlašćenje, to nemamo ni mi, ni Demaci, mi samo možemo
9 da prenesemo informacije koje potiču iz Glavnog štaba, to je
10 njihova stvar."

11   U Jakupovoj -- Krasniqijevoj kući je pronađena [sic] --
12 jedan nacrt, jedne, jednog naređenja, koji je potekao iz
13 Glavnog štaba OVK, odn. njegovog, njegove direkcije za
14 pravosuđe, gde se nalaže nastavak zatva [sic] -- nastavak
15 zatva [sic] -- nastavak zato [sic] -- zato -- čeništva
16 Kastratija i Deskua, jer su oni vršili -- vodili specijalni
17 rat protiv OVK i borbe našeg naroda za oslobođenje i
18 nezavisnost. Oni su branili taj sramni stav stranke kojoj
19 pripadaju, koja je uvek opstruirala rešenost našeg naroda u
20 ratu za slobodu, oni su širili defetizam svuda gde su išli,
21 nisu pomogli OVK, naprotiv, oni su nam smetali i sabotirali na
22 njih [sic] -- naš pravičan rat. G. Hill, predstavnik --
23 američki ambasador u Makedoniji je pokrenuo to pitanje, a
24 Jakup Krasniqi im je rekao da će njih dvojica biti oslobođeni.
25 Kao što vidite Časni Sude, ova epizoda povezuje Glavni štab i

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 91

1 dvojicu optuženih, sa zločinačkim krivičnim ciljem, uzimanja
2 neprijatelja odn. protivnika na metu.

3 Idućeg meseca, u decembru 1998., načelnih Glavnog štaba
4 Bislim Zyrapi, naložio je komandantima zona OVK, da dođu na
5 referisanje 20. -- tog meseca. Primerak tog naređenja,
6 pronađen je nakon pretresa kuće Jakupa Krasniqija.

7 Jedna o tema o kojima se razgovarala [sic] -- kojima su
8 komandanti trebalo da referišu, bila je odbrana i bezbednost,
9 nakon sastanka zonskih komandanata, kao i podnošenja pisanih
10 izveštaja, Zirapi je izvestio sledeće, citiram:

11 "Specijalne jedinice i vojna policija pružaju naročito --
12 su od velike pomoći u odupiranju nepri -- neprijatelju i
13 njegovom specijalnom ratu i njihovim kolaboracionistima.

14 Kao što vidite, iz učešća, odn. angažovanja Glavnog štaba
15 na ovu temu, i uloge specijalnih jedinica i vojne policije,
16 koja se time bavila, ovo govori o tome.

17 Kad -- sada ćemo preći na 1999.-tu. G. Halling je ranije
18 rekao, da je, g. Selimi izvršio inspekciju u zoni Dukađin u
19 martu 1999. Sada ćemo na ekranu pokazati nešto što ne treba da
20 se prikaže za javnost. Prilikom pretresa kuće g. Selimija,
21 pronađen je i ovaj dokument takođe iz marta 1999.

22 To je izveštaj obaveštajnog sektora zone Dukađin, gde se
23 pominje da se navodi dugačak spisak navodnih kolaboracionista
24 iz raznih delova Kosova.

25 Ako pogledamo sledeći slajd, takođe nije za javnost, to

1 je D13. Kao što vidite, tu je spisak ljudi. Na spisku vojne
2 policija i mnoga imena koja smo videli na onom spisku,
3 pojavljuju se i ovde i na zasebnom spisku vojne policije i tu
4 se ponovo vidi da je postojala saradnja između obaveštajnog
5 sektora vojne policije u uzimanju protivnika na metu.
6 Protivnika i navodni kolaboracionista.

7 I kao što nije prestalo ni uzimanje na metu protivnika,
8 nakon odn. za vreme pregovora u Rambujeu, to se nilo prekinulo
9 ni sa kumanovskim dogovorom, jer su ljudi i dalje bili
10 zatvarani, ispitivani, maltretirani, jer se sumnjalo da su
11 protivnici, uključujući i to, da imaju informaciju o drugim
12 protivnicima.

13 Čućete međunarodne predstavnike, koji su znali za ova
14 mesta gde su OVK držali zatvorenike u periodu - u tom periodu,
15 i koji su direktno konfrontirali g. Thačija o tome. Videćete
16 takođe iz izveštaja UNMIK-a, KFOR-a i drugih, da se vidi da je
17 OVK stalno informisala o tome, da njihovi vojnici -- da su OVK
18 stalno obavestavali, da su njihovi vojnici kršili sporazum o
19 demilitarizaciji, uključujući i ilegalnim političkim akcijama
20 i da su njihovi vojnici protivzakonito zadržavali odn. hapsili
21 Srbe i druge civile.

22 Rečju [sic], dok su -- dok su javno širili ove preteće
23 poruke, oni su postavili saradnike na ključna organizaciona
24 mesta i oni su bili zaduženi da sarađuju na formulisanju,
25 nadgledanju, nadziranju, sprovođenju i pospešivanju

1 zajedničkog cilja.

2 G. Pace će vam sada izneti, kako je izgledao taj obrazac
3 za ta -- zatvaranja, maltretiranja i ubistava, koji je
4 proistekao na osnovu, odn. usled primene zajedničkog
5 zločinačkog cilja i čućemo i dodatne dokaze o postojanju tog
6 plana.

7 A, sada ću dati reč g. Paceu.

8 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Tieger.

9 G. Pace, imate reč.

10 G. PACE: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude.

11 "Takvi ljudi, kolaboracionisti koji su brojni, su slabo
12 kažnjeni za to što su bili."

13 To je odlomak iz svedočenja Jakupa Krasniqija pred MKSJ-
14 om od 10. februara 2005. godine. Slajd E1, kao i isvi drugi
15 slajdovi u mojoj prezentaciji, može se prenositi javnosti.

16 Dokazi koje ćete čuti, Časni Sude, su u jakom kontrastu u
17 odnosu na ovu tvrdnju g. Krasniqija. Dokazi će pokazati da su
18 pripadnici OVK pod komandom i kontrolom optuženih, u periodu
19 između aprila 1998., i avgusta 1999., lišili slobode više
20 stotina lica, bez redovnog zakonskog postupka.

21 U optužnici se na teret stavlja najmanje 440 slučajeva
22 zatvaranja, što uključuje lica koja su zatvorena na više
23 lokacija. Žrtve su obuhvatale ljude koji su se bavili
24 šumarstvom, poljoprivredom ili novinare, ljude koji su radili
25 za državu ili državna preduzeća ili nastavnike.

1 Mnoge od žrtava bile su pristalice DSK-a, ili prosto nisu
2 podržavale OVK. Pre zatvaranja, neki od žrtava bili su vojnici
3 OVK, dok su drugi bili pripadnici srpskih snaga. Osim Albanaca
4 i Srba, žrtve su uključivale Rome, Crnogorce i Bošnjake.

5 Dokazi će pokazati da su ta lica koja su protivzakonito
6 zatvarana, između ostalog optužena, da su tzv.
7 kolaboracionisti. Takva optužba je u to vreme bila ozbilja,
8 ponekad i smrtonosna.

9 Kao što ste već danas imali prilike da čujete, neki od
10 pripadnika OVK zloupotrebljavali su tu etiketu. Sumnje, da je
11 neko kolaboracionista, često su objektivno gledano, bile
12 neosnovane.

13 Sam čin hapšenja ili zatvaranja nekog lica koje bi
14 sprovela OVK, značio je, da žrtve krivična dela koja se
15 terete, posle toga po definiciji nisu aktivno učestvovala u
16 neprijateljstvima. Žrtve su saslušavane, premlaćivane, i na
17 druge načine fizički i mentalno zlostavljane. Nažalost, to su
18 bili oni srećniji, najmanje 102 žrtve nisu preživele ovakve
19 događaje, već su ubijene na brutalan način, zato što su
20 smatrane protivnicima.

21 Pripadnici OVK, odbili su da daju informacije o tome gde
22 se nalazi najmanje 20 žrtvama [sic], onima koje su u optužnici
23 obuhvaćene kategorijom prisilnog nestanka, pa su prijatelji i
24 rođaci tih žrtava morali da se nose sa potpunom neizvesnošću.

25 Ta dela takođe predstavljaju progon na političkoj i/ili

1 nacionalnoj osnovi.

2 Geografski okvir optužbi je relativno širok i pokriva
3 objekte zatvaranja širom Kosova i u nekim delovima Albanije.

4 Ali, iako su događaji za koje se tereti u nekim periodima
5 bili učestaliji, zločeni su vršeni neprekidno.

6 Dokazi će pokazati, da ta krivična dela nisu bila
7 nepovezani i izolovani incidenti, koje su izvršili pripadnici
8 OVK van kontrole, koji su postupili samovoljno i nisu bili
9 povezani jedni sa drugima. Naprotiv, dokazi će pokazati da su
10 zločini izvršeni po sličnom obrascu, kako prostorno tako i
11 vremenski.

12 Oni su vršeni sistematski, bili su rasprostranjeni, bili
13 su deo napada usmerenog ka -- na protivnike i izvršeni su u
14 kontekstu oružanog sukoba između snaga OVK i SRJ-a, ili su sa
15 tim bili povezani. Izvršeni su, radi ostvarivanja zajedničkog
16 zločinačkog cilja.

17 Ovo suđenje, Časni Sude, bavi se ovim zločinima, a
18 optuženi su, kao što će dokazi pokazati, krivi za njih.

19 U mom izlaganju, uključujući i vizuelna pomagala koja ću
20 koristiti, obraćam se široj javnosti, dakle sve se može
21 prikazati. Slika koja je sada na ekranu, to je slajd E2, je
22 slična onoj koju smo već ranije videli. Tu se vidi jedan
23 zatvorski objekat privremene vlade Kosova, odn. OVK i vidi se
24 gde su se ta mesta nalazila.

25 Slika koju sada vidite E3, pokazuje 440 događaja odn.

1 slučajeva zatvaranja za koje se tereti u optužnici, a svaki
2 takav događaj prikazan je plavom tačkom koja se nalazi na
3 otprilike na mestu gde je bio lociran zatvor. Čućete da je
4 bilo i više zatvorenika koji nisu držani samo u jednom
5 zatvorskom objektu, već su prebacivani sa jednog mesta na
6 drugo i boravili u više takvih objekata tokom vremena koje su
7 proveli u zatvoru.

8 To ukazuju na nivo organizacije koji je postojao u OVK,
9 nivo saradnje između njenih članova na tim svim mestima i da
10 su oni imali potpunu kontrolu nad zatvorenicima.

11 Optuženi su rukovodili i komandovali pripadnicima OVK,
12 koji su bili umešani u ono što se dešavalo na tim raznim
13 mestima ili u prebacivanje zatvorenika.

14 Čućete dokaze o prebacivanju zatvorenika iz raznih mesta

15 U avgustu 1998., najmanje 8 zatvorenika prebačeno je iz
16 Bara u Bajgore. Rexhep Selimi i Jakup Krasniqi, su prošli kroz
17 Bajgoru, gde je Glavni štab zvanično imenovao vodeće
18 rukovodstvo u štabu zone Lap.

19 U maju i junu 1999. godine, zatvorenici su prebačeni iz
20 fabrike metala u Kukešu, na lokaciju OVK u Cahanu i bivšu
21 zgradu MUP-a u Prizrenu. Otprilike u isto vreme, Jakup
22 Krasniqi iz fabrike metala u Kukešu, na lokaciju OVK u Cahanu
23 i bivšu zgradu MUP-a u Prizrenu otprilike u to vreme, Hashim
24 Thaçi i Jakup Krasniqi, viđeni su u metalnoj fa [sic] -- u
25 fabrici metala u Kukešu, što je sada prikazano na ekranu kao

1 slajd E4.

2 Kao što je reč i o nizu drugih -- kao što je slučaj i o
3 nizu drugih uobičajenih stvari koje ću pominjati ova
4 prebacivanja, pominjem samo kao primer i njihov spisak nije
5 iscrpan.

6 Optuženima se na teret ne stavljaju samo zatvaranje i
7 zlostavljanje zatvorenika, već ubistvo najmanje 102 žrtve koje
8 su sve bile uhapšene, kidnapovane, ili ih je OVK držala u
9 zatvoru pre nego što su izgubile život.

10 102, 4 tačke na ekranu, predstavljaju žrtve optuženih, za
11 koje se optuženi terete za njihovo ubistvo, kao što je
12 navedeno u optužnici i navedeno konkretno u prilogu B
13 optužnice. To je slajd E5.

14 Mnoge od žrtava ubistva, pogubljene su, u trenutku kada
15 su se srpske snage tokom ofanzive približavale uporištima OVK,
16 gde su ti zatvorenici bili držani.

17 Optuženima se, osim toga stavlja na teret i prisilni
18 nestanak najmanje 20 od tih 102 lica za koje se optužuju da su
19 ih ubili odn. da su odgovorni za njihovu smrt.

20 Slika koja je sada na vašim ekranima, to je slajd E6,
21 pokazuje žrtve prisilnih nestanaka, a njih predstavljaju oranž
22 tačke. Sada ću vam skrenuti pažnju na neke konkretne događaje,
23 koji predstavljaju deo krivična dela za koje se tereti u
24 optužnici, samo primera radi. Zatim ću govoriti o obrascima
25 ponašanja, koji se mogu prepoznati iz dokaza koje ćemo izvesti

1 u toku suđenja. Sve vreme ću naglašavati, da su mesta o kojima
2 je reč, gde su se ona nalazila ili da su u njihovoj blizini
3 zatvorenici bili zlostavljani, ubijani ili gde bi nestali i da
4 sve to nije bila nikakva tajna za optužene ili pripadnike OVK
5 koji su bili pod njihovom kontrolom.

6 Naprotiv, mnoga od tih mesta gde su se nalazili zatvori,
7 gde su izvršena krivična dela, bila su u bazama OVK, koje su
8 dugo korišćene kao takve, uključujući štabove operativnih zona
9 ili određenih područja. To su bile lokacije, gde su optuženi
10 često bili lično prisutni i kojima su imali slobodan pristup.

11 Na ekranu je slika iz Jablanice, slajd E7, gde, kao što
12 je navedeno u optužnici, u periodu od najmanje aprila 1998.,
13 do kraja jula 1998. godine, pripadnici OVK držali su zatvoreno
14 najmanje 13 lica tokom različitih vremenskih perioda i bez
15 redovnog zakonskog procesa na ovom imanju, koje je služilo i
16 kao kasarna.

17 Osim optužbi koje se odnose na zatvaranje i zlostavljanje
18 na ovom mestu, optuženima se na teret stavlja i ubistvo troje
19 od tih zatvorenika i prisilni nestanak jednog od tih troje.

20 Jablanica je mesto gde je Kadri Veseli stekao svoj ratni
21 nadimak Luli. Druga trojica optuženih, takođe su bila upoznata
22 sa ovom lokacijom.

23 U junu 1998. godine, Rexhep Selimi se sastao sa drugim
24 učesnicima u UZP-u, u jednoj kući u Jablanici. Tokom tog
25 sastanka, odabrani su članovi štaba zone Dukadžin.

1 Sledećeg meseca Hashim Thaçi, Rexhep Selimi, Jakup
2 Krasniqi i drugi, takođe su posetili Jablanicu.

3 Otprilike u to vreme, direktorat za informacije OVK,
4 izdao je saopštenje 49, koji ste već imali prilike da vidite
5 ranije. Danas gde se pominju mere, koje se preduzimaju protiv
6 žigosanih kolaboracionista. Videli ste takođe i nacrt ovog
7 saopštenja, koje je Tužilaštvo zaplenilo iz kuće Jakupa
8 Krasniqija.

9 Među dokazima koje ćemo izvesti u vezi sa zločinima za
10 koje se tereti, a koji su izvršeni u Jablanici, su i oni koji
11 se odnose na dve žrtve zatvorene tamo u julu 1998. godine.
12 Jedna od žrtava, bio je vlasnik radnje, drugi je bio mlađi
13 muškarac, koji je želeo da se pridruži OVK. čućete da su
14 vojnici OVK, uključujući i čoveka koji je dugo bio član
15 Glavnog štaba, koji je takođe pojedinačno imenovan kao učesnik
16 u UZP-u u optužnici, u više navrata tukli ove zatvorenike
17 tokom nekoliko dana. Usled toga, jedan od njih imao je teškoća
18 sa disanjem.

19 Drugi nije više mogao da stoji, imao je otkoze i nije više
20 mogao da kontroliše vršenje nužde. Oni su bili optuženi da su
21 špijuni i kolaboracionisti. Posle nekoliko dana provedenih u
22 zatvoru, oni su pokušali da pobegnu sa još jednim od
23 zatvorenika, ali pošto nisu mogli da hodaju, oni su puzili,
24 vojnici OVK su iz uhvatili, bukvalno premlatili i vratili u
25 ćeliju.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 100

1 Jedna od dve žrtve, koja je pre zatvaranja bila dobrog
2 zdravlja, odvedena je bez svesti u bolnicu OVK. bubrezi mu
3 više nisu funkcionisali, telo mu je bilo sasvim deformisano,
4 otečeno i sa podlivima. Taj čovek je tamo i umro.

5 Posmrtni ostaci druge žrtve, otkriveni su u septembru
6 1998. godine, kada su genetski testovi potvrdili njegov
7 identitet, a potvrđeno je takođe da je uzrok smrti bila
8 strelna rana na glavi.

9 Sada ću preći na drugu lokaciju, a to je Lapušnik.
10 Otprilike, od kraja aprila 1998. i 25. i 26. jula 1998., čak
11 tridesetak ljudi, bilo je zatvoreno u Lapušniku bez redovnog
12 zakonskog postupka. u relevantno vreme, štab OVK za Lapušnik
13 nalazio se u ograđenom imanju, koje su činili jedna štala,
14 manja kuća, veća kuća i garaža sa bunarom u dvorištu. To
15 možete videti sada na slajdu E8.

16 Zatvorenici držani u Lapušniku, bili su smešteni u dve
17 prostorije na istom tom imanju, od kojih su zatvorenici jednu
18 zvali 'štala', što se sada vidi na našem ekranu, to je slajdn
19 E9, zatim slajd E10, to je ista ta prostorija, a druga
20 prostorija, bila je ona koju su nazivali 'skladište'. Sada se
21 vidi na ekranu na slajdovima E11 i E12.

22 Osim optužbi koje se odnose na zatvaranja i
23 zlostavljanje, optuženima se na teret stavlja i ubistvo 10
24 žrtava od zatvorenika koji su ovde bili zatočeni. Čućete, da
25 su u julu 1998. godine, pripadnici OVK, odveli otprilike 30

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 101

1 zarobljenika koji su ovde bili zatvoreni ka planinama Berisha
2 pod pretnjom oružjem. Od 20-tak žrtava, jedna je pošteđena i
3 puštena na slobodu. Od ostalih, svi su streljani, osim dvoje
4 koje su uspeali da pomognu.

5 DNK testovi i drugi dokazi, utvrdili su da su tela
6 ekshumirana 2001., i 2002. godine sa jedne lokacije u planini
7 Berisha, bila tela nekih od ovih žrtava. Uzrok većine -- uzrok
8 smrti kod većine tih žrtava, bila su strelne rane.

9 Sledeća lokacija o kojoj ću govoriti je Zlaš. Po navodima
10 iz optužnice u septembru 1998., pa otprilike 1. ili 19. aprila
11 1999. godine, pripadnici OVK, zatvorili su najmanje 8 lica.
12 Osim optužbi koje se odnose na zatvaranje i zlostavljanje,
13 optuženi se terete za ubistvo i prisilni nestanak jednog od
14 tih zatvorenika.

15 Ovde sada možete na sledećem slajdu videti snimak imanja
16 u Zlašu iz vazduha.

17 Zatim slajd 14, gde se vidi zatvorski objekat u Zlašu.

18 Čućete da su naoružani pripadnici OVK, u aprilu 1999.
19 godine odveli jednog kosovskog Albanca iz njegovog sela,
20 doveli ga u Zlaš, tukli ga na putu, a i kada su ga tamo
21 doveli. Tokom 18-dnevnog boravka u zatvoru, život mu je bio
22 ugrožen, tj. pretili su mu smrću, bio je izložen lažnom
23 pogubljenju, otpuživan da je kolaboracionista, a tukli su ga i
24 u drugim prilikama, uključujući između ostalog *baseball*
25 palicom, čime su mu nanete teške povrede.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 102

1 Prelazim na Klečku. Ovo je mesto o kome ćete mnogo čuti,
2 posebno što su članovi Glavnog štaba u više navrata koristili
3 Klečku i obližnju Divljaku, kao svoju bazu.

4 Ovde vidite slajd 15, Jakup Krasniqi sa Feratom Shalom i
5 Fatmirom Limajem u Klečkoj 14. juna 1998. godine.

6 Glavni štab je rukovodio jednim zatvorskim objektom u
7 kući koja se nalazila na obodu sela Klečka, otprilike pola
8 puta između sedišta Glavnog štaba i Divljake, gde je štab 121
9 Brigade. otprilike 200 do 300 metara dalje, bile su tri kuće
10 koje su spaljene, koje su takođe korišćene za zatvaranje
11 zatvorenika.

12 Između novembra 1998. i juna 1999., OVK je zatvorila
13 najmanje 20 ljudi, koji su različito vreme držani u zatvoru
14 bez redovnog zakonskog postupka. Optuženima se na teret
15 stavlja ubistvo 11 od tih zatvorenika. Osim zatvaranja i
16 zlostavljanja za koje su oni takođe optuženi.

17 Na ekranu vidite slajd E16, koji prikazuje zatvorski
18 objekat, koji se nalazi na obodu sela Klečka. Čućete, da su u
19 februaru 1999., dve žrtve dovedene u Klečku, gde su držane u
20 zatvoru do aprila 1999. godine u zatvoru u Klečkoj i u kućama
21 koje su u međuvremenu spaljene. Njihova tela iskopana su iz
22 jednog groba u blizini zatvora u Klečkoj. Uzrok smrti bile su
23 strelne rane na glavi i grudnom košu.

24 Vidim koliko je sati, Časni Sude. Mogao bih sada da
25 prekinem. Treba mi možda još 15-tak minuta.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 103

1   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Sada ćemo napraviti
2   pauzu za ručak. Molim sve da se vrate u sudnicu u 14:30h, kada
3   ćemo raditi još sat i po vremena. Do tada smo na pauzi. Hvala.

4   --- Pauza za ručak u 13:00h

5   --- Nastavak sa radom u 14:29h

6   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Izvolite, sedite.

7   G. Pace, vi još uvek imate reč, izvolite nastavite.

8   G. PACE: [Prevod] Zahvaljujem, Časni Sude.

9   Ja ću sada govoriti o jednom relevantnom pritvorskom
10   mestu u Prizrenu. Na ovom mestu optuženi su optuženi za
11   zatočenje najmanje 3 lica bez redovnog zakonskog postupka. oko
12   26. juna 1999. godine.

13   Čućete, da su dvojica od tih pritvorenika, da im je
14   rečeno da opšte jedan s drugim. Zatim, zatočenici su bili
15   premlaćivani jedan ispred drugog, a kada je jedan zatočenik
16   tražio vodu, dali su mu da pije razređivač, ali oni nisu, samo
17   oni patili.

18   Sada ćemo se ukratko baviti krivičnim delom prisilnog
19   nestanka. Časni Sude, čućete od žrtava i od članova njihovih
20   porodica, o pokušajima da dođu do informacija o svojim
21   voljenima, da saznaju šta im se desilo ako nisu preživeli,
22   uključujući o obraćanje nekima od optuženih i samo su naišli
23   na tišinu ili su im date potpuno pogrešene informacije, ili su
24   dobijali pretnje.

25   Čućete od čoveka koji je poslednji put sa svojom ženom

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 104

1 razgovarao dok su oboje bili zatočeni. Nakon što je oslobođen,
2 pokušao je da dobije informacije o tome gde se ona nalazi, kao
3 i njihova ćerka, koja je takođe bila zatočena, ali umesto da
4 dobije informacije, njemu su pretili i život mu je bio u
5 opasnosti.

6 U junu 1998. godine, dva protivnika su bila uhapšena,
7 saslušana, i u jednom slučaju teško prebijena od strane
8 pripadnika instrumenata UZP-a u štabu u Drenovcu. I zatim su
9 odvedeni u opš -- [sic] -- u Glavni štab OVK. Tamo su ih
10 odveli Hashim Thaçi, Kadri Veseli lično. Bio je prisutan i
11 Rexhep Selimi. Za njih se posle toga više nikada nije čulo.
12 Dakle, neki od žrtava nikad nisu -- neke od žrtava nikad nisu
13 ni pronađene.

14 Čućete o majci koja je čekala preko puta ulice, preko
15 puta zatvorske kapije, da vidi na kratko svog sina. Kada ga je
16 videla, jedva ga je prepoznala. Bio je otečen i prepun
17 modrica.

18 Pred optužbi o zatočeništvu, protivpravnom i svojevolumnom
19 hapšenju i pritvoru i drugim surovim postupcima, okrutnom
20 postupanju, mučenju, ubistvu i prisilnom nestanku. Optuženi se
21 takođe terete za progon na političkom ili etničkom osnovu, što
22 je zločin protiv čovečnosti. Zločin su izvrš -- je izvršen
23 putem radnji, uključujući i krivično postupanje, o kome sam ja
24 već govorio.

25 Dokaze koje sam spomenuo, tiču se samo nekih od brojnih

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 105

1 pritvorskih mesta gde su optuženi izvršili krivična dela tokom
2 suđenja, dobićete relevantne dokaze u vezi svake od tih
3 lokacija, bez obzira na relativno širok vremenski i geografski
4 obim, razlika -- razlike između žrtava, što se tiče godina,
5 etničkog porekla i profesije, kao i trajanja pritvora, koji
6 varira od nekoliko sati do nekoliko nedelja, vi ćete zapaziti
7 da postoje određeni obraci, a o tome ću govoriti.

8 U našem, tokom našeg izvođenja dokaza, čućete da su
9 zatočenike držali na mestima i da su ih tamo ispitivali i
10 saslušavali. Dokaze ćete čuti i biće vam jasno zašto su baš
11 ove žrtve bile mete takvog postupanja. Pokazaće se, da su se
12 zatočenici smatali od stane onih koji su ih držali za
13 protivnike. Smatralo se da saraduju ili da saraduju sa snagama
14 SRJ itd. U Jablanici, njih su saslušavali, optužili su ih da
15 saraduju sa Srbima ili policajcima da su špijuni ili
16 kolaboracionisti srpskih vlasti. Jedan zatočenik je priznao
17 čisto da bi izbegao dalje mučenje.

18 U Lapušniku i Drenovcu, zatočenike su optužili za
19 kolaboraciju sa Srbima, da su špijuni i da ne podržavaju OVK.
20 Dok su bili u Budakovcu, jedan deto [sic] -- zatočenik je
21 rekao da ono što mu se dešava je kazna zato što je radio sa
22 Srbima.

23 Druge zatočenike su ispitivali o tome da li su -- da li
24 se bave špijunažom protiv OVK i služe srpskim snagama itd.
25 Jednom su rekli, da prizna, da je saradivao sa Srbima, inače

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 106

1 će ga ubiti, dok je bio zatočen na jednoj drugoj lokaciji,
2 Šarban [kao što je prevedeno], pre nego što je prebačen u
3 Lapašticu, jednog zatočenika -- jednom su -- zatočeniku su
4 rekli da treba da raspusti svoj lokalni ogranak stranke LDK,
5 da je osuđen na smrt zato što je saraduje sa OVK i optužen je
6 da saraduje sa Srbima i da je špijun. Dakle, to su sve bile
7 optužbe.

8 U Bajcu, Hashim Thaçi i Sabit Geci su ispitivali
9 zatočenike, nazivali ih da su 'Rugovci', tražili su da pišu
10 izjave kojima se odriču Ibrahima Rugove i tražili su da se
11 odreknu LDK i da daju ostavku na svoje parlamentarne funkcije.

12 U Kahanu, zatočenike su isptivali i zlostavljali.

13 Takođe je isti slučaj u Bublju i Koštecu, Verbanu i
14 Tususu. Dakle, svi su optuženi za veze i kolaboraciju sa
15 srpskim vlastima.

16 Časni Sude, mislićete da se ponavljam, ali u stvari to
17 nije tačno.

18 Još jedan obrazac koji ćete zapaziti u dokazima, je da su
19 zatočenike na brojnim lokacijama uključujući Likovac,
20 Jablanicu, Lapušnik, Mališevo, Budakovo, Ješkovo i Zlaš, da su
21 ih držali u prostorijama koje su bile zaključane i pod stražom
22 pripadnika OVK. Zatočenici na tim mestama i u zgradama MUP-a,
23 su držani, bili su vezani, ili sami za sebe jedan za drugog,
24 ili za predmete kao što je recimo drvo, to je bilo u bari
25 Bajgori, ili za radijator u Uroševcu. A, koristili su konopce

1 i žicu.

2 Časni Sude, na ovim lokacijama, kao što sam već rekao, to
3 što se dešavalo bi bilo poznato optuženima i članovima i
4 pripadnicima OVK pod njihovom komandom i kontrolom.

5 Recimo kao primer, Lapaštica, selo severno od Prištine je
6 bila mesto, gde se nalazio štab Lapske zone i tamo je glavni
7 komandant imao svoju kancelariju. Nekih 200, 300 metara od
8 štaba zone se nalazio štab vojne policije, kao i štala koja je
9 bila pretvorena u zatvorski -- pritvorski centar.

10 Od novembra 1998., do -- i marta 1999., najmanje 52
11 zatočenika su bila držana u Lapaštici. Dakle, ukratko, pre
12 toga, krajem oktobra 1998., delegacija Glavnog štaba, sa
13 Thačijem i Jakupom Krasniqijem, kao i ostalima, obišla je štab
14 u Lapaštici, održala sastanak koji se bavio vojnim i
15 političkim pitanjima.

16 U tim zaključanim sobama pod stražom, zatočenici u
17 mestima kao što su Likovac, Jablanica, itd. zatim Kukeš i
18 zgrada MUP-a, nisu dobijali dovoljne količine hrane, vode i
19 nisu imali dovoljne sanitarne i higijenske uslove, niti
20 lekarsku negu niti mesto za spavanje.

21 Čućete da je u Lapušniku bio betonski pod, na kome je bio
22 životinjski izmet. Dakle, zatočenike su držali u lancima,
23 morali su da mokre i vrše nuždu u kantu, dok su pri tom bili
24 vezani lancima i onda su spavali u toj istoj prostoriji.

25 Čućete o uslovima pritvora u određenim lokacijama, i to da

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 108

1 su bili toliko užasni, da su ljudi koji su bili tamo mislili
2 da bi im smrt bila bolja opcija. Na tim lokacijama su držali
3 zatočenike u užasnim uslovima, i to je sve bilo poznato
4 optuženima.

5 Dakle, slika na vašem ekranu, slajd E18, prikazuje štab
6 OVK u Drenovcu, gde su držali određene zatočenike.

7 Na vašoj slici, a to je slajd 19, gde se vidi Hashim
8 Taçi naoružan i u uniformi, za vreme posete planini Zatrik,
9 koja je je pored Drenovca, u junu 1998., on je sa Shabanom
10 Shalom i Nuhijem Bitiqijem, to je iz Bitiqijeve knjige.

11 Kadri Veseli, Rexhep Selimi su takođe bili u Drenovcu u
12 ovom periodu.

13 Pored užasnih uslova u kojima su držani zatočenici, često
14 su bili premlaćivani ili fizički zlostavljani. Pripadnici OVK,
15 pod komandom optuženih, njima nije nedostajalo mašte kada su
16 bili u pitanju predmeti koje su koristili za zlostavljanje
17 žrtava. U Jablanici, zatočenike su tukli po celom telu
18 palicama za *baseball*, zato su šutirali, uradali šakom, rezali
19 i boli noževima. U Drenovcu, tukli su ih palicama, šutirali,
20 udarali šakom i mučili strujom. U Klečki, zatočenike su
21 šutirali u sa -- vojnim čizmama, udarali šakom, tukli
22 kundacima, pištoljima, palicama, komadima žice i tvrdim
23 plastičnim cevima. U Zlašu su bili mučeni strujom, paljeni
24 vrelin voskom i vrelin željezom, tukli čeličnim palicama i
25 drškama od sekire i ubadani noževima.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 109

1 Sada ćete i čuti da su posle toga nastavljali da tuku
2 zatočenike, čak i kad bi oni privremeno izgubili svest.

3 Dakle, u Cahanu, u kasarni, su zatočenike tukli gvozdanim
4 palicama, drvenim štapovima, gumenim palicama, cipelama,
5 bičevima, mučili ih žiletima i puškom

6 U Lapušniku i Verbanu su čupali pritvorenima nokte
7 klještima. Čutete [sic] da su u Likovcu bili tučeni flašama,
8 *baseball* palicama, drvenim palicama, puškama, čeličnim šipkama
9 i drugim oruđem i da su mučeni strujom.

10 U Likovcu, zatočenike su od aprila 1998., do januara
11 1999., u bivšoj policijskoj stanici, držali i tamo se takođe
12 nalazio i štab dreničke zone. Oko 100 metara dalje se nalazio
13 Glavni štab, koji se nalazio u kući koji je pripadao rođaku
14 Hashima Thačija.

15 U Likovcu i Lapaštici, zatvorenike su terali da tuku
16 jedan druge i vršili su prisilni rad. Čućete, da su svi
17 zatočenici uključujući one u Jablanici, Mališevu, Ješkovu i
18 Kahanu, pokazivali vidljive znakove fizičkog zlostavljanja.
19 Sada vidite slajd E22, koji prikazuje Mališevo. U julu 1998.,
20 određeni pripadnici OVK su zatočili najmanje 48 ljudi tokom
21 različitog perioda bez redovnog zakonskog postupka u bivšoj
22 policijskoj stanici u Mališevu. Ti pritvori su trajali od 26-
23 tog do -- do 26. ili 27. jula 1998.

24 Kao što je moj kolega već rekao, 23. jula 1998., dok su
25 pritvorenici još uvek bili u Mališevu, Thači i Kadri Veseli su

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 110

1 održali sastanak sa predstavnicima austrijske ambasade u štabu
2 OVK u Mališevu. Tokom tog sastanka, navedene su optužbe o
3 pritvoru i otmicama od strane OVK, i Hashim Thaçi i Kadri
4 Veseli -- ja, su upozorili da se kršenje ljudskih prava od
5 strane OVK neće -- da to neće biti dobro za opštu stvar OVK.

6 Fizički bol je bio samo jedan od vid -- patnji žrtava.

7 Zatvorenici u Likovcu i Jablanici, Zlašu, Drenovcu,
8 Barama i Bajgori i Lapaštici i Našecu [kao što je prevedeno],
9 su dobijali pretnje smrću ili da će ubijeni biti njihovi
10 najbliži. U Verbanu, jednu žrtvu -- su pretili silovanjem i
11 ubistvom njegove žene i ćerki. Čućete, da su u Tusu i
12 Lapašticu određeni zatočenici morali da kopaju sopstvene
13 grobove.

14 U Jablanici, Tususu, Zlašu, Klečku, Varoši i Drenovcu,
15 pritvorenici su mogli da vide i čuju kako se zlostavljaju
16 drugi zatočenici, a to je onda doprinelo još većem strahu na
17 tom mestu.

18 Čućete, da su u bivšoj zgradi MUP-a, pritvorenici videli
19 i čuli, kako prelaćuju druge zatočenike. Neke zatočenike su
20 stavili u prostorije, koje su bile isflepane prolivenom
21 krvlju. Jednog su odveli u kancelariju, gde se nalazio leš i
22 oni su mu pretili da će tamo da umre.

23 Neki zatočenici su takođe pretrpeli materijalne gubitke.
24 Dakle, imovina zatočenika u Jablanici, Drenovcu, Budakovu,
25 Ješkovu, su bili zaplenjeni i nikad im nisu vraćeni.

1 Nakon nemilosrdnog maltretiranja kroz koje su prošli
2 tokom zatočenja, mnogi od onih koji su imali dovoljno sreće da
3 prežive, i dalje su patili od posledica zlostavljanja koje su
4 prošli od OVK. čućete, da neki i dan-danas pate zbog tih
5 zlostavljanja.

6 Zlostavljanje. U Verbanu, na primer, je njima nanosilo
7 modrice, bili su otečeni, krvarili, gubili su svest, lomili su
8 im kosti. Nakon pritvora, oni su morali da dobiju bolničku ili
9 lekarsku negu, a patili su od psihološkog i fizičkog zla koje
10 im je nanoseno dugo nakon što su pušteni uključujući i
11 neplodnost.

12 Zatočenici su patili od trajnih psihičkih i fizičkih
13 trauma, kao posledica vremena koje su proveli u Lapušniku u
14 pritvorskom objektu, uključujući gubitak delova tela i gubitak
15 čula. Takođe su bili teško povređeni, imali polomljene kosti i
16 patili od psihičkih poteškoća. Dakle, žrtve koje su preživele
17 pritvor u Likovcu i Jablanici, takođe i dalje pate od
18 psihičkih i fizičkih posledica. Ti -- te žrtve sa tim bolom
19 žive već decenijama.

20 I da zaključim: Incidente, koje sam danas pomenuo, su
21 samo neki primeri. Čućete detaljne dokaze o zločinima koji se
22 terete u optužnici. Žrtve su patile, mnoge u tišini i u strahu
23 od odmazde, gotovo 25 godina. Drugi svedoci već dugo čekaju da
24 ispričaju svoju priču.

25 Dakle, te žrtve moraju da dobiju pravdu.

1   Za -- sada će gđa. Lawson da kaže nešto i završiti uvodno
2 izlaganje Tužilaštva.

3   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] --

4   GĐA. LAWSON: [Prevod] Moje kolege su iznele strukturu i
5 organizaciju i vrstu kontrole, čijim posredstvom su optuženi
6 delovali. Zatim zajedničkom zločinačkom cilju i krivičnim
7 delima. Ja ću dati samo neke kratke napomene i očekujem da ću
8 završiti za 15 minuta.

9   Bilo je više prethodnih suđenja, koja su se bavila
10 krivičnim delima koje su počinili pojedinci, pojedini članovi
11 OVK u toku sukoba, uključujući na Međunarodnom krivičnom sudu,
12 i na Kosovu i pred drugim -- i pred ovim sudom. Neki od njih
13 su sma [sic] -- bili viši rukovodioci OVK, recimo Lahim
14 Brahimaj, koji je bio pripadnik Glavnog štaba u to vreme. On
15 je izvršio krivična dela, mučenja i za to je osuđen. Međutim,
16 ni jedan Sud do sada, nije morao da razmatra ulogu i
17 odgovornost glavnih pojedinačnih članova Glavnog štaba, na
18 način kako će to biti zahtevano od ovog Panela. Isto tako, ni
19 jedan prethodni sud nije imao sve ove dokaze na raspolaganju,
20 koje ima ovaj Panel.

21   Tužilaštvo je obavilo razgovore sa hiljadama svedoka.
22 Većina njih su bili kosovski Albanci, oni koji su učestvovali
23 u borbi, ali i onih, koji su učestvovali na druge načine.
24 Razgovarali smo sa pripadnicima OVK na svim nivoima, počev od
25 običnih vojnika, do pripadnika vojne policije i obaveštajnih

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 113

1 službi, onih koji su bili na položajima moći, u jedin [sic] --
2 na položajima komandnim, u jedinicama, bataljonima, u zonama,
3 operativnim zonama i u samom Glavnom štabu. Razgovarali smo i
4 sa onima, koji su bili žrtve krivičnih dela koja su izvršena u
5 toku sukoba. Čuli smo priče o izuzetnoj hrabrosti, a čuli smo
6 i priče o nezamislivoj patnji.

7 Sudski panel će imati priliku, da čuje mnoge od tih
8 Svedoka direktno.

9 Kao što je moj kolega upravo rekao, Tužilaštvo će
10 ponuditi dokaze u krivičnim delima, koja su bila
11 rasprostranjena i sistematska, i koja su vršena na preko 40
12 zatvora koje -- kojima su upravljali OVK, uključujući i na
13 ključnim uporištima OVK i komandnim sedištima. Ovaj Panel će
14 moći da zaključi, da je jedini razuman zaključak na osnovu tih
15 dokaza, postojanje zajedničkog cilja, kao što je to navedeno u
16 optužnici.

17 Međutim, da budemo jasni, Tužilaštvo se ne oslanja samo
18 na to dokazan -- na taj dokazani obrazac ponašanja. To je samo
19 jedan od faktora koji se uzajamno podupiru, koji će omogućiti
20 Panelu da se uveri van razumne sumnje.

21 Tužilaštvo je dobilo, odn. pribavilo veliku količinu
22 dokumenata iz onog vremena i drugih dokaza dokumentarnih,
23 naročito stotine stranica koje su zaplenjene na -- u stanovima
24 ili imanjima optuženih u vreme kada su uhapšeni.

25 Kao što ste čuli danas, zajednički cilj -- za zajednički

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 114

1 cilj, postoje brojni dokazi iz tih materijala, bez obzira da
2 li se radi o *communiquéima*, propisima, sveskama, nalogima,
3 naređenjima, ili pak o razgovorima sa intervjuima sa višim
4 pripadnicima OVK, uključujući i optužene, ili pak aurita [sic]
5 -- autoritativnim pisanim istorijama.

6 Iz dokaza koji ćemo -- koje ćemo predočiti, neki od
7 najjasnijih i najubedljivijih dokaza da je postojao zajednički
8 cilj i doprinos koji je svaki od optuženih dao tom cilju, su
9 reči i postupci samih optuženih.

10 Imamo Hashima Thaçija, poznatog kao Gjarperi, što znači
11 'Zmija'. Prema jednom svedoku, međunarodnom svedoku, kada je
12 trebalo govoriti o pitanjima koja su -- o stvarima koje su se
13 dešavale širom zona, obraća [sic] -- trebalo je obraćati se
14 Thaçiju.

15 Tu je Kadri Veseli, koji se predstavio novinarima rečima,
16 citiram: "Ja sam -- ja se zovem Luli, svi znaju ko sam", kraj
17 citata. I on je rekao, citiram: "Ja sam bio na onim mestima,
18 gde sam bio potreban. Ja sam se kretao širom teritorije koje
19 su bile pod kontrolom OVK", kraj citata.

20 Rexhep Selimi, koji je bio poznat pod raznim nadimcima i
21 priznao da je stalno bio prisutan na terenu na Kosovu, i da je
22 putovao širom operativnih zona.

23 I zatim, tu je i Jakup Krasniqi, koji je smatran za
24 jednog komandanta zone, koji je oličavao Glavni štab u leto
25 1998. godine.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 115

1   Kao što se vidi iz dokaza koje ćemo iz [sic] -- što će se
2 videti, Krasniqi je često bio jedan od onih koji su
3 potpisivali dokument, ali je on to činio svaki put u ime
4 Glavnog štaba. Za njih, bilo je potrebno biti neumoljiv. Vi
5 ste sa nama, i treba da se povinujete našoj vlasti, a ako
6 niste, onda ste protiv nas. Oni su delovali iz tih pozicija,
7 koje u srži njihovog ponašanja.

8   Citiraću Rexhepa Selimija, koji tvrdi, da su: "Drugi
9 politički predstavnici pokušavali da omalovaže naš sveti rat
10 svojim -- sa svojih pacifističkih pozicija."

11   Hashim Thaçi u zoni Dukađin, u leto 1998. godine, koga
12 prat [sic] -- u pratnji Rexhepa Selimija izjavljuje, citiram:
13 "Oni koji je priznaju Glavni štab su kriminalci, i mi nećemo
14 davati oružje u ruke kriminalcima, mi ćemo se boriti protiv
15 njih", kraj citata.

16   Thaçi, Selimi i Krasniqi su zajedno putovali u operativne
17 zone, da informišu, odn. instruišu komandire -- komandante,
18 kao otkrivati i kako postupati sa citiram: "I kako se ponašati
19 da bi se borili protiv specijalnog rata", kraj citata. Za čije
20 nosioce se tvrdilo da su pripadnici LDK.

21   Krasniqi, u novembru 1998. je opisao OVK, kao orga [sic]
22 -- kao da -- kao borca za koordin -- protiv koordiniranog
23 specijalnog rata spolja i iznutra, kraj citata, i na drugim
24 mestima, što dokazuje i sledeće objašnjenje, zbog čega su ta
25 dva, ova dva pojedini [sic] -- ona dva pojedinca bila zatvorena.

Specijalizovana veća za Kosovo - Osnovni Sud

Uvodna reč Specijalizovanog Tužilaštva (Javna sednica)

Strana 116

1 Citiram:

2 "Oni su bili pripadnici LDK, imali su različitu politiku,
3 i možda su smatrani preprekom za OVK, međutim, oni nisu
4 uhapšeni kao kolaboracionisti, pošto mi nismo imali te
5 informacije", kraj citata.

6 Uprkos ključne uloge koje su imali u formulisanju i
7 artikulisanju i širenju te politike, optuženi mogu još uvek
8 pokušati da tvrde da nisu znali da su ljudi zatvarani, da nisu
9 znali da su ti ljudi maltretirani ili ubijani. Pa, u julu
10 1998. godine, Jakup Krasniqi je bio i pripadnik i Član Glavnog
11 štaba i zvanični portparol OVK, kada je javno priznao da su --
12 da je dolazilo do otmica i likvidacija.

13 Štaviše, ovaj -- ovaj Panel će čuti o slučajevima gde su
14 optuženi vodili primerom, rukovodili primerom na terenu, i
15 kako se sprovodi ta politika. Na primer, čućete o tome, kako
16 su Thaçi i Veseli zajedno povelili zatočene ljude sa jednog
17 mesta, gde su bili zatvoreni, ta lica više nikada nisu
18 pronađena.

19 Thaçi i Veseli ponovo zajedno, koji pokušavaju da
20 primoraju ugledne članove LDK, da javno izjave da podržavaju
21 OVK.

22 Thaçi ovog puta u pratnji pripad [sic] -- člana udruženog
23 zločinačkog poduhvata i osuđenog kriminalca Sabita Gecija,
24 koji vode ispitivanje -- dovode i ispituju 13 -- delegaciju 13
25 parlamentarnih članova. Ispituju ih iako se videlo na njima,

1 fizički da imaju ozlede od batina. To je incident u kome je
2 učestvovao i Selimi.

3 Selimi, u jednom odvojenom incidentu, ispituje
4 zatvorenike, a drugom prilikom preti novinaru za koga -- koga
5 je optužio zbog toga što je kritikovao OVK.

6 U međuvremenu, Jasup [sic] -- Jakup Krasniqi pregovara i
7 izdaje razna naređenja u ime Glavnog štaba za hapšenje ili
8 oslobađanje zatvorenika.

9 Ono što nećete čuti, je da je i jedan od ovih optuženih
10 preduzeo potrebne mere, kako bi sprečio da se dese krivična
11 dela kakva su se desila protiv protivnika, ili da se kazne
12 lica koja su počinila takva krivična dela. Niti su upućivali
13 te -- ta lica UNMIK-u ili KFOR-u koji treba da sprovedu o tome
14 istragu. Nećete čuti o tome, zato što su to krivična dela,
15 koje su optuženi hteli da se dogode i oni su sami to
16 realizovali.

17 G. Whiting je na samom početku rekao, ali treba da
18 ponovimo, ovde nije na suđenju OVK, ovde nije na suđenju
19 oslobodilački rat koja je vodila OVK, ova četvorica su ovde.
20 Njima se sudi zbog njihove lične odgovornosti, za krivična
21 dela koja su učinjena protiv lica, koja su smatrana
22 protivnicima, od kojih su većina bili zemljaci, kosovski
23 Albanci.

24 U borbi za premoć, oni su uveli klimu straha, koja je
25 suprotstavljala komšiju protiv komšije.

1   To je klima koja i danas vlada, za veliku većinu hiljada
2 dobrovoljaca, koji su pristupili ratu, krivična dela koja su
3 izvršena, nisu imala nikakvog mesta, niti su -- niti je
4 trebalo da se dogode u opštoj stvari za koje su se borili. Ovo
5 suđenje želi, pokušava -- ovim suđenjem se pokušava privesti
6 pravdi četvoricu optuženih, i samo četvoricu optuženih, kao i
7 organizatore tih krivičnih dela.

8   Ja sam završila.

9   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, gđo. Lawson.

10   G. Laws, ukoliko želite, vi možete sada -- vi uzeti reč.

11   G. LAWS: [Prevod] Hvala, Časni Sude.

12   Ja ću početi nečim što su žrtve i ovi optuženi možda
13 imali kao zajedničko, a to je ovo. Pre skoro 25 godina, ni
14 jedan od njih ne bi mogao ni da zamisli, čak ni za trenutak,
15 da bi možda jednog dana mogli da se susretnu u sudnici u Hagu.

16   Za optužene, ukoliko je, ukoliko su optužbe koje je
17 Tužilaštvo danas iznelo tačne, očigledno je da bi oni sve ove
18 godine osećali da su se izvukli nekažnjeni. Oni su bili moćni
19 ljudi, na vrhuncu strukture moći na Kosovu, i ako su oni
20 vršili ta krivična dela, sigurno je da nisu mogli da zamisle
21 da će doći ovakav dan kao što je danas -- današnji dan.

22   A, za žrtve, postojalo je nešto što je bilo toliko daleko
23 od nekažnjivosti, kako samo se može zamisliti. Oni su bili
24 potpuno nemoćni, jer su ove grozne stvari već njima bile
25 učinjene.

1 U to vreme i na tom mestu, odgovornost za krivicu je bila
2 tako malo verovatna, da je skoro besmisleno o tome govoriti, a
3 eto ipak, danas se nalazimo ovde, i bar delimično to je
4 zahvaljujući upornosti žrtava, da su se događaji tako odvijali
5 ka [sic] -- i bili toli -- [sic], i da je ovo što se dogodilo
6 toliko različito od onog što su zamišljali, i zahvaljujući
7 tome, imamo priliku da danas govorimo u ime tih žrtava.
8 Govoriti u ime svih žrtava, jednako, jer bez obzire na razlike
9 među njima, ono što im je jedinstveno, to je zlo koje im je
10 učinjeno.

11 Patnja, bol, gubitak i nepravda, ne prave diskriminaciju.
12 Oni pogađaju sve ljude jednako. Mi svi krvarimo na isti način.
13 Mi svi žalimo gubitak bliskih osoba, bez obzira na naše
14 etničko poreklo ili odakle su naši oci, ili pak na naše
15 političko uverenje.

16 Šta mi želimo da kažemo u njihovo ime? Ja ću vam se
17 obratiti, grupisano -- stvarima koje su grupisane u pet tema,
18 koje ću sada izneti. Prvo je žrtve i šta se njima dogodilo.
19 Drugo, klima ili atmosfera koja vlada na Kosovu. Treće, prava
20 žrtava na ovom suđenju, kao četvrto, odvijanje ovog suđenja iz
21 perspektive žrtava, i na kraju, pod 5, ja bih izneo neke
22 zaključke, i rezimirao svoja izjašnjenja.

23 Ali, pre svega, želim da kažem ovo. Među žrtvama u ovom
24 predmetu, postoje razlike u stavu prema OVK. Ima žrtava koje
25 su bile pripadnici OVK, ili su želele da pristupe OVK, ili su

1 podržavale OVK, a ima onih koji su bili i ostaju i dalje
2 protiv OVK. Ja želim da vrlo jasno kažem, da nije naša uloga
3 kao Zastupnika žrtava, i nije na ovome, nije ni -- ni poenta
4 ovog izlaganja, da se donosi bilo kakva ocena o OVK kao
5 organizaciji.

6 Kada govorimo o krivičnim delima protiv žrtava, treba ol
7 [sic] -- uvek razumeti, da se radi o krivičnim delima koje su
8 učinili pripadnici OVK, a ne kao optužbe protiv same
9 organizacije. Sada ću se dotaći prve teme, žrtve i šta se
10 njima dogodilo.

11 Namera nam je, da kako se bude odvijalo ovo suđenje, ne
12 dopustimo da se zaborave dve stvari. Prvo, da su ti događaji
13 se dogodili stvarnim ljudima, i drugo, da je ovo suđenje od
14 ogromnog značaja za te ljude. Zato bih počeo od toga, da
15 vidimo ko su bili žrtve u ovom predmetu, ko su žrtve ovog
16 predmeta.

17 Ko su oni? Prvo što je važno reći je da su oni vrlo
18 različiti. Žrtve u ovom predmetu nisu jedna homogena grupa, to
19 je presek kosovskog društva kakvo je bilo 1998. i 1999.
20 godine. Među njima su pripadnici albanskih, srpske i romskih
21 zajednica. Tu su pripadnici muslimanskih, katoličke i
22 pravoslavne vere. Neki nisu uopšte se bavi [sic] -- imali --
23 bili zainteresovani za politiku, a drugi su bili pripadnici
24 LDK. Neki su bili deca kada su krivičnih dela učinjena protiv
25 članova njihovih porodica, a drugi su bili već sredovečni. Oni

1 su bili na mnogim različitim mestima u životu i kao što se
2 može očekivati, imali su i različito shvatanje u životu.

3 Prema tome, ne bi trebalo da iznenadi, da iako su svi
4 svrstani u jednu grupu za potrebe zastupanja, oni su, i to će
5 biti dalje 140 pojedinaca.

6 Ono što im je zajedničko je jedna stvar: oni su bili
7 žrtve zločina, za koje nije bilo nikakvog opravdanja, zločina
8 koji su naneli smrt, koji su uveli -- uneli smrt i patnju u
9 njihove živote bez njihove krivice. Za svakog od njih,
10 postojao je jedan dan koji je promenio zauvek njihove živote,
11 ili u previše slučajeva, taj događaj, kada je njihov život
12 prestao.

13 To je onaj dan, kada su uzeti na metu. To se dešavalo na
14 različite načine, različitim ljudima. Neki su bili s
15 porodicama, čak na proslavama s porodicama. Drugi su prosto
16 radili one stvari koje svakog dana rade, neki su samo putovali
17 nekuda i onda je taj put iznenada zaustavljen na nekoj -- na
18 nekom kontrolnom punktu, drugi su bili kod kuće, spavali u
19 krevetu, kada su maskirani ljudi provalili u njihovu kuću, i
20 odveli njihovog muža, oca. Neki su pokušavali da se priključe
21 OVK, drugi su radili sa LDK. Toga dana, bilo je nastavnika,
22 policajaca, seljana, koji su oteți pod pretnjom oružjem.

23 Nikada ništa ne može opravdati ono što je njima učinjeno,
24 nakon što su odvedeni. Neki od njih su preživeli čisto -- su
25 doživeli čisto fizičku patnju. Tučeni su, maltretirani,

1 mučeni, na načine koji je ostavio trajne posledice. Oni koji
2 su mučeni, doživeli su strašne patnje u to vreme, i nastavili
3 su da pate, neki od njih i do danas, zbog trauma sa
4 flashbackovima ili košmarima u kojima se vraćaju u vreme kada
5 su njihovi dani bili ispunjeni bolom.

6 Ali, njihovi gubici nisu se završili na tome. Za mnoge od
7 preživelih, najveći gubitak bio je njihov unutrašnji mir, kao
8 što je jedan od njih rekao:

9 "Naravno da još uvek patim od toga što me bole kosti,
10 zbog toga u kakvim su nas uslovima držali, ali to se ne može
11 uporediti sa mentalnom štetom koja mi je naneta".

12 Razgovarajte sa njima, i oni će vam reći stvari kao što
13 su sledeće:

14 "Spavam, tako što sam licem okrenut ka vratima preko
15 noći, jer se još uvek plašim da bi ti ljudi mogli ponovo da
16 dođu po mene."

17 Oni su zabrinuti, i vrlo oprezni. Još uvek ih progone
18 slike onoga što su im drugi učinili. Pate od nesanice. Nekima
19 od njih teško je da govore o tom aspektu svojih povreda, jer
20 na to gledaju kao na znak slabosti. Činjenica da nisu ostavili
21 patnje za sobom, je sasvim očigledna, kada razgov [sic] --
22 kada razgovarate sa njima o tome kroz šta su prošli, iz
23 njihovih očiglednih osećanja i iznenadnih suza koje im pođu.

24 U nekim slučajevima, njihove porodice imaju utisak kao da
25 se osoba koja se vratila, nije više ista kao ona koja je

1 otišla i moraju da se prilagode činjenici da sada žive sa
2 nekim ko se promenio zbog povreda koje su mu nanete i sa time
3 se bori.

4 Porodice onih koji nisu preživeli, pretrpele su drugu
5 vrstu gubitaka. Izgubili su svoje najmilije. Supružnike,
6 roditelje, braću ili sestre, decu, bliske rođake. Da citiramo
7 jednu od žrtava iz ove grupe:

8 "Osećao sam, kao da mi je pola srca nestalo. I tu
9 polovinu niko ne može da nadoknadi. Bol i stres koje moram da
10 podnosim zbog toga, na koji način on ubijen. To su bol i tuga
11 koje nosim u sebi i nastaviću da ih nosim."

12 Još jedna žrtva upotrebila je metaforu sagorelog uglja,
13 da bi nam opisala psihološki uticaj, koji su otmica i ubistvo
14 njenog oca imali na nju i koja je pretrpela zbog tih događaja.
15 Ona nam je objasnila, da kada ugalj sagori, ne ostaje ništa
16 osim čađi, praha i tako se ona oseća, kao da je dokrajčena. To
17 osećanje je tako snažno, da joj se ponekad čini čak i da
18 miriše na sagoreli ugalj.

19 Neki su čekali godinama da bi uspeli da pronađu leš i da
20 bi mogli da ga sahrane i žale za njim, kako sleduje, a drugi
21 nikada nisu ni to doživeli, jer tela nikada nisu nađena. Neki
22 gledaju u ljude iz svoje lokalne zajednice i pitaju se da li
23 su nastavili da žive pored onih koji su krivci za njihov
24 gubitak.

25 Za neke, gubici su još veći. Neki od njih izgubili su

1 svoju zemlju. Ima i Srba i Albanaca, koji su smatrali da
2 nemaju nikakvu alternativu osim da odu i koji su otišli i
3 nikada se nisu vratili na Kosovo. Neki od njih osećali su da
4 ne mogu više da žve na mestu gde im je nanet takav bol. Drugi
5 smatraju da nikada neće biti dovoljno bezbedno za njih da se
6 vrate kući. Ostavili su za sobom svoje domove, svoju zemlju,
7 svoju imovinu i započeli život negde na drugom mestu, samo sa
8 onim što su mogli sa sobom.

9 Drugi koji su ostali, zadržali su dom, ali su izgubili
10 svoje osećanje bezbednosti. I ako ima mnogo ljudi koji ne žele
11 da priznaju tu činjenicu, žrtve u ovom predmetu, našli su se
12 na meti i kidnapovali su ih ljudi koji su bili članovi OVK.
13 Držani su u zatvoru u kojima su -- u zatvorima kojima su
14 rukovodili ljudi koji su bili pripadnici OVK, i mučili su ih i
15 ubijali ljudi, koji su bili pripadnici OVK.

16 Oni koji su preživeli mučenje i zlostavljanje i oni čiji
17 su članovi porodice ubijeni, morali su da podnesu dodatni bol
18 zbog toga, što neki ljudi žele da ih etiketiraju na poseban
19 način, što me dovodi do moje druge teme, a ta tema je
20 atmosfera koja vlada na Kosovu.

21 Veoma je važno razumeti, da mnoge žrtve smatraju, da ih
22 neki slojevi kosovskog društva, na određeni način gledaju. Ne
23 svi, to želim da naglasim, ali neki slojevi kosovskog društva.
24 Oni vide da ih neki etiketiraju kao izdajnike ili odvratne
25 ljude, samo zbog toga što su žrtve. Drugim rečima, povrede im

1 se i nadalje nanose, zbog toga što ih je zadesilo u vreme
2 sukoba.

3 Te dodatne povrede i bol, prenose se kroz njihove
4 porodice i familije, pa čak i oni koji nisu bili nikada
5 direktno povređeni, bivaju etiketirani na isti način. To se
6 ispoljava na više načina. Na primer, ima dece koja se plaše da
7 idu u školu, odraslih koji smatraju da nisu mogli da napreduju
8 u karijeri, zbog toga što su povezani sa nekom žrtvom.

9 Žrtve koje mi zastupamo, odbacujemo takve etikete da su
10 izdajnici ili da su odvratni ljudi.

11 Te uvrede im se pripisuju samo zbog toga, što su
12 progovorili o činjenici da su ih povredili zločini koji su
13 izvršeni protiv njih, i zbog toga što traže pravdu zbog onoga
14 što im se desilo. Drugim rečima, što traže ono što bi svaki
15 normalan čovek u njihovom položaju tražio. Naime, da se pred
16 sudom utvrde činjenice, a to samo po sebi nije nepatriotski
17 čin.

18 Ali, takva vrsta etikete nanosi bol. Jedan čovek rekao
19 nam je da se ponosi na to, kako su se njegovi preci borili za
20 Kosovo u mnogim bitkama u više prethodnih naraštaja, između
21 ostalog, borili su se protiv Otomanskog carstva i nacista, samo
22 da bi sada bili etiketirani kao nepatriote, zato što su se
23 usudili da se požale zbog zločina koji su izvršili pripadnici
24 OVK.

25 Neki od njih se plaše, prашe se mogućnosti daljeg

1 'ostrakizma' [kao što je prevedeno]. Plaše se odmazde, plaše
2 se za svoje živote. Oni svi znaju da ima svedoka koji su
3 ubijeni tokom drugih postupaka povezanih sa događajima na
4 Kosovu. Oni takođe znaju, da na Kosovu ima drugih ljudi, koji
5 bi više voleli da oni čute, ali oni to neće učiniti.

6 Oni su čvršći i snažniji od njihovih ubica i onih koji su
7 ih zatočavali, više nego što su oni čak mogli i zamisliti. Oni
8 znaju da se hrabrost ne sastoji u tome da se nečena ne
9 plašite, već da uradite nešto, čak i ako se toga plašite.
10 Drugi se ne plaše, naročito neke od starijih žrtava, koje su
11 prilično opuštene u pogledu sudbine koja ih može snaći,
12 ukoliko im se samo pruži prilika, da ispričaju ono što imaju.

13 Žrtve koje su svedoci istrajaće u tome. Svi od njih,
14 pridaju veliki značaj ovom postupku i spremni su da se izlože
15 opasnosti.

16 Ono što doprinosi ovakvoj atmosferi su određeni mediji na
17 Kosovu, koji pokušavaju da bace sumnju na rad ovog suda.
18 Videćemo, preko svedočenja Svedoka da, to nije njihovo
19 mišljenje, naprotiv, oni imaju snažno osećanje, da najzad ovo
20 suđenje pruža mogućnost da se odgovorni pozovu na odgovornost.

21 Mnoge žrtve su čvrsto uverene, da velika većina ljudi na
22 Kosovu ne sude žrtvama na taj način, već ih podržavaju, i
23 podržavaju rad ovog Suda, ali to nisu glasovi koji se najčešće
24 čuju u javnosti ili u medijima. To je tiha većina.

25 Među kosovskim Albancima postoje dve istorije koje se

1 bore za primat. Jedna je usredsređena na hrabrost boraca OVK i
2 njihovu ulogu u obezbeđivanju nezavisnosti zemlje. Druga
3 istorija, je istorija zločina koje su učes [sic] -- uče --
4 pripadnici OVK. nekim ljudima, teže je da čuju i prihvate tu
5 verziju istorije. Ali, to je neizbežno priča, koja će se
6 odvijati tokom ovog suđenja. Na nju ćemo tokom suđenja
7 usredsrediti, a ona je istinita.

8 Da li te dve priče, te dve istorije moraju da budu u
9 sukobu. Čini se, da je i te kako moguće da su istinite i jedna
10 i druga. Može biti od pomoći da se to sagleda iz tačke
11 gledišta žrtava. Kao što ćete čuti od nekih od njih, oni su
12 očekivali da će Srbi za njih predstavljati opasnost tokom
13 sukoba, ali za žrtve albanske nacionalnosti, činjenica da je
14 to bila njihova sopstvena strana, njihovi sunarodnici koji su
15 prema njima tako postupali, učinilo je to još
16 nepodnošljivijim. Zašto naš sopstveni narod, naši sopstveni
17 ljudi rade ovako nešto, to su želeli da znaju.

18 Interesantno je da ste možda tako isto nešto mogli da
19 čujete i od srpskih žrtava, koliko su bili zapanjeni time,
20 kada su videli da se Albanci naoružavaju i započinju rat
21 protiv njih, samo zbog nacionalnosti, čak iako su mirno živeli
22 sa svojim komšijama Albancima.

23 Da rezimiramo, učinjeni su napori da se albanske žrtve
24 nateraju na ćutanje, time što će im se podstaći osećanje
25 sramote, ali ti napori bili su i ostaće neuspešni. Što se tiče

1 srpskih žrtava, mnoge od njih napustile su Kosovo. Ove žrtve
2 nisu izložene istoj vrsti pritiska zajednice ili sredine.
3 Umesto toga, cena koja su neke od njih morali da plate je
4 progonstvo.

5 Moja treća tema, jesu prava žrtava na ovom suđenju.

6 Pre svega, utvrdili smo pravo na istinu. Mi tvrdimo, da
7 je zakon u pogledu toga jasan. Žrtve zločina imaju pravo na
8 istinu. Imaju pravo na tačan opis i zvanično priznanje patnji
9 kroz koje su oni i njihova porodica prošli i ulozi onih koji
10 su za to odgovorni.

11 Pravo na istinu, ako to zvuči kao neki uzvišeni
12 apstraktni pojam, želim da vas uverim da za žrtve to nije
13 tako. Neke od žrtava, živele su duže od 20 godina posle ovih
14 zločina, bez jasne ideje zašto su oni ili njihovi najmiliji
15 bili meta tih krivičnih dela, niti ko je u krajnjoj liniji
16 odgovoran za povrede koje su im nanete.

17 Oni žele da dobiju odgovore na ta pitanja, jer su ti
18 događaji imali odlučujuću ulogu u oblikovanju njihovih života.
19 Život bez odgovora na ta pitanja znači život bez pravde. Oni
20 imaju pravo da se oslone na ovaj predmet i očekuju da dobiju
21 odgovore uz nadu da će to biti i moguće.

22 Zamoliću Sudskog službenika da prikaže naše slajdove,
23 kojih ima svega nekoliko i koji se mogu prikazati za javnost.
24 Sve što smo učinili, jeste da smo izvukli 2 ili 3 pravila i
25 odlomaka iz odredbi zakona, i stavili to na slajdove, da bi

1 poštedeli trud svima da moraju to da traže u odgovarajućim
2 tekstovima. Ako možemo to da vidimo sledeće.

3 Priznanje, odn. priznanje statusa, to je ono što je
4 sledeća tema. Član 22 (3), to vidimo na vrhu slajda. Tu se
5 kaže, da:

6 "U krivičnom postupku pred Specijalizovanim većima, žrtve
7 imaju lični interes i pravo da budu obavestene, da im se
8 prizna status i da dobiju naknadu štete."

9 Ja ću se sada na kratko zadržati na priznanju, priznanju
10 zločina, šta to znači za žrtve.

11 Pre svega, to znači da Pretresno veće prizna da je
12 određeno lice pretrpelo bol i povrede. Činjenica je, da su ovi
13 ljudi pretrpeli nezamislive stvari. Bili su zatvoreni protiv
14 svoje volje, izolovani od sveta, držani o teškim, nekada
15 užasnim uslovima. Nekada su im stavljane stvari preko glave,
16 ili lisice na ruke, zatim su zlostavljani u tako osetljivom
17 stanju.

18 Neki su tučeni bez milosti danima, nekima su bukvalno
19 utrljavali so u rane, ili su im čupali nokte ili davali
20 elektrošokove, a drugi su korišćeni kao žive mete za praksu
21 gađanja bojevom municijom. Srećniji među njima su preživeli,
22 ali mnogi nisu. Neki su ubijeni, a zlostavljanje se nije
23 završilo čak ni njihovom smrću. Već smo govorili o tome na
24 koji način su tela skrivana.

25 A zašto? U slučaju Albanaca, možda zato što su bili

1 članovi pogrešne političke stranke, ili je neko sumnjao da su
2 kolaboracionisti, a ponekad na osnovu dokaza, koji se mogu
3 okarakterisati samo kao smešni i apsurdni.

4 Kada je reč o Srbima, njihova nacionalnost je sama po
5 sebi nekada bila dovoljna, da ih izdvoji kao žrtve pogodne za
6 kidnapovanje, mučenje i ubistvo, bez obzira na činjenicu da je
7 Kosovo bio njihov dom, da su oni tamo odrasli, i da su mirno
8 živeli u svojim zajednicama, kojima su davali doprinos svojim
9 životom i radom.

10 To podrazumevamo pod priznanjem i važnošću priznanja. I
11 smatramo, da je to odraženo u Pravilu 134 našeg Pravilnika,
12 koje je takođe sada na našem ekranu, tu je naglašena uloga
13 Zastupnika žrtava. U kasnijoj fazi suđenja Zastupnik žrtava se
14 poziva pod C, da u roku od 30 dana podnese izjavu o
15 posledicama krivičnih dela po žrtve koje učestvuju u postupku,
16 a ne završni podnesak, kao što je slučaj sa Tužilaštvom i
17 Odbranom.

18 Zamoliću da sada prikažemo drugi slajd, gde možemo da
19 vidimo Član 22, tačka 7, i Pravilo 159.

20 Po ovom članu i ovom Pravilu, Pretresni panel u svojoj
21 presudi, može da uvrsti i odluku o obimu i visini štete,
22 gubitka ili oštećenja žrtava. U vezi sa žrtvama bilo na zahtev
23 ili po sopstvenom nahođenju u izuzetnim okolnostima, Pretresni
24 panel u svojoj presudi, može da uvrsti i odluku o obimu i
25 visini štete, gubitka ili oštećenja žrtava ili u vezi sa

1 žrtvama, i dužan je da navede načelo po kome postupa.

2 To dopunjava Pravilo 159(1) Pravilnika o postupku i
3 dokazima, gde se navodi rok za izricanje presude i sasvim
4 jasno kaže, da presuda može da sadrži odluku shodno članu
5 22(7) Zakona, što je Član koji smo upravo pogledali. Zato,
6 pozivamo ovaj Panel, da u svojoj presudi, postupi u skladu sa
7 Članom 22(7) i Pravilom 159(1) i da uključi u presudu odluku
8 ove vrste koja je konkretno navedena u ovim odredbama, a mi
9 smatramo da je to najvažniji način, na koji se bol, povreda i
10 šteta mogu priznati

11 I sada nas to vraća na teme na koje ćemo se usredsrediti
12 u ovom predmetu.

13 Da bi se priznalo sve što je nanešeno, sva šteta, dakle
14 odluka po Pravilu 159, članu 22(7) je jednostavno nemoguća,
15 ako se na pravilan način ne razume sve što se loše desilo. A
16 to znači, da se tokom suđenja moramo usredsrediti na dokaze
17 koji možda imaju malo veze ili nemaju nikakve direktne veze sa
18 pitanjem krivice optuženih. Dakle, da se one iz sistema *Common*
19 *Laws*, pomerimo od pitanja krivice i to se može činiti da je
20 neka vrsta odstupanja, međutim, nije. Izvođenje dokaza o
21 nanesenom -- nim oštećenjima, je deo zadatka ovog suda. I ako
22 ne izvede direktne dokaze, ne može obezbediti svedocima pravo,
23 da se priznaju njihove žrtve i ne može se po Članu 22(7)
24 doneti smišljen nalog o reparaciji po Članu 22(8).

25 Imajući u vidu klimu na Kosovu koju sam opisao, ovaj

1 aspekt ovog predmeta ima šire značenje od pojedinačnih
2 interesa svake žrtve koja učestvuje u postupku i koja ima
3 pravo da im se prizna njihova žrtva. Zaključci koje izvedete,
4 u tom smislu će možda imati i ulogu u suzbijanju te atmosfere
5 neprijateljstava koju sam ja ranije opisao. Drugim rečima, ako
6 se obznani istina o onome šta se njima desilo, laži koje se
7 govore o žrtvama da su izdajice i osobe koje treba mrzeti, je
8 nešto što će se osporiti i izložiti javnosti.

9 Dakle, to podrazumeva priznanje, da ono što se njima
10 desilo je pogrešno. Dakle, da su pripadnici OVK, pretvorili
11 pritvore u mesta zločina na mesta gde su ljudi nestajali, gde
12 su ljudi bili izloženi sramotnim zlostavljanjima i gde su
13 ljudi ubijani. Dakle, ovo nije mogla opravdati borba protiv
14 Srba.

15 Dakle, mora se prihvatiti da su ova krivična dela
16 počinjena i to bi onda bila početna tačka da se obračuna sa
17 ovim lažnim narativom, prema kome žrtve koje učestvuju u
18 postupku nemaju razloga da se žale, već su sami oni problem.

19 Dakle, kada govorimo o reparacijama, ja hoću da kažem da
20 je mogućnost reparacija nešto što prvo zavisi o tome [sic] da
21 li dođe do osuđujuće presude u ovom predmetu. Mi smatramo, da
22 će se o ovoj temi razmatra [sic] -- govoriti bolje nakon što
23 Sudski panel izrekne presudu. I mi to kažemo iz određenog
24 broja razloga.

25 Reparacije, novčane i nenovčane bi se onda mogle

1 sagledati u svetlu zaključaka Panela o činjenicama a ne
2 apstraktno. Na -- Dakle, to se treba uraditi posle izricanja
3 presude, a ne apstraktno.

4 Nama se čini da je taj pristup dosledan sa Pravilom 168,
5 koji Panelu daje ovlašćenje da imenuje veštaka koji bi im
6 pomogli oko reparacija. U predmetu ovog obima, to bi
7 podrazumevalo rad onakvih veštaka, koji bi mogli recimo izneti
8 svoje mišljenje samo kao naučnici, osim ako ne dođe do
9 presuđujuće presude. Dakle, sa čisto praktičnog gledišta, mi
10 smatramo da je bolje razmatrati ovo pitanje nakon presude,
11 zato što kada je u pitanju ovoliki predmet, sa svim drugim
12 zadacima sa kojima Panel treba da se nosi, kao i strane u
13 postupku, ima smisla da se to radi u onoj fazi, kada će biti
14 jasno, da će biti potrebno raditi i ovom pitanju posvetiti
15 pažnju koje zaslužuje.

16 I na kraju, kada je u pitanju ova tema, vi -- mi vas
17 molimo da to ne prosledite građanskim parnicama na Kosovu pod
18 Pravilom 167 iz svih razloga koje je Panel uvažio kada je u
19 pitanju predmet 5, kada je zaključio Panel da to nije
20 prikladan način da se ovo rešava. To je odluka F310.

21 Dakle, vođenje suđenja sa tačke gledišta žrtava.

22 Naša uloga kao Zastupnik žrtava je da obezbedimo, da
23 prava, koja smo naveli su stvarna, a ne iluzorna i da sam
24 postupak ima smisla žrtvama koje učestvuju u postupku i da
25 Panel ima sve potrebne informacije da stekne kompletnu sliku

1 uslova, u kojima se izvrš [sic] -- su se izvršila krivična
2 dela i o njihovim posledicama.

3 Naš cilj, je da to postignemo tako što ćemo pomoći Panel
4 da razume sve ono kroz šta smo propatile žrtve koje učestvuju
5 u postupku, da bi se mogla utvrditi istina.

6 Šta mi hoćemo? Naravno, ne želimo mi da budemo druga
7 grupa tužilaca u sudnici. Mi nemamo nameru da vršimo takav
8 zadatak. Međutim, nakon što smo to rekli, postoje neka
9 pitanja, gde bi dokazi koje izvodi Tužilaštvo, će biti posebno
10 zanimljivi žrtvama u smislu da se utvrdi šta se dešavalo i ko
11 je bio odgovoran za sve ono što su oni pretrpeli.

12 Ključna stvar, kada se radi o ovim pitanjima, je doći do
13 istine o tome da li su ova četvorica optuženih odgovorna za
14 mrežu logora koji su bili osnovani širom Kosova i u Albaniji.
15 Dakle, ovo pitanje je nešto čime će se Sud baviti neko vreme.

16 Vrlo često će odgovor rukovodioca biti, da oni nisu znali
17 šta rade njihovi podređeni i to nekada može biti tačno, a
18 nekada može to biti sasvim zgodna laž, a vi ćete morati da
19 odlučite šta je to jedno ili drugo u ovom predmetu, ali želimo
20 samo da kažemo sledeće u ovoj fazi. Ono što neki rukovodilac
21 ne može da ra [sic] -- da kaže o pritvorskom logoru, u -- na
22 Balkanu krajem '90-tih godina, je da nije bio svestan rizika
23 prilikom osnivanja takvih mest. Dakle, to bi onda izistkivalo
24 potpuno nepoznavanje skorašnje istorije u bivšoj Jugoslaviji.
25 To bi bilo stvarno zapanjujuće.

1 Pritvaranje ljudi znači stvarati uslove koji bi bilo
2 savršeni za zlostavljanje, maltretiranje, ubistvo. Dakle,
3 davati ljudima moć nad njihovim tzv. neprijateljima je
4 jednostavno poziv na teške zločine. Ove lekcije nisu nove sada
5 i nisu bile nove ni tada. Dakle, ako su ovi optuženi bili među
6 onima koji su bili odgovorni za osnivanje, vođenje i
7 korišćenje ove mreže pritvorkskih objekata, onda je to pitanje
8 od stvarnog i legitimnog interesa za one koji su tamo bili
9 mučeni i koji su tamo izgubili svoje voljene.

10 I, dakle, to me dovodi do mog petog odeljka, a to je
11 zaključak. I, dakle, ja hoću da kažem nešto u zaključku.

12 Uvek će postojati oni koji misle da cilj opravdava
13 sredstvo. Mišljenje o tome možda zavisi od toga, da li ćete
14 biti tamo da posvedočite o kraju, ili da li ćete biti jedno od
15 sredstava putem kojih se taj cilj ostvaruje. Ako je teza
16 Tužilaštva tačna, onda su se optuženi angažovali u dva sukoba.
17 Jedan je bila vojna kampanja koji su vodili protiv Srba, a
18 druga je bila usmerena na članove civilnog stanovništva koje
19 su smatrali protivnicima. A, onda taj drugi sukob je u stvari
20 bio cilj koji bi opravdavalo sredstvo.

21 Oni koji su preživeli taj drugi sukob i rođaci onih koji
22 su u tom sukobu izgubili živote, sačinjavaju jednu zasebnu
23 grupu ljudi kojima je nanesena teška nepravda. Iako ništa ne
24 može da nadoknadi sve ono što su oni pretrpeli, ovaj Sud je u
25 poziciji da im ponudi neki vid pravde, tako što učestvuje u

1 postupku kao žrtve.

2   Možda će im to omogućiti da razumeju, zašto su ti zločini
3 počinjeni protiv njih i da razumeju ko je bio odgovoran za te
4 zločine. Moći će da prizna i prihvati sve patnje koje su im
5 nanesene i može to da uradi bez obzira na konačnu presudu i
6 ishod ovog suđenja. Moguće je, da Sud izda naloge za
7 reparacije raznih vrsta, koje bi mogle da doprinesu postupku
8 ispravljanja nepravde koja im je učinjena. Moguće je, sasvim
9 je moguće, da rad Suda može početi proces promene stava u
10 odnosu na žrtve OVK među nekim ljudima na Kosovu.

11   Dakle, to su naši ciljevi koji bi mi želeli u ime tih
12 žrtava da ostvarimo sada od početka ovog suđenja.

13   PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Laws,
14 zahvaljujem.

15   Ovim se završava javna sednica. Mi nastavljamo sutra u
16 9:00h ujutru, 4. aprila, kada će reč imati Odbrana g. Thačija.

17   Da li iko ima bilo šta da kaže u ovom trenutku?

18   Želim samo da podsetim Odbranu, da pošalje svoje uvodne
19 reči odeljenju za vođenje suđenja, tako da bi te tekstove
20 dobili prevodioci i njima će onda biti mnogo lakše da prevode
21 i da dobijemo tačan transkript, jer ja znam da oni svi jako
22 marljivo rade.

23   Zahvaljujem se svim stranama i Sekretarijatu na
24 prisustvu. Isto tako zahvaljujem se prevodiocima,
25 stenografima, tehničarima i obezbeđenju.

1   Rasprava se završava.

2   --- Sednica se završava u 15:43 časova

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25